

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Ozadja japonske krize

Odstop japonske vlade, ki ji je predsedoval knez Konoje, in imenovanje nove vlade, katere predsednik je 73 let stari baron Hiranuma, prihaja kot blisk, ki je za trenutek razsvetlil obzorje, za katerim se odigrava eno najbolj pomembnih poglavij v sodobni zgodovini vzhodne Azije in Tihega morja. Daljni vzhod je od nas tako oddaljen, in njegovo življenje zavito v za nas tako neprodno kopreno zamolkih strasti in imperialističnih težnj, ki bulajo druga ob drugo, da se morajo zgoditi res izredno pomembni dogodki, če hočemo dobiti nekoliko odmev v našem javnem mnenju in ga prisiliti, da se vsaj za hip poglubi v dogajanja, ki objemajo usodo več sto milijonov ljudi, živčih v neizmernih državah obsestvih ob obalah Tihega morja. Odstop japonske vlade je takšen dogodek, ki je široko javnost opozoril na Daljni vzhod bolj močno, kot vsakdanja poročila s kitajskih bojišč.

Kaj se je moralo zgoditi, da je odstopil knez Konoje, ki je stopil na čelo japonske vlade v trenutku, ko je bilo treba zbiti Japonce k novim naporom za zavojevanje Kitaja, odšel k cesarju z izgovorom na ustnicah, »da se ne čuti več kos velikim nalogam, ki čakajo japonski narod pod vodstvom njegove vlade? Saj so japonske armade na Kitajskem zmagovile. Saj so na severu prodrle globoko v Notranjo Mongolijo, v središču šle že daleč mimo Hankova proti tretji kitajski prestolnici Čauking, na jugu pa zasedle Kanton, to se pravi južna vrata v kitajski imperij! Saj so Japonci dobili v svoje roke ogromna rudniška ležišča na severnem Kitajskem in v Mongoliji ter skoraj vso industrijo Kitajske! Saj so se evropske velesile, ki so do pred nekaj leti na Kitajskem gospodarile, morale umakniti iz najbogatejšega dela Kitajske in ga prepustiti japonskemu vplivu. Kakšne so te nove naloge, o katerih je govoril knez Konoje, da jim ni kos, ko pa je Japonska pod njegovim vodstvom navidezno dosegla uspehe — vojaške, gospodarske in politične — kot se z njimi nobena japonska vlada pred njim ne more ponašati.

Japonska vladna kriza je bliskovito posvetila v razmere v notranjem življenju japonskega naroda, kakor tudi v njegovo zunanje politične težave. Pokazala je, da je japonsko ljudstvo pod najhujšim pritiskom. Leto in pol trajajoča vojna na Kitajskem je to ljudstvo izmotala. Pojavlja se utrujenost, telesna kakor tudi duševna. In kakor vsakokrat in povsod, je utrujenost tudi tukaj rodila dve posledici: na eni strani željo po miru, po koncu naporov, po počitku od neprestanih žrtev in s tem v zvezi tudi mrzno do voditeljev, ki nalagajo vedno večje tovore, na drugi strani pa klubovalno odločnost iti do kraja, brezobzirno, ne glede na ovire, do kraja in do zmage. Odsev teh sil, ki valovijo med ljudstvom, se je prikazal tudi v vladi sami, kjer je nastala zmerina struja nasproti nekaterim neizprosnikom, ki zahtevajo skrajnostni napor vsega naroda, naj stane, kar hoče, in brezobzirno zasledovanje izključno japonskih koristi, ne glede na to, kaj bodo storile druge države. V vladi in v tistih krogih, ki so odločajo, je zmagala ostra struja, struja, podobna našemu evropskemu nacionalizmu, ki hoče posameznika žrtvovati obči državni koristi, ki se v sedanjem trenutku imenuje: popolna zmaga Japonske na Kitajskem in na zapadnem delu Tihega morja. Ta struja bo zdaj, ko je prišla na oblast, brez dvoma dvignila bič nad narodom, da bo umolknila nezadovoljnost in da se bo utrujenost pod živčajočim udarcem potuhnila v topo molčečo pokorščino vsega naroda.

Toda tudi v zunanje političnem prerivanju, kjer se ogromni imperiji brusijo drug ob drugo, kakor velikanske skale, dokler da zagon in lastna teža ene ne zdrobi drugih, je posvetila japonska vladna kriza. Boljševiški imperij pritiska od severa nizdol. Ameriški imperij pritiska čez Tiho morje. Angleški imperij se trmasto upira premikanju sil na Kitajskem od juga navzgor. Sredi teh kolosov naskakujejo japonske divizije, daleč od doma, utrdbe nasprotnika, ki ga ni mogoče zgrabit in etreti, ker ga je preveč in ker je celina, po kateri se skriva, preogromna. Do danes se tuji imperiji okrog Kitajske dejansko niso dosti vidno zganili. Zaposleni so bili drugod. Rekli so, da je boljše čakati in gledati, kaj se bo rodilo. Japonska pa je mislila, da so njene zmage tako velike, da so ob njih velesile za vedno umolknille. Vedno bolj zmagovalen je bil glas njihovih državnikov. Toda zadnjega dne leta 1938, na Silvestrov dan, je prišlo v zunanje ministrstvo v Tokio pismo od zunanjega ministra Zedinjenih držav. In v tem pismu je stalo zapisano, da Amerika ne sprejme na znanje nobenih sprememb, ki so se zgodile na Kitajskem, in ne prizna nobenih sprememb, ki bi jih Japonska ali kdorkoli uvedel na Kitajskem brez predhodne odobritve ameriške vlade. Istočasno s tem pismom so prišla poročila o ogromnih vsotah, ki jih je Amerika določila za udržitve vseh svojih tihomorskih posojanj, od Havajskih otokov do Filipinskega otočja, kakor da se pripravljajo, da svojo besedno grožnjo podpre z grmenjem topov. V Tokiu je zavladala nervoznost in najnovejša poročila pripovedujejo, kako porazno je vplival na japonsko vlado ta odločni nastop Amerike. Ali naj se Japonska vda in umakne, ali naj gre po načeti poti naprej? Zmerni so svetlovali zmernost, previdnost, govorili o zamolklem lomljenju, ki prihaja od treh imperijev, ki obdajajo kitajske ravni. Drugi so stisnili zobe in rekli, da samo drzni pridejo na cilj in da mora biti Japonska neizprosnost, drzna, neustrašena, če hoče zmagati. Prevladala je ostra struja nestrpnih nacionalistov in bojažejnih vojakov. Knez Konoje je sprevidel, da ne bo »kos novim na-

Vera - demokracija - dobra volja

Odmevajoča novoletna poslanica Roosevelta

Amerika se načelno pripravlja na obrambo proti „nauku nasilja“

Washington, 5. jan. Predsednik Zedinjenih držav severne Amerike Roosevelt je ob priliki začetka njegovega zasedanja poslal kongresu daljšo spomenico, v kateri se je dotaknil sedanjega svetovnopoličnega položaja. Predsednik je med drugim tudi dejal:

Vojna, ki je grozila, da bo s svojim plamenom zajela ves svet, je preprečena, toda s tem je postalo še bolj jasno, da mir ni zagotovljen. Povsod okoli nas besne nenapovedane vojne, bodisi na bojnem ali gospodarskem polju. Povsod okoli nas se povečava morilno oboževanje tako v vojaškem kakor tudi v gospodarskem pogledu. Povsod okoli nas se pojavljajo grožnje in nova izzivanja, vojaška in gospodarska.

Stare vrednote

Zunanji viharji neposredno ogrožajo tri vrednote, ki so bile vedno neobhodno potrebne za Američane: vera, demokracija in dobra volja med narodi. V moderni omiki se te tri vrednote med seboj dopolnjujejo. Ko je bila napadena svoboda vere, je napad prihajal od nasprotnikov demokratskih držav. Tam, kjer je namesto demokracije nastalo nekaj drugega, je izginil duh svobodne veroizpovedi, tam pa, kjer sta vera in demokracija ustvarjali dobro voljo ter prinesli razumnost v mednarodne odnose, je bila odprta pot za odstranitev nasilja. Družabni red, ki potiska vero, demokracijo ali dobro voljo med narodi v ozadje, se ne more spraviti v sklad z ideali mira. USA zavrača tak red ter ohranja svojo staro vero. Prihaja čas, ko se mora človeštvo pripravljati na obrambo ne samo svojih domov, pač pa tudi na obrambo načela vere in človečnosti, na katerem je zgrajena njihova cerkev, njihova vladavina in njihova prava omika.

Novi nauki

Da bi rešili eno teh ustanov, se mora duhovno pripraviti za rešitev vseh. Vemo, kaj bi se moglo zgoditi nam v Zedinjenih državah, če bi nove filozofije o sili, zajeze druge celine in prodrle tudi na naš kontinent. Ni manj kot ostali narodi se niti mi ne moremo izogniti, da nas ne bi obkolili sovražniki naše dobre volje in naše človekoljubnosti. Na tej zemeljski polobli nameravamo, zvesti svojim idealom, sodelovati v obrambi miru pred komurkoli. Naš narod in naša gospodarska sredstva nam dajejo jamstvo, da zagotovimo to obrambo. Tega ni treba razumeti tako, kakor da ameriške republike žele, da se oddalje od držav na ostalih kontinentih. To ne pomeni: Amerika proti ostalemu delu sveta! Stojimo na stališču svojega zgodovinskega poslanstva, da se posvetujemo z vsemi ostalimi narodi z namenom, da se končajo napadalni nameni, da se ustavi tekovanje v oboževanju in da se obnovi trgovina.

Obramba proti nasilju

Toda svet je postal tako majhen, a orožje za boj tako hitro, da niti en narod ne more biti varen in ne more obdržati po svoji volji miru tako dolgo, dokler kaka močna država ni za to, da bi reševala spore za zeleno mizo. Če katerakoli vlada preti z vojno ter vztraja pri politiki nasilja, nudi obrambno orožje edino varnost. Mi smo se v svojih mednarodnih odnosih iz preteklosti naučili, da one svetovne demokratske države, ki pazijo, da se pogodbe ne kršijo, v odnosih z drugimi narodi ne morejo biti ravnodušne, če se uvede mednarodna brezpravnost. Najmanj, kar moremo in kar tudi bomo storili, je to, da se bomo izognili vsakemu poskusu, ki gre za tem, da bi podpirali napadalec. Možnost napada se v mnogem zmanjša s tem, da se pripravi dobra obramba.

Romunija si je nadela diktatorsko obleko

„Fronta narodnega prepoveda“ ustanovljena

Bukarešta, 5. januarja. TG. S kraljevskim ukazom je bilo včeraj imenovano vrhovno vodstvo edino dovoljene stranke, ki se imenuje »Fronta narodnega prepoveda«. S tem je »Fronta« stopila v življenje. Stranka je organizirana na sledeči način:

Na vrhu stoji Vrhovni svet, ki sestoji iz 150 članov. Vrhovni svet stoji iznad vlade in parlamenta. Njemu je podrejeno nadzorstvo nad delovanjem »fronte«. Odgovoren je neposredno kralju. Izvršni odbor Vrhovnega sveta se imenuje Direktorij, ki

logame. Šel je k cesarju in mu to povedal. Cesar je poklical Hiranuma, ki je sestavil vlado neizprosnih kot odgovor na ameriško pismo. Nova japonska vlada bo tudi v svoji zunanji politiki pustila paeti vsako sledi pomirjenja in vsak vizez popustljivost ter bo urejevala svoje zunanje politične odnose po izključno japonskih imperialističnih potrebah. Ne na Rusijo, ne na Anglijo, ne na Ameriko se ne bo ozirala, po načelu, da se vse ovire umaknejo pred tistim, ki je drzen in ga ni nikogar strah. Tako vsaj napovedujejo poročila iz Daljnega vzhoda.

Položaj ob Tihem morju ni postal bolj jaseen. Režim močne roke na Japonskem bo šele po nekaj mesecih življenja pokazal, če je novoletna kriza kitajski vozal presekala, ali če ga je le še bolj zadržila.

Svetovni dogodki, ki so se vrstili od leta 1931 dalje, so prinesli vsem mnogo skušenj, a so vse tudi razočarali. Čez nekaj dni bom poslal kongresu posebno poslanico, v kateri bom predlagal, da se podvzamejo potrebni ukrepi za obrambo. Zatem pa je nadaljeval:

Močne Zedinjene države bi mogle propasti, če ne bi bile pripravljene na nenađen napad. Pa celo tudi dobra oborožitev in dobro organizirani narod more s strogo vojaškega stališča doživeti poraz, če nima zaupanja vase in če ga ogrožajo razredni boji in nesoglasja med kapitalisti in delavci.

Če bi kaka druga oblika vladavine ustvarila enotno fronto za napad na demokracijo, bi ta napad moral naleteti na odpor zedinjenih demokratskih držav. Takšna demokracija more in mora obstojati v Zedinjenih ameriških državah. Ustvarili smo v ameriskem narodu zavest o njegovih medsebojnih odnosih in o njegovi medsebojni odvisnosti. Ameriški narodi imajo smisel za skupno usodo in za splošne potrebe vsakega posameznika. Razlike v zemljepisnem položaju, razlike v plemenu in veri ne ovirajo več osnovnega soglasja narodov v misli in delu.

Odmev v Londonu

London, 5. jan. AA. Havas. Rooseveltova poslanica je naredila globok vtis, ki je izražen v vsem angleškem časopisu. Vse angleško časopisje vidi v tej poslanici prizadevanje Zdrženih ameriških držav, da v mednarodni politiki tudi sprejme svoje besede. Veliko število listov pripisuje posebno važnost besedam o krivici, ki bi utegnila nastati, če bi se zakon o nevtiralnosti začel izvajati. »Times« piše tole: Ono, kar je Roosevelt povedal o ameriskem idealu in o reakcijah javnega mišljenja v USA, je bilo avtentično tolmačenje

Hitler sprejel Becka

Monakovo, 5. jan. c. Sestanek med Hitlerjem in polkovnikom Beckom se je začel popoldne ob 15. Poljski zunanji minister se je v Obersalzbergu pripeljal v spremstvu poljskega veleposlanika v Berlinu Lipskega in svojega kabinetnega šefa. Nekaj časa ga je na poti spremljal tudi nemški veleposlanik v Varšavi von Moltke. Ko so se poljski gostje pripeljali v Obersalzberg, jih je Hitler v navzočnosti nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa pozdravil v dvorani gradiča. Prirejena je bila zakuska, nakar sta se Beck in Hitler umaknila v stransko sobo in začela razgovor, ki po zadnjih vesteh ob 18 še zmeraj traja. Od nemške strani sta na razgovoru še nemški zunanji minister von Ribbentrop in nemški veleposlanik v Varšavi von Moltke, od poljske strani pa sta na sestanku še Lipski in Beckov kabinetni šef. Tolmač pa je Nemeč dr. Schmidt. Sestanek s Hitlerjem je trajal že 18. uro. Beck ostane jutri v Monakovem kot zasebnik.

Nemški krogi poudarjajo, da je ta sestanek med Beckom in Hitlerjem čisto v skladu s prijateljskimi odnosi, ki vladajo med Poljsko in Nemčijo in je zato sleherni senzacionalno tolmačenje tega sestanka čisto odveč. Na sestanku bosta oba državnika naravno govorila o vseh zadevah, ki so na dnevnem redu med obema državama.

Pariške domneve

Pariz, 5. jan. c. Ves jutranji pariški tisk objavlja obširne vesti o nenadnem Beckovem obisku v Obersalzbergu pri Hitlerju. Listi so pred-

misli vsega ameriškega naroda. Združene ameriške države, ki ne ogrožajo nikogar, morejo s svojo silo mnogo doprinesiti za ohranitev mednarodnega reda in svobode.

V Rimu so hudi

Rim, 5. jan. b. Tukajšnji listi ostro kritizirajo včerajšnji Rooseveltov govor, za katerega trdijo, da je nepremišljen in agresiven, ker ni v njem najti niti besede, ki bi bila v prilog miru v Evropi in v svetu. Ta govor, kakor tudi »Gazetta del Popolo«, dokazuje, da se ameriška diplomacija pripravlja na mučno borbo proti avtoritarnim državam v Evropi in v Aziji, kar je povsem vnasprotju z željo Velike Britanije, da sklepe sporazum z avtoritarnimi državami, ki naj bi zagotovil mir. S tem je Roosevelt storil zelo slabo uslugo angleškemu ministrskemu predsedniku Chamberlainu, ki se pripravlja, da na sestanku z Mussolinijem in grofom Ciano utre pot k pametnemu in tvornemu sporazumu, ki naj bi zagotovil mir v Evropi in v svetu.

Rezek odjek v Berlinu

Berlin, 5. jan. AA. DNB. »Deutsche Diplomatsche-Politische Korrespondenz« objavlja članek, v katerem komentira Rooseveltovo poslanico. V članku med drugim pravi, da je jasno, da morajo Združene ameriške države prej ali slej priznati uspehe avtoritativnih držav. Vse dotlej, dokler USA ne bo hotela priznati važnega dejstva in miroljubne vloge avtoritativnih držav, velik del Evrope ne bo verjel v iskrenost odgovornih državnikov Združenih ameriških držav. Članek dalje poudarja, da je treba obsoditi sistematično gonjo proti Nemčiji ter naglašati, kako brez smisla je takšna gonja.

Nova japonska vlada

Tokio, 5. januarja. AA. Nova japonska vlada je sestavljena takole: Predsednik ministrskega sveta Hiranuma, minister za zunanje zadeve Arita, notranji minister Kido, minister za socialno politiko Hirozi, vojni minister Itagaki, minister za morarstvo Jonai, pravosodni minister Šimo, finančni minister Išivatori, prometni minister Maeda, minister za trgovino in kolonijo Hata, prosvetni minister Araki, kmetijski minister Šalju-roči, in minister brez listnice knez Konoje, ki postane predsednik zasebnega cesarjevega sveta.

Tokio, 5. januarja. b. Kot se je pričakovalo, je mandat Hiranuma že včeraj sestavil novo vlado ter izročil seznam v podpis mikadu. Mikadu je listo nove vlade takoj potrdil ter so novi ministri prevzeli že včeraj svoje resore. Dosedanji ministrski predsednik knez Konoje je postal namesto Hiranuma predsednik privatnega sveta ter bo v tem svojstvu lahko prisostvoval vsem sejam v vladi in ji pomagal z dobrimi nasveti. Med Hiranumom in knezom Konojem so se vodila včeraj dolga pogajanja ter je bil dosežen sporazum, glasom katerega bo dosedanja japonska zunanja in notranja politika ostala z izjemo nekaterih sprememb nespremenjena. Spremembe so se izvedle na zahtevo vojaške stranke. Vojna stranka je zahtevala povečanje kreditov za vojsko. Te kredite je bivši finančni minister v sporazumu s knezom Konojem vedno odklanjal, tako da japonska vojska ni mogla vedno izkoristiti svojih zmag. Zaradi povečanja kreditov upa japonski generalni štab, da bo njegova armada razvila vse svoje sile, kar se bo kmalu pokazalo v novih vojnih operacijah na Kitajskem. Tudi v gospodarskem in zunanje-političnem oziru je zmagala vojna stranka, ki je dosegla vse svoje zahteve.

Pariz, 5. jan. c. Japonski veleposlanik v Parizu se je odpeljal v San Remo, kjer bo imel zelo važen sestanek in posvet z japonskim veleposlanikom v Rimu.

Ankara, 5. januarja. b. Turški senat je sprejel so-lunski sporazum, ki je bil sklenjen med Bolgarijo in državami balkanskega sporazuma.

Dunajska vremenska napoved: Močno oblačno, ponekod sneg, zmraz.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačao in hladno.

Zemunska vremenska napoved: Na skrajnem jugu oblačno. Verjeten dež ali sneg. Deloma bo oblačno v ostalih krajih. Ponoči hud mraz v severnih predelih. V dolinah megla. Novega po-oblačnja z nekaj dežja je treba pričakovati na skrajnem zahodu.

Oster nastop češke mladine proti Benešu in njegovi politični dedščini

Praga, 4. januarja. (t) Tukajšnje časopisje se obširno bavi z bivšim predsednikom češke republike dr. Edvardom Benešem, o katerem pravi, da je v trenutku, ko je njegova politika doživela tragičen polom na škodo države, ki je bila tako zelo okrnjena, zbežal iz strahu, da ga ne bi narod poklical na odgovornost. To je storil tem lažje, ker si je s svojo dolgoletno delavnostjo zaslužil veliko premoženje, ki ga je naložil v inozemstvu. Dejal je svojim prijateljem na Češkem, da se bo od sedaj vzdržal vsakega političnega delovanja in da se bo potrudil za docenturo na neki ameriški univerzi.

Toda komaj je prišel v London, že se je združil z znano masonsko kliko, kateri je na nesrečo češkoslovaške republike ves čas svojega političnega delovanja služil. On sploh ni imel nikoli namena, da se naseli v Ameriki, marveč se je v Londonu ustavil po načrtu, ki gre za to, da bi v temnem stiku s Churchillom, Edenom, Lloyd Georgeom ter s socialisti in komunisti intrigiral proti češkoslovaški vladi, ki upravlja žalostno dedščino njegovega dvajsetletnega delovanja kot zunanji minister in predsednik. Kakor odkriva »Express«, mu je po zlomu ponudila sovjetska vlada, kateri je bil v Evropi najboljši sodelavec, naj se naseli v Moskvi, toda Beneš je bil toliko previden, da si je raje izbral kot sedež svoje bodoče delavnosti London, kjer ne obstoja nevarnost, da bi politiki in diplomati po izvestnem času izgnali v kletih prošle Ljubljane. Kar se tiče Amerike, pa ima Beneš tamkaj brata Vojteha, ki vodi tamkajšnje bogato in številno češko emigracijo ter ima tesne stike s krogi ameriške vlade. V češko-slovaško-rusinski republikli pa ima Beneš še vedno svoje ljudi, ki rovarijo zoper vladu g. Berana in Benešu stalno poročajo o svojem delu, ki pa, hvala Bogu, nima nobenega izgleda na uspeh, čeprav jih podpira socialistična in nelegalna komunistična propaganda. Benešovi prijatelji so tako zelo predrzni in z ozirom na to, da imajo na razpolago bogata sredstva, skušajo vplivati na javnost, da oznanjajo skorajšnji padec vlade narodne zveze ter triumfalni povratek Beneša na Češkoslovaško.

Ta upanja pa so zaman. Ogromna večina češkega, slovaškega in rusinskega naroda noče o

Benešu ničesar vedeti in vlada združenih narodnih strank pripravlja nadaljnje zakone, ki bodo popolnoma likvidirali sledove političnega sistema, ki ga je bil ustvaril dr. Beneš. O tem piše tudi glasilo glavne stranke agrarnega bloka »Venkov« in s Beneševim rovarstvom se bavi tudi kongres narodne mladine, ki je te dni v Pragi. Kongres je sklenil poziv na vlado, da se proti Beneševim intrigam sklenejo odločne odredbe. Te odredbe bodo predvsem onemogočile politično delovanje Židov in socialistov, ki so glavna opora bivšega predsednika republike. Beneš pa bo moral v inozemstvu doživeti popoln prepoved svoje domovine, ki bo pod vodstvom češke, slovaške in rusinske domovine narod popolnoma očistil vseh sledov masonskega in židovskega ter marksističnega duha, ki je v prvi vrsti kriv nesreče češkoslovaške države po vojni, katero je dr. Beneš iz zapadnega kulturnega kroga zavestno zapeljal v vode protikršćanskega socializma in levicizma.

Praga, 4. januarja. Tukaj se je 2. t. m. začel mladinski kongres združenih narodnih strank Češkoslovaške. Predsednik kongresa je v svojem otvoritvenem govoru izjavil, da bo mladina podpirala režim, ki se bo naslanjal na osebno odgovornost in avtoriteto. Le tak režim, je dejal, more obnoviti češkoslovaško državo, ki jo je pogubila politika liberalizma in socializma. Podobno so govorili vsi ostali govorniki mladine. Predsednik Lukavski je v svojem referatu govoril o zunanji politiki ter je dejal, da ni zadosti, če se Češkoslovaška iznebi Beneša, ampak je treba odstraniti iz javnega političnega življenja, kakor tudi z vseh odgovornih mest njegove prijatelje in sodelavce, ki delajo propagando za povratek dr. Beneša. Nato je poudarjal potrebo moralnega prepoveda češkoslovaškega naroda, ki ga je hotel marksizem zastopati s svojim sistematičnim izpodkopavanjem krščanske in zapadne kulture dediščine sv. Vavilava. Opozarjal je tudi na to, da Beneševci skušajo diskreditirati sedanjo vlado in njeno smer, češ da hoče uvesti fašizem, kar pa ni res. Češkoslovaška mladina bo zasnovala državo po svetovnoevropskem izporečilu v duhu češkega naroda in zato ne bo posnemala tujih zgledov.

Iz vladnih krogov se sliši, da bo vlada program mladine izvajala odločno in hitro.

Italijanski list sprašuje:

Kako se bo po volitvah razvijala jugoslovanska notranja politika

Milanski list »Relazioni Internazionali« v svoji številki od 31. decembra 1938 prinaša od B. P. podpisani članek, kjer med drugim pravi:

»Danes 20 dni po skupščinskih volitvah moremo bolje in lažje oceniti pomen ter natančneje določiti važnost Stojadinovićeve zmage. Nato s številkami razlaga, koliko je v posameznih banovinah in v posameznih okrajih dobila vlada, koliko pa opozicija. Nato pa veli: »Potemtakem bi Stojadinović imel jasno večino tudi v tem primeru, če bi bil uveljavljen za volitve volivni zakon po okrajih. To je prva ugotovitev, ki se jasno kaže, ko človek pregleduje številke. Vrvaajo pa se še druga vprašanja.

Vladna lista je dobila 300.000 glasov več kakor pa bojevitna nasprotna koalicija, ki se je okoli nje zbralo 12 strank z nasprotujočimi si težnjami. Na drugem mestu je treba naglasiti, da je vlada dobila svojo večino brez vsakršnega pritiska na volivce, kar je bilo docela v nasprotju s prejšnjimi navadami v državi. Celo to se lahko reče, da so pritisk, če je bil, delale tako imenovane Mačkove garde v hrvatskih okrajih v prilog opozicije.

Na tretjem mestu je treba povedati, da je opozicija dobila svoje glasove po zaslugi dr. Mačka, kar je jasno na prvi pogled, ko je izmed 120 okrajev, ki so dali večino opoziciji, 82 okrajev v hrvatskih krajih. Iz tega dejstva izhajajo dve glavni posledici: dr. Maček je doživel okrepitev svojega vodilnega položaja ter se predstavlja kot edini rečni nasprotnik dr. Stojadinovića. Opozicija pa je potolčena ter je na podlagi volivnega izida ostala brez vsakršne veljave. Po vsem tem se lahko vidi, kako važno vlogo bi mogla imeti v prihodnji jugoslovanski politiki.

Na političnem pozorišču stojita torej Stojadinović in Maček. Dr. Maček je do volitev veroval, da

Kaj pišejo drugi

»Političko-ekonomski Vesnik« v daljšem članku graja hrvatsko politiko ter zlasti ostro obsoja volivno nasilje od strani Mačkovih organizacij. Nato pa pravi: »Zadnji čas je, da se Hrvatje dvignejo s svojega ozkega stališča in da začno svoje interese gledati s stališča celote, ki edini so za nas vse merodajni. Samo tako bodo Hrvatje dobili razumevanje za svoje zahteve na drugi strani, s čimer bodo položili temelje za pravilno rešitev hrvatskega vprašanja. Volitve 11. decembra so pokazale, na kateri strani je večina Srbov in Slovencev. Trenutek je sedaj ugoden, da se to vprašanje lahko takoj načne. To pa je morda tudi zadnji trenutek, ko je to vprašanje mogoče rešiti v zadovoljnost vseh držav. Če zastopniki Hrvatov zamude tudi to priliko, se jim morda nikdar več ne porne.

»Narodni list«, glasilo JRZ za zetsko banovino, piše: »Od g. dr. Mačka pričakujemo, da bo sedaj spregovoril. Hrvatski narod namreč vsakokrat želi bratski in iskren sporazum. O tem ni dvoma. Hrvatski narod želi delo, hoče napredek in zna spoštovati red in mir v državi. To pa mu v polni meri jamči današnja vlada.«

»Samouprava« od 5. januarja piše: »Za novo leto so nekateri politiki iz združene opozicije hoteli iti v Zagreb pokloniti se in spotoma voščiti novo leto. Morda so pri tej priliki hoteli malo pointrigirati zoper svoje šefe. V Zagrebu so si že dali rezervirati sobe in vse je bilo pripravljeno, ko je iz Zagreba v Belgrad prišlo sporočilo: »Ni treba hoditi! G. predsednik med prazniki nikogar ne sprejme!« — Sedaj vsi ti kurirji pred drugim skrivajo svojo sramoto in skušajo prikriti svoje nameravane popotovanje. Med tem pa je nekdo po indiscreciji izdal to skrivnost, zaradi česar vsi ti tekmovalci požirajo ogenj od svojih prijateljev, kateri jim očitajo nelojalnost.«

Ponesrečena katalonska protiofenziva

Henday, 5. jan. dl — Rdeče vrhovna poveljstvo v Kataloniji se je do zadnjih par dni omejilo na defenzivno in je le pri svojem umiku delalo manjše protinapade, s katerimi je krilo umik avijalnih glavnih čet. Toda ko je general Franco izjavil, da je prvi del njegove zimeke ofenzive zaključen in so se njegove čete pričele zakopavati na doseženi črti, so pa rdeči poveljniki mislili, da je prišel ugoden čas za širokopotezen protinapad. Protinapad so izvedli ne samo na severnem odseku pri Balagueru in južna od Leride, ampak so med Lerido in Balaguerom celo poskušali prekoračiti reko Segre. Načrt je bil dober in je imel ta cilj, da vrže nazaj Francove čete čez Ebro in Segre in tako obkrozi vsa dosežena pridobitve Francovih čet.

Katalonska protiofenziva pa se ni posrečila, čeprav so jo podpirale mednarodne brigade Campesino in Lister. Po trodnevnih bojih so se morali rdeči zopet umakniti, potem ko so izgubili svoje najboljše ljudi. Francove čete, ki razpolagajo, kakor se zdi, s precejšnjimi rezervami, so takoj nato zopet prešle v ofenzivo in napredujejo tako na severnem, kakor na južnem odseku. Priložena ekipa ponazarja izhodišče ofenzive in približno črto, ki so jo Francove čete dosegle. Osvojeno zemljišče sicer ni obširno, vendar pa strateško pomembna, ker daje možnost za obširno ofenzivno akcijo proti Taroni in Barceloni. Po poročilih iz Burgosa je bilo do sedaj v zimski bitki ujetih nad 22.000 katalonskih milnikov. Po zadnjih poročilih pa se ofenziva zopet pospešeno nadaljuje. Vendar Franco v Kataloniji ne bo imel lahkega opravila in je verjetno, da se bo zimska bitka še zelo zavlekla, ako ne pride da nepričakovanih presenečenj. Po nekaterih poročilih namreč naj bi odprna sila katalonske armade pričela popuščati zaradi velikih naporov, ki jih počena, a neizprosnost Francova ofenziva na njo stavi.

Valencija, 5. jan. c. Z ekstremadurske fronte poročajo, da je v teku duha bitka, ki še traja. V borbo sta obe stranki vrgli vse vrste orožja in vsa razpoložljiva sredstva.

Sovjetska Rusija bo izgnala Nemce

Rim, 5. jan. b. Iz Berlina poročajo in uradno potrjujejo vesti, da je sovjetska vlada na predlog novega šefa GPU Bariana sklenila izgnati s področja sovjetske Rusije vse Nemce, ki so nemški državljani. Ta določba se nanaša na vse nemške državljane brez razlike in bodo vsi s področja sovjetske Rusije izgnani. Tu ne bo nobene razlike med delavci, zdravniki, inženirji itd. Nemškemu poslanstvu v Moskvi je bil izdan nalog, da odpusti vse osebe, ki ni nemške narodnosti, razen tega pa je prepovedano sovjetskim državljanom, da bi vršili katero koli službo pri veleposlaništvu ali pa v nemških uradih v sovjetski Rusiji.

Burgos, 5. jan. c. Nacionalistično poveljstvo poroča, da so navarske čete z mešanimi legionarskimi oddelki danes zasedle Borja Blanca.

Burgos, 5. jan. AA. Reuter: Snoci so nacionalistične čete nenadoma zavzele vasi Artesa de Lirida in Punigüert. Pri tem so nacionalisti zajeli 1100 republikanskih vojakov. Nacionalistične čete so vzhodno od Leride napredovale do Casteldansa ter se zdaj nahajajo štiri milje od Borja Blanca. Z nenadnim napadom so nacionalisti zavzeli dva mosta čez kanal Urgel ter zaplenili pri tem pet topov.

Salamanca, 5. jan. AA. DNB: Na osnovi poročila nacionalističnega poveljstva so nacionalistične čete nadaljevale s prodorom ter snoci na severnem sektorju zasedle kraje Mongac in Marcobu, na južnem sektorju pa vas Alfez.

Salamanca, 5. jan. AA. Uradno poročilo nacionalistične komande potrjuje velike uspehe nacionalističnih čet na katalonskem bojišču. Poročilo pri tem naglašja, da so nacionalistične čete morale napredovati po poplavljenem ozemlju, ker so republikanske čete pred umikom razkopale napake rek in kanalov. Slevilo ujetnikov znaša 2600. Med vojnim plenom se nahaja 5 havbic, en tank in baterija manjših topov. Nacionalistične zračne sile so sestrelile dva republikanska lovca in bombardirale luko Taragona.

Daladier v Tuniziji

Stax, 5. jan. AA. Havas: O priliki prihoda v Stax so bile francoskemu ministrskemu predsedniku prirejane navdušene ovacije. Predsednik obline je izročil Daladierju oljčno srebrno vejico kot simbol sloge in miru. Daladier je bil očitno ginja nad tem darilom, za katerega se je pristrčno zahvalil, nato pa je imel govor, v katerem je med drugim dejal: Slova in mir ustrežata čustvom vseh Francozov. Francija želi, da vsi njeni državljani v vseh krajih žive v slovi, zbrani okoli francoske zastave. Francija želi miru, toda ta mir bomo mogli ohraniti samo tedaj, če bomo svobodni. Potrebno je, da v državi vlada mir, da bi na ta način mogli ohraniti tudi splošni mir. Nenavadno sem ponosen, da ste vi kot državljani Francije pravilno razumeli osnovna načela, ki vodijo francosko državo. Vi veste, da Francija teži k sodelovanju in da nikdar ni šla za tem, da bi druge podjarmljala. Tunis je vreden Francije.

Ogromna množica ljudstva je večkrat prekinila ta kratek Daladierjev govor z navdušenimi vzkliki, ki so se posebno ponovili, ko je Daladier svoj govor končal. Ob 10 se je predsednik vlade odpeljal v El Džen.

Tunis, 5. jan. c. Daladier je danes obiskal Stax v severni Tuniziji, kjer si je ogledal vse naprave in sprejel odlične domačine. Med drugim jim je izjavil: Francija noče hegemonije nad nikomur, tudi ne nad prebivalstvom v kolonijah.

Proti večeru se je pripeljal v Bizerto, od koder se je z vojno ladjo »Foch« takoj odpeljal v Alger, kjer bo ostal jutri ves dan. V Alger so poklicali vse vojaške poveljnike iz Alžirije in Maroka in bo jutri tam važna vojaška konferenca pod Daladierovim predsedstvom. V soboto zjutraj bo Daladier zopet v Toulonu.

Italijani so se pritožili v Rim

Tunis, 5. jan. b. Predstavniki vseh italijanskih društev in ustanov v Tunisu so obiskali italijanskega generalnega konzula in mu izročili spomenico, da jo pošlje italijanski vladi v Rim. V tej spomenici Italijani v Tunisu pred vsem omenjajo dogodek zadnjih dni in poudarjajo, da bodo italijanski državljani na tuniškem področju ostali zvesti svoji domovini ter bodo branili svoje pravice in tisoletno tradicijo. Predstavniki italijanskih društev in ustanov protestirajo proti provokacijam, ki so se zgodile v zadnjem času, zlasti pa protestirajo proti zasmehu njihove zastave, ki je bila razobežena ob prihodu predsednika protektorske vlade. Italijanski predstavniki so ogorčeni zaradi tega, ker po vseh teh dogodkih policija ni ničesar storila, akoravno so se Italijani in Francozi v svetovni vojni borili ramo ob ramo in so italijanski

vojaki umirali v Franciji, braneč francosko področje v Aragonih in Chemin des Dames. Takšni dogodki po trditvi predstavnikov italijanskih društev ogrožajo odnose med obema državama, zaradi česar prosijo, da italijansko poslanstvo po zunanjem ministru v Rimu sporoči italijanski vladi neomajno zvestobo vseh italijanskih državljanov v Tunisu kralju Italije in cesarju Abesiniju ter Mussoliniju. Italijanski generalni konzul je sprejel spomenico in jo takoj odpisal v Rim ter tudi sam izjavil, da obžaluje, da je prišlo do dogodkov zadnjih dni.

Roosevelt piše Mussoliniju

Rim, 5. januarja. b. V zvezi z obiskom tukajšnjega ameriškega poslanika Phippsa pri italijanskem zunanjem ministru grofu Ciano, je bilo objavljeno uradno poročilo, v katerem se izjavlja, da je pri tej priliki ameriški poslanik Phipps izročil šefu italijanske vlade Mussoliniju pismo predsednika Zedinjenih držav g. Roosevelta v zadevi Judov v Evropi. V tem pismu Roosevelt v glavnih potezah navaja možnost za rešitev tega problema. S tem poročilom hoče italijanska vlada preprečiti nadaljnje komentarje v tej stvari, ker po trditvi tujega tiska, zlasti britanskega, so se razširile v zvezi zaradi tega ameriškega koraka razne netočne verzije, iz katerih bi se moglo sklepati, da je ameriška vlada zagrozila Italiji, da bo za primer, če bo Italija še naprej postopala z isto ostrino proti Judom, zavzela proti Italiji isto stališče, kakor ga je zavzela proti Nemčiji.

ZKD : Maraton 2:0

Ljubljana, 5. januarja.

Danes so se pričele v Ljubljani hockey tekme za državno prvenstvo, pri katerih pa je manjkal zagrebški nasprotnik Hašk, ki bi moral nastopiti v drugi tekmi. V prvi tekmi sta nastopila kot nasprotnika, v kateri je Maraton podlegel ZKD. ZKD je bil ves čas v premoči, igral je pa tudi nekoliko ostrejšo igro, tako da je moral sodnik večkrat prekiniti tekmovalce. Gledalcev je bilo okrog 400. Sodil je g. Kos prav dobro.

Druga tekma med Ilirijo in zagrebškim Haškom je odpadla, ker Zagrebčani niso prišli. O tem se bo seveda kasneje govorilo, dejstvo je, da Hašk pač ni prišel. Zato nastopita v naslednji

opozicija res govori v imenu srbskega naroda, kakor je on govoril v imenu hrvatskega naroda. 11. decembra pa je to misel razpršil in sedaj dr. Maček ve, da se mora sporazumeti z dr. Stojadinovičem.

Sedaj moramo videti še, po kateri poti bo krenil g. Stojadinović ob reševanju hrvatskega vprašanja. Ali se bo začel pogajati, kakor bi bilo mogoče slutiti po nekaterih poročilih tujega časopisja, ali pa se bo poslužil neposrednega načina ter bo v imenu vlade kar dal pokrajinske avtonomije. Kaj sam o tem misli, je g. Stojadinović jasno povedal v svojem volivnem govoru 8. decembra v Ljubljani, kjer je naglasil, da ostaja na programu širokih avtonomij, da bi se tako preprečile posledice pretiranega centralizma in nemogočega federalizma.

... Ne smemo pozabiti, da je g. Stojadinović takoj po rekonstrukciji svoje vlade dal izjavo, da se bodo njegove politične smernice nadaljevale. Če bo kaj novega ukrenjeno za doseglo zblizanja s Hrvati, ni treba, da bi to pomenilo že revizijo ustave ali popušcanje političnih smernic vlade, pač pa lahko to pomeni logično spopolnjevanje in razvoj tiste politike narodnega prepoveda in obnove, ki jo njegova vlada vodi že 3 leta.

Politični pogorelci

O znanem dr. Voji Janjiču je belgraf. »Samouprava« napisala ta-le članci: G. dr. Voja Janjič je kandidiral na Mačkovih listih ter je v dveh okrajih dobil vsega skupaj komaj 2500 glasov. On pa je še tri dni pred volitvami javno govoril, da bo v obeh krajih dobil absolutno večino. Ni bilo prvič, da se je dr. Janjič zmotil v računu, sodimo pa, da je bilo to zadnjičkrat. Prav tako se je bil zmotil leta 1937 za časa konkordatske agitacije, ko je dodela resno preprečeval druge, da bo postal nič več in nič manj kot predsednik vlade. Prav nič ne dvomimo, da je mož to tudi sam trdno verjel, sicer si ne moremo misliti, da bi se bil on, ki je znan kot imeniten računar, tako zmotil. — Dr. Janjič pa bi pri zadnjih volitvah ne bil dobil niti toliko glasov, ko bi se ne bil njegov močni pokrovitelj tako zavzel zanj. Vendar mu tudi ta zadnji adut ni prav nič koristil. Sedaj ima g. Voja dovolj časa premišljevali, kako mine človeška slava in kako je nerodno biti v politiki, če človek ni pri vladi. Sedaj jadicuje in kolne komuniste, ki so se bili zanj tako aktivno zavzeli ter mu obetali, da pojdejo zanj celo na barikade. Toda g. Voja v mlajših letih ni bil junak za barikade, marveč je že kot mlad mož rad imel masne dovipe in dober prigrizek. Sedaj pa, ko je že prešel 50. leto in ko mu belo ivje posulo brado, razmišlja o izgubljeni ereči, ki se nikdar več ne more vrniti.

Belgrajske novice

Belgrad, 5. jan. m. Z odlokom prosvetnega ministra sta nastavljeni diplomirani filozofki za nastavnice meščanske šole: Ana Bezek na meščanski šoli v Vojniku in Milena Topolovec v Gornji Radgoni.

Belgrad, 5. jan. m. Glavni volivni odbor je v Narodni skupščini zasedal tudi danes ter razpravljaj o poročilih, ki sta jih podala referenta za donavsko in savsko banovino. Ker je gradivo v tej banovini zelo obširno, je glavni volivni odbor zasedal ves dan in v času, ko to poročamo, še traja. Definitivni rezultati za obe banovini bodo objavljeni še nocoj.

Belgrad, 5. jan. m. Zaradi nastopa pravoslavnih božičnih praznikov je zavladalo v prestolnici pravo politično zatijšje. Odpotovalo je večina ministrov na svoje domove, da bodo v krogu svoje družine preživeli božične praznike. Iz Belgrada sta nocoj odpotovala tudi oba slovenska ministra, gradbeni minister dr. Miha Krek in minister brez listnice Snaj.

Belgrad, 5. jan. m. Z odlokom generalnega ravnatelja drž. železnice je prestavljen Herman Požar s postaje Dravograd-Meža na postajo Zidani most; po prošnji Stanislav Grčman iz Zidanega mosta za šefa postaje Sava in Josip Hromec s Skoplja na postajo Kresnice.

Belgrad, 5. jan. m. Dosedanji suplent na realni gimnaziji v Mariboru dr. Anton Trstenjak je postavljen za docenta pri mariborskem bogoslovju.

Belgrad, 5. jan. AA. V zvezi z odlokom finančnega ministra od 16. decembra 1938, s katerim je bil na podlagi pooblastila iz čl. 125 zakona o neposrednih davkih podalšan rok za priobnino od 1938 na 1939, je davčni oddelek finančnega ministrstva izdal vsem finančnim direktorjem ukaz, da store vse potrebno, da se vsi posli v zvezi s tem, kakor tudi reševanje pritožb, ki so jih poslali davčni obvezniki v čim krajšem roku, a najdalje do konca tega meseca, dovrše.

Kongres donskih kozakov

Praga, 5. jan. AA. Havas: Kongres donskih kozakov se bo začel jutri v Pragi in bo trajal dva dni. General Popov, adjutant donskih kozakov bo podal obširno poročilo o ukrajinskem vprašanju. Kongresa se bodo udeležili donski kozaki in Ukrajinci, ki žive na Poljskem in Češkoslovaškem, kakor tudi begunci iz raznih drugih krajev Evrope. General Popov je v zvezi z jutrišnjim zasedanjem kongresa dal izjavo, v kateri je dejal, da je cilj Ukrajincev oziroma donskih kozakov »vstajenje neodvisne kozaske države«.

Newyork, 5. jan. b. Ameriški tisk s največjo pozornostjo spremlja razvoj velikih pomorskih vaj na južnovzhodni ameriški obali. Pri teh vajah so

tekmi Ilirija A in Ilirija B, jutri pa nastopijo potem današnji zmagaevalec ZKD proti Iliriji A in današnji premaganec Maraton proti Iliriji B

Na smrt zaradi vohunstva

Naney, 5. jan. AA. Havas: Vojaško sodišče 20. vojaške oblasti se je prvokrat poslužilo uredbe z zakonito močjo od meseca junija 1938 ter obsodilo na smrt zaradi vohunstva François Gruberger, 26 letnega Francoza, ki je bil rojen v Strassbourgu. Isto sodišče je obsodilo na 20 let robove in na 20 letno pregnanstvo iz Francije šveda Wernera Larsona, starega 29 let, prav tako zaradi špionaže.

Betlehemska zvezda

Zgodba treh modrecev z Vzhoda, ki so videli zvezdo, katere jim je oznanila rojstvo Odršenika sveta, pa so ji sledili skozi puščavo, dokler niso videli v Betlehemu božjega deteta, padli predenj in mu poklonili svoje darove, je postala in ostala skozi dvajset stoletij simbol usode, ki se izpolnjuje nad našim svetom. Skrivnost zvezde modrecev iz jutranje dežele, ki so zvesto sledili njenemu klicu, ne da bi oklevali, in ki niso dvomili, da jim oznanja resnico niti takrat, ko se je za čas skrila, je skrivnost vsega človeštva, odkar je postalo krščansko ali pa stopilo v njegovo območje, in bo njegova skrivnost ostala, dokler ne bo njena luč zmagala za vselej v končnem triumfu Jezusa Kristusa nad zlobo, grehom in krivico. Ne samo vsak posameznik, ampak tudi vsak narod je po tej luči bil poklican k veri, kulturi in moralnemu redu, nad katerim sveti ta zvezda, z neomajno vero vanjo so mnogi prestali najhujše trpljenje na poti k Bogu, k resnici in odrešenju, z junaško zvestobo so se celi narodi borili za ideale, ki je bila njihov glasnik zvezda treh modrih. Ti ideali svetijo vsemu kulturnemu svetu še danes z vso svojo čistostjo, notranjo močjo in neugasljivo lepoto.

Tudi Herod in njegov dvor pa oblast so simboli, ki se venomer ponavljajo v človeški zgodovini, potem ko je krščanstvo razlilo po svetu luč svojega nauka in življenja po evangeliju. Herod in njegov čas sta kakor obliki zatemanja zvezde, ki je Kristusa oznanila, toda le za čas, dokler se ni zasvetila vnovič v še večjem sijaju in moči po groznem klanju, ki so ga vsako toliko uprizarili na svetu razni Herodi in njihovi pomagači. Kakor za časa Heroda, ki ni trpel poleg sebe nobenega drugega, ki ni priznaval oblasti duha, resnice in pravice, marveč le svojo samopašnost, svoj brezmerni pohlep in svojo nikomur ne odgovorno moč, so tudi v vseh sledečih vekovih vstajali renegati, tirani in ošabni mogotci kakor on, ki so se pustili veličati kot maliki, da si podvržejo svet in krščansko človeštvo izpremenijo v sužnjino množico, ki naj slepo služi njihovim samoljubnim ciljem in nasilnim ideologijam, sama pa naj se zadovolji s kruhom in zabavami za pašo svojim najslabšim nagonom. Vse ideale, za katere je svobodnemu pravstvenemu človeku vredno živeti, so pomandrali; namesto neizprososti in odrešitve božje Resnice in njene edine oblasti v pravično urejeni družbi so postavili božanstvenost svoje osebe in njene krute samovolje; veličanstvo božjega kraljevstva njegovih svobodnih otrok so nadomestili s svojim brezbožnim imperializmom, z diktaturo velikega, njim služnega kapitala; celo božji hčeri, znanost in umetnost, so ponižali v dekli svojih minljivih posvetnih teženj, ki jih dosegajo, brez vesti ubijajo milijone žrtev, ki so na poti raznim »belim« ali »rdečim« revolucijam, kakor so bili Herodu na poti nedolžni otroci v judovskem kraljestvu. Za Herodom Neron, za Neronom Dioklecijan, za njim poglavarji bar-

barov z Vzhoda, potem Frideriki in Borgije pa Henriki, za njimi knezi absolutizma pa njihovi rablji, Dantoni, Marrati in Robespierri, in potem Napoleoni pa očetje evropskega in ameriškega kapitalizma, ki so našli svoje maskevalce v Ljeningih in Stalinih, ki so krščanska načela družabnega reda izpačili v novo, še hujše suženstvo, do naj-sodobnejših sovražnikov osnovnih svobodnih človeške osebe: nepregledno dolga vrsta nasilnikov, ki sovražijo zvezdo treh modrih in njeno radostno oznanilo Tiranija pa v vsakem času zmaguje zato, ker najde sebi dovolj hlapčevskih obdobjalcev in sebihih pristašev, ki prodajo svojo svobodo, svoje krščansko človeško dostojanstvo in Kristusov pravstveni ideal za ceno, ki jim zagotavlja delež na oblasti, naj bo kupljena tudi z žrtvijo vse dobre in lepe tradicije minulih rodov, z izdajstvom najsvetejšega, z zatajevanjem vse dosedanje kulture in njenih ogromnih naporov za pravstveni napredek človeka.

Toda treh modrih Herodovo nasilje in lakost nista premočila, ostali so zvesti svojemu klicu, zvezdi zgoraj in vsteli v svojem srcu, niso prodali in izdali božjega deteta in ni jih premagalo maldudje, ko je njegova zvezda za čas ugasnila. Spet jim je zasijala in so našli Odršenika sveta ter se mu tiranu vkljub poklonili in ga molili. In zvezda je poslej zasijala vsemu svetu, prestala je najhujše viharje in videla odpad milijonov, toda svojim zvestim se je vedno vnovič prikazala po vojskah, po uporih, po najhujših in najkrvivejših režimih, po pogubonosnih zmotah in najbogo-kletnejših dobach in izbruhih, po takih temnih nočeh nevednosti, tiranije in satanske zlobe ter zmagoslavja vseh demonov, da je večina človeštva mislila, da bo vsemu neizogibno konec.

Tako je tudi danes. Zdi se, da Evropi ne sveti več nobena zvezda, odkar so se beli narodi, do zdaj Gospodovi ljubljenci, takó izneverili zvezdi, ki so ji nekoč sledili trije modreci z Vzhoda na zapad v Betlehem, v katerem se je rodilo odrešenje sveta. Tak odpad, če bi bil popoln, bi pomenil samonor, propad evropske omike, konec našega duhovnega prvenstva in začetek nove dobe, v kateri bi stopili v ospredje zgodovinskega kulturnega ustvarjanja mlajši narodi, ki bi z otroško vero sledili zvezdi Kristusovega evangelija, ki nikoli ne more ugasniti. Mogoče je pa vse gorje, ki je prišlo nad svet in ga danes v silovitih krčih pretresa, le zato, da Evropa spozna, kaj je lahkomiselnost izgubila, kako usodno se je zmotila, ko se je od Boga, ki so se mu poklonili trije modri, odvrnila k malikom posvetne moči, imperialističnega pohlepa in gospodstva gnote, in kam se mora zopet obrniti naš pogled: k betlehemske zvezdi, ki je skrivnost našega krščanskega kulturnega življenja, naša srečna usoda, naša ljubezen, ki je le v njenem viru in z njenega dna mogoče zopet zgraditi veliko in globoko omiko Odršenja.

Pogreb ravnatelja dr. Antona Ratajca

St. Vid, 5. jan. 1939.
Kako priljubljen je bil g. ravnatelj dr. Anton Ratajec med vsem občinstvom v St. Vidu nad Ljubljano, je izpričala šele njegova smrt. Ves čas, ko je bil na mrtvaškem odru, so se hoteli poslavljati od njega njegovi prijatelji in učenci, pa tudi znanci in občani iz St. Vida in okolice, celo njegovi učenci izza meje so prišli k mrtvaškemu odru, da se poslovijo od strogega, a vendar tako ljubelega profesorja. Pogreb sam pa je pokazal, kako so čislali dobrega pokojnika vsi stanovi, saj je bila velika šentviška cerkev, kjer je bila sveta maša, kajti v zavodu samem prav sedaj popravljajo kapelo in postavljajo lesen strop, nabito polna pogrebcev iz okolice in Ljubljane. Ob devetih je bil pogreb izpred Zavoda sv. Stanislava, kjer je v sprejemnici ležalo truplo pokojnega ravnatelja, v farno cerkev. Vodi ga je prevz. gospod škof dr. Rožman v asistenci zavodovih gg. profesorjev in prefektov. Tudi če ni bilo zavodskih dijakov, ki so zdaj na počitnicah, je bil pogreb tako velik, kot le redkokrat v St. Vidu. V farni cerkvi se je od pokojnika poslovil v prisrčenem, a globokem govoru g. rektor kanonik prof. Šimenc, poudarjajoč pokojnika kot človeka ter njegovo smrt in pomen smrti sploh, in to v tako tolažljivih besedah, da so pogrebem stopale solze v oči, tudi če je smrt izgubljala svoj strahoten pomen. — Šentviški pevci, pomnoženi z dijaškim

pevskim zborom, so zapeli že pri zavodu lepo žalostinko, pa zopet v cerkvi na pokopališču, kamor se je pogreb razvil iz farne cerkve. Pred ravnijo so stopali številni njegovi stanovski tovariši iz zavoda z dir. dr. Breznikom, kanonika prof. Šimenc in Sešek, ter duhovščina iz St. Vida z gospodom dekanom Zabretom. Za krslo pa smo za užaloščenimi sorodniki videli odlične pogrebee iz Ljubljane, tako senatorja in ministra dr. Kulovca, njegove najboljše prijatelje: pisatelja Finžgarja, p. Resmana, prof. Hybaška, več vseuč. profesorjev: dr. Ušeničnika, dr. Odarja, dr. Snoja, potem direktorje ljubljanskih gimnazij dr. Capudra, dr. Bajca, poslanca direktorja Dolenca in Smrsuja, predsednika starešinstva bivšega direktorja Remca, zastopnike Prof. društva prof. Grafenauerja, dr. Ilca in številne njegove stanovske tovariše z ljubljanskih gimnazij. Predvsem pa je bilo veliko njegovih učencev, ki so celo iz daljnega Pohorja prihiteli samo na njegov pogreb. Po pogrebnih obredih, ki jih je opravil prevz. g. škof, se je od pokojnika v imenu profsorske organizacije poslovil prof. Fr. Grafenauer, v imenu njegovih dijakov pa g. dr. Andrej Kopač, predsednik društva »Jegličevci«. Šentviški pevski zbor, pomnožen z »Jegličevci«, je zapel še poslednjo pesem v slovo in zemlja je zagrnila izmučeno telo pokojnega bivšega ravnatelja škofijske gimnazije dr. Antona Ratajca. Naj počiva v miru!

Drzen vlom v protestantsko župnišče v Mariboru

Vlomilec je ušel lep plen v vrednosti 20.000 din

Maribor, 5. januarja.
Zadnje dni razburjajo Mariborčane številne tatvine in vlomi, ki se dogajajo v mestu in okolici in pri katerih gre po navadi za velike veote, ki so padle zlikovcem v roke. Posebno drzen vlom se je zgodil v pretekli noči v tukajšnje protestantsko župnišče, ki stoji v Trubarjevi ulici poleg protestantske cerkve. V župnišču stanujeta protestantski župnik Ivan Baron in hišnik Ivan Hadt.

Vlom je bil storjen med 2 in 3 po polnoči. Bilo je več oseb pri tem poslu, ki so prišle s Krekove ulice čez plot na dvorišče župnišča. Tam so vlomilci s silo odprli dvrtnico, iz katere so vzeli dve sekiri. Nata so se spravili nad dvoriščno vrata župnišča. Izgleda, da so jih ključavnice v vrata tako veliko luknjali, da je lahko eden segel z roko skozi odprtino ter odklenil vrata s ključem, ki je na notranji strani tičal v ključavnici. Vlomilci so se predvsem zanimali za župniško pisarno, v kateri so se nadejali lepega plena. Poskušali so najprej odpreti vrata z vitrihom. Ta pa se jim je zdelo v ključavnici. Zato so potem izrezali spodaj na vratih desko, da so se skozi to odprtno

splazili v pisarno. S sekiro so odprli predal na pisalni mizi, predalov na omarah pa niso mogli s tem orodjem vlomiti. V pisarni se nahajala kakih 80 kg težka manjša jeklena blagajna. Ker vlomilci niso imeli primerne orodja, da bi blagajno navrtali, so sklenili, da jo vzamejo s seboj. Zrinito so jo skozi luknjo v vratih na hodnik ter so se ravno pripravljali, da jo nalože na ramena ter odnesejo, ko jih je zmotil nenaden ropot ter so preplašeni pobegli. Hišnik Ivan Hadt se je namreč prebudil zaradi ropota, ko so vlomilci žagali vrata v pisarno, pa je skrajša mislil, da povzroča ropot mačka ter je ostal v postelji. Ka pa so vlomilci spravljali blagajno iz pisarne, se je ropot ponovil dosti močnejše, pa je zaradi tega vstal ter hitel pogledat, kaj da je. S tem pa je vlomilce pregal. V večji je hišnik videl razdejane ter je takoj prebudil župnika Barona, ki je takoj obvestil policijo.

Vlomilci so našli v predalu pisalne mize v pisarni okrog 1000 din drobiža. V blagajni pa jih je čakal mnogo večji plen — okrog 20.000 din gotovine, katerega pa so se zaman veselili, ker se jim je v zadnjem trenutku izmuznil.

Zagonetna žaloigra v Rogatcu

Čevljarški mojster ustrelil notarsko uradnico in sebe

Maribor, 5. januarja.
Danes zjutraj je odjeknila po Rogatcu strahotna vest o žaloigri, ki se je odigrala v stanovanju notarske uradnice, 28 letne Ivanke Podmelnik. Zaloigra je zahtevala dvojce mladih človeških življenj. Dogodek, kakor ga v tem kraju skoraj ne pomnijo, se je odigral okoli 8 zjutraj. Ivanka Podmelnikova, ki stanuje pri sodnem uradniku g. Klampferju, uslužbenca pa je bila pri notarju g. Golobu, je dobila pravkar večdnevni dopust, katerega je hotela preživeti na domu svojih staršev v Ptuj. Pravkar se je odpravljala, da se odpelje domov, ko je malo pred 8 vstopil v njeno sobo 36 letni čevljarški mojster in vodja Batine čevljarške delavnice v Rogatcu Henrik Medved. Kaj se je potem med obema odigralo za zaprtimi vrati, bo ostalo pač za vedno skrivnost. Nenadoma sta počila dva strela. Ko so Klampferjevi prestrašeni planili v sobo svoje podnajemnice, se jim je nudil strašen prizor. Na tleh sta ležala Podmelnikova in Medved, oba obilita s krvjo. Oba sta imela na glavi rane. Medved pa je stiskal v roki samokres, iz katerega je ustrelil v glavo Podmelnikovo, nato pa je še sebi pognal krogle skozi sence v možgane. Dočim je bil Medved na mestu mrtve, je Podmelnikova še kazala znake življenja. Poklican je bil takoj zdravnik, ki ji je nudi prvo pomoč ter odredil takojšen prevoz v bolnišnico. Poklican je bil tudi ptujski reševalni avtomobil,

ki jo je odpeljal v bolnišnico v Ptuj, pa je med potjo izdihnila.

O vzrokih te zagonetne tragedije govori sedaj ves Rogatec z okolico vred, so pa to samo ugibanja. Oba sta bila zelo ugledna in priljubljena človeka ter ju je vse poznalo. Posebno Medved je bil silno miren, soliden in tih človek, kateremu ne bi nihče prisodil, da je zmožen takega dejanja. Medved in Podmelnikova sta se že dalj časa poznala ter je obstajalo med njima ljubavno razmerje. Bajce je Medved silil Podmelnikovo, naj se poroči, čemur pa je ona nasprotovala, ker bi morala potem bržkone pustiti službo, on pa tudi ne bi toliko zaslužil, da bi oba udobno shajala. To in pa njen nenavaden odhod na dopust, sta bila najbrž glavni vzrok, da se je Medved odločil za strahovito dejanje, s katerim je napravil konec sebi in Podmelnikovi.

Smrtna nesreča pri Starem trgu pri Rakeku

V sredo, dne 4. januarja se je na parni žagi v Markovcu pri Starem trgu pri Rakeku zgodila smrtna nesreča, katere žrtev je postal delavec Jožef Mlakar iz Viševka. Ob treh popoldne je šel mazat tečaj polnojermerika, katerega je prej ustavil. Ko je bil ravno z roko med kolese, se je začel iz doslej še neznanega vzroka polnojermerik vrteti. Nesrečnega delavca je prišlo ter ga stisnilo med ogrode. Zlomilo mu je desno roko, strlo ramo in glavo, da so mu izstopili možgani. Bil je pri priči mrtev. Zapušča vdovo in štiri neposrekrbljene otroke.

— Pri lenivosti črev in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed vsled zapeke, naj se rabi že davno znana in učinkovita naravna »Franz-Josefova« grenka voda. Zelo pogosto se potrjuje, da je »Franz-Josefova« grenka voda prav posebno koristno domače sredstvo, kadar gre za to, da se zjutraj očisti prebavni kanal s salinskim sredstvom za odprtje.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Jubilej krščanskega železničarja

V krogu svoje družine obhaja danes 70-letnico svojega življenja g. Jože Sinkovec, železničar v pokoju na Hranilnični cesti v Ljubljani. Zibelka mu je tekla v prijazni dolenski vasi Škocijanu. Po končani ljudski šoli se je izučil za zidarja. Služil je tri leta pri vojaki, nato pa je dobil službo pri takratni južni železnici v Ljubljani. Nevosto si je izbral v domači vasi in živi z njo še danes v srečnem in zadovoljnem zakonu. Od sedmih otrok, ki so se jima rodili, žive še štirje in so vsi dobro preskrbljeni. Veliko si je moral ob svojem bornem zaslužku pritrpati, da je mogel preživeti številno družino, vendar pa je vedno ohranil dobro voljo. Verem, da se danes sodeluje pri raznih katoliških organizacijah in rad podpira katoliško časopisje. Slavljencu želimo, da bi ga Bog ohranil še dolgo vrsto let v krogu ljubljene družine tako zdravega in srečnega, kakor je danes.

Velik dar vseučiliškemu zavodu za strojništvo

Poročali smo že, da so lani začeli graditi ob Aškerčevi ulici nasproti staremu poslopiju tehnične fakultete nov Zavod za strojništvo. Ta sodobno urejeni znanstveni zavod bo najgloblje posloval v nešteta gospodarska področja, njegovo delovanje pa se bo močno obračalo v našem narodnem gospodarstvu. Za zgraditev in opremo tega zavoda je naša univerza prejela lani 8 milij. din in ker so bila vsa pripravljala dela opravljena z vso naglico, je tudi graditev šla hitro izpod rok. Prvo krilo zavoda ob Aškerčevi ulici že stoji dograjeno do višine prvega nadstropja in če ne bi pred božičem nastopil mrz in snegom, bi bil ta del zgradbe sedaj že pod streho. Že stoječi del stavbe pa pričča, da bo zavod res kar najbolj sodobno zgrajen.

Zavod je sicer prejel na prvi pogled visoko vsoto za ustvaritev svojega znanstvenega doma, vendar se je vsota, ki je bila namenjena za opremo laboratorijev, skoraj popolnoma skrčila, ker so se morali spremeniti na zahtevo ministrstva za zgradbe načrti za zgradbo. Tako je bilo treba dodati plinsko zaklonišče, prav tako je bilo treba povisati za pol metra prvo in drugo nadstropje. Večji stroški za zgradbo so nastali tudi zaradi tega, ker bo namesto lesenih pilotov treba uporabiti železobetonske pilote za temelje enega dela zgradbe. Poleg teh viškov se je prvotna 8-milijonska vsota skrčila zaradi državnih dajatev in prve anuitete za ta kredit skupno za okrog 750.000 din. Zaradi vsega tega preostaja zavodu za opremo laboratorijev namesto 2 in pol milijona dinarjev le okrog 800.000 din. Ta znesek pa je za sodobno opremo znanstvenih strojnih laboratorijev mnogo prenizek.

Predstojnik zavoda g. prof. inž. Lobe, čigar delavnosti se imamo v veliki meri zahvaliti, da je prišlo do zgradbe zavoda, skuša nastale izgube nadomestiti s podporami. V prvi vrsti računa seveda na industrijo, ki je tudi svoj čas tako velikušno pomagala pri graditvi in opremitvi starega poslopija tehnične fakultete. Posebno razveseljuje pa je prvi uspeh akcije g. prof. Lobeta, saj se je oglašil dobrotnik, na katerega naša javnost gotovo ne bi mislila. Tovarna vagonov, strojev in mostov v Slavonskem Brodu, pri kateri je bil g. prof. nekaj let šef-konstruktor, je svojemu nekdanjemu sodelavcu obljubila za Strojni zavod visoko podporo v znesku 140.000 din. Dobro vemo, da je ta podpora velikega in priznanega industrijskega podjetja bila dana Zavodu za strojništvo zato, ker je g. prof. Lobe v času svojega udejstvovanja v tovarni v Brodu prepračil odločujoče činitele v njegovi o svojih zmogljivostih, tako da mu sedaj ta ustanova rada zaupa visoki znesek za izpolnitev in opremo dobrega domačega visokošolskega zavoda za strojništvo.

BOUVIER
VINO V STEKLENICAH
GORNJA RADGONA

Iz Legije koroških borcev

Glavni odbor Legije koroških borcev obvešča vse bivše severne borce iz Ljutomer in okolice, da bo dne 8. januarja ustanovni občni zbor krajevne organizacije, in sicer v Križevcih, ob 9 popoldne v gostilniških prostorih g. Kosa. Pozivamo vse že prijavljene, kakor tudi neprijavljene tovariše, da se zbora polnoštevilno udeležijo. Na zboru bo poročal tudi delegat glavnega odbora iz Ljubljane.

Isti dan bo redni občni zbor krajevne organizacije LKB na Jesenicah, in sicer ob pol 10 dop. v restavraciji Legat-Kasino na Jesenicah. Pridite zanesljivo in točno.

»Slovenčev« naročniki dobe za primer smrtni nesreče socialno podporo

10.000 dinarjev tudi v letu 1939

Čl. I. Smrtni nesreče, za katere izplačuje konsorcij »Slovenca« podpore, so:

1. Nesreče pri izvrševanju poklicnega dela v poljedelstvu, pri živinoreji in v gozdu, v obrtnih in v industrijskih obratih in podjetjih.
2. Nesreče na vozilih in železniške nesreče.
3. Nesreče zaradi strele, ognja in povodnji.
4. Nesreče zaradi strupenega pika.
5. Nesreče zaradi strupenega pika.

Pri katastrofalnih nesrečah, ki zahtevajo več človeških življenj, se da podpora največ 50.000 din, ki se v enakih delih razdeli med prizadete upravičence.

Podpora se ne izplačuje za te-le smrtni slučaje:

Umori. — Kap. — Smrtni slučaji, ki so posledica bolezni, telesnih hih, telesnih poškodb, ali nastanejo zaradi trajnega prenapora telesnih sil. — Nesreče zaradi pijanosti. — Nesreče v primeru vojne, vstaj, revolucij, demonstracij: pri pretepih, če se pretepa udeležijo ponesrečenec ali dedič. — Nesreče na lovu. — Nesreče pri tekmar, pri vožnji z motornimi vozili brez izpita. — Nesreče pri letalih in podmornicah. — Nesreče pri izdelovanju in izvenpoklicnem uporabljanju razstrelil in eksplozivnih snovi.

Čl. II. Pogoji, pod katerimi se podpora izplača, so:

1. da je bil ponesrečenec redni naročnik »Slovenca«.
2. da rednega naročnika »Slovenca« se smatra tista fizična oseba, ki na nje naslov list prihaja. Ako sta na naslovu zapisani dve ali več oseb, se v primeru smrtni nesreče enega teh vzajemnih naročnikov prisodi pripadajoči del podpore.)
3. da je ponesrečenec za tisti mesec, v katerem se je smrtno ponesrečil, imel naročnino že plačano;
4. da smrtni nesreče ponesrečenec ni zakrivil in se tudi ni ponesrečil v dušni zmedenosti;
5. da je smrt nastopila takoj ali najkasneje osmi dan po dnevu nesreče; v vsakem primeru pa kot nedvomna posledica ene izmed nesreč, naštetih v čl. I. tega »Pravilnika«.

Čl. III. Pri zahtevah podpore je treba upoštevati tole:

1. Zahtevati podporo so upravičeni: ponesrečenčeva rodbina ali pravni dediči. Ti morajo v prošnji za podporo izjaviti, da v celoti sprejmejo pogoje tega »Pravilnika«.
2. Prošnja za podporo vložijo upravičenci pri konsorciju »Slovenca«.
3. Prošnja naj razjasni, kakšna je bila smrtna nesreča in ali so pogoji v čl. II. tega »Pravilnika« izpolnjeni. Prošnji je treba priložiti potrdilo župnika onega kraja, kjer je ponesrečenec bival, in spričevalo zdravnika, ki je ugotovil vzrok smrti.
4. Ali je ponesrečenec umrl na posledici izmed nesreč, naštetih v čl. I. tega »Pravilnika«, in ali so izpolnjeni pogoji v čl. II. »Pravilnika«, ugotovi konsorcij.
5. Nesporazumljena rešuje posebna komisija treh članov, v katero imenujejo dediči enega člana, konsorcij enega, tretji pa se dr. Miha Krek v Ljubljani.
6. Podpora se izplača v celoti (10.000 din) brez kakih odbitkov takoj, ko se upravičenost ugotovi.

Čl. IV. Upravičenost do podpore po danih pogojih se pridobi do preklica ali spremembe »Pravilnika«

Drobne novice

Koledar

Petek, 6. januarja: Razglasenje Gospe (av. Trije kralji).
Sobota, 7. januarja: Valentin (Zdravko), škof; Teodor.

Gibanje prebivalstva v letu 1938

Župnija Šmarje pri Ljubljani. V letu 1938 je bilo oklicanih 50 parov; doma poročenih 31. — Rojenih je bilo 98 otrok (58 doma, 40 pa v ljubljanski bolnišnici). Od teh je 55 fantov in 43 deklic. — Umrla je 39 oseb (17 v starosti nad 70 let). Prirastka je 59 oseb. — V župniji živi najstarejši možki »Stričkov oče« iz Sapa v 91. letu; ženska pa »Šimčeva matic« iz Laniš (roj. 11. dec. 1846) v 93. letu. Preteklo leto je še vse delala in je v svoji mladosti tudi peš šla na »Mladinski tabor« v Ljubljano. Smo se prilično telesno in duševno zdravi. Bog nam ohrani oboje tudi naprej!

Ambrus. Naša fara šteje nekaj nad 1000 duš. Rodilo se je lani 38 otrok; umrlo pa je 16 oseb. Od teh 6 otrok pod 1 letom, en star 34 let, 9 pa v starosti nad 68 let. Najstarejša med umrli je bila stara 92 let. Oklicanih je bilo 11 parov, doma poročenih 5 parov. Obhajanih je bilo v preteklem letu 16.720 ljudi.

Tršiče na Dolenjskem. Naša župnija se je v letu 1938 pomnožila za 52 članov. Rodilo se je 84 otrok, umrlo pa je 32 oseb. Poročenih je bilo 20 parov.

Prežganje pri Litiji. Rojenih je bilo 20 otrok, pogrebov je bilo 13, poročenih je bilo 7 parov. Župnija šteje 757 duš. Svetih obhajil je bilo v minulem letu 6240. V naši župniji prav uspešno deluje Apostolstvo moč, Tretjega reda, dekliška Marijina družba, v kateri je sto deklet, katoliška akcija, Katol. prosv. društvo, Fantovski odsek in Dekliški krožek. Naše katoliško časopisje je pri nas zelo razširjeno. Nasprotnega, protiverskega časopisa ni v župniji niti enega.

Premiera veličastnega zgodovinskega
veletima, snemanega po dnevniku velike
KINO MATICA 21-24 angleške kraljice

— Avtobusna vožnja Ptuj—Haloze je zaradi snežnih zametov za nekaj dni ukinjena.

— Molitvena komedija »Ljubezen-zdravnice« v prevodu Otona Župančiča, ki jo uprizorja letos ljubljanska Drama, bo objavljena v novem (3.) zvezku »Ljudskega odra«, ki bo izšel šele 15. januarja (in ne že 1. jan., kakor je bilo sprva javljeno). Komedija bo izšla v celoti (tri dejanja) in jo bodo naši odri lahko že pripravili za ta predpust! — Posamezni zvezki »Ljudskega odra« stanejo 15 din. vsi letniki (6 zvezkov s skupno 240 strani drobnega tiska) pa 80 din. Uprava je v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Kino Kodoljevo tel. 41-64

Danes ob 1/3, 1/6 in 1/9

Domovina (Die Heimat)

Zarah Leander

Pater Vojteh

— »Trije finfarjci. Iz Kamnika nam pišejo: Pri poslanskih volitvah leta 1927 je takratna samostojna demokratska stranka dobila v kamniškem okraju točno 555 glasov. Pristajali stranke g. Puclja, ki so takrat prerasli demokrate za nekaj desetih glasov in se povzpeli na številko 618, so bili na svoj mali uspeh na moč ponosni in so se rogali svojim demokratskim nasprotnikom, češ samo za tri »finfarjce« glasov ste zbrali. Pri decembrskih volitvah pa je kandidat JNS na dr. VI. Mačkovi listi — v ostalem pristaj g. Puclja, zbral na svoje ime med vsemi bivšimi kmetiji in demokratski spet točno 555 glasov — tri »finfarjce«.

— Led na Donavi se taja. V večerjanih številki smo poročali, da po Donavi plavajo ogromne množine ledu, ponekod pa, da je Donava popolnoma zamrznila. Sedaj pa poročajo iz Novoga Sada, da je zapihal jug, ki hitro taja led na Donavi. Pred dvema dnevmi je bilo na Donavi 70—80% ledu, sedaj je led samo še ob obali in še tam je tenak. Donava polagoma narašča, vendar je pri Novem Sadu še vedno pod normalo. Vse ladje so v prezimovališču.

Matineje danes ob 10.30, jutri v soboto ob 14.30 ter v nedeljo ob 10.30.
KINO SLOGA tel. 27-30

Izredno napeto! Znižane cene

— Grozen zločin. V Mokri pri Somboru so odkrili strašen zločin. Nekdo je naznanil orožnikom, da sta sestra Jovanka in Danica Avramov zadavili in zakopali svoja dva otroka. Orožniki so uvedli preiskavo in so res našli na označenem mestu zakopani trupelci dveh otrok; en otrok je bil star 14 dni, drugi pa mesec dni. Obe sestri sta bili aretirani in izročeni sodišču.

— Razbila izložbeno okno, da je prišla na gorke v — zapor. Katica Tod v Zagrebu je velika reva. Komaj hodi in je za vsako delo nesposobna. Na novega leta dan ni našla nobenega kofčica, da bi mogla prenočiti. Mraz je bil vedno ostriši in nesrečno dekle se je odločilo, da gre na policijo in tam prosi, da se ja usmilijo in jo sprejmejo v zapor. Mislija je, da bo tako boljše in je vsaj ne bo zeblo. Ko je prišla na policijo in tam izrekla svojo željo, ji je službojuči nadzornik dejal: »Ne moremo vas zapreti. Vsak, kdor pride v zapor, mora storiti nekaj kaznjivega. Vi pa niste ničesar storili.« — Vrnila se je na ulico in premišljevala. V tem trenutku ji je šinila misel, da mora nekaj zagrešiti, sicer bo še zmrznila. V Petrinjski ulici se je ustavila pred izložbenim oknom. Pobrala je kamen in ga vrгла v okno. Steklo se je razbilo in kmalu je prihitel stražnik: »Kaj se je zgodilo?« — »Razbila sem izložbo.« — »Pa zakaj?« — »Da pridem v zapor. Hočem, da me aretirajo.« — Stražnik je prijel dekle za roko in odvedel na policijo. Službojuči nadzornik: »Spet ste tu?« — »Da prišla sem in sedaj me boste zaprli. Nekaj sem zagrešila in sedaj bom končno prišla v zapor.« — Katica so res odvedli v zapor, kakor je sama želela. Kaj bo pa z njo, ko pride iz zapora?

— Zagrebški vlomilec-akrobat prijet. Poročali smo že, da v Zagrebu vlamlja zelo spreten vlomilec, ki spleza tudi v tretje ali četrto nadstropje na balkon in od tam vloml v stanovanje. Dolgo časa so ga zasledovali. Te dni pa ee je policiji posrečilo, da ga je prišla, ko je spet splezal na balkon drugega nadstropja neke hiše v Gunduličevi ulici. Vlomilec-akrobat je 22-letni Gojko Jo-

žič, ki je bil že večkrat obsojen zaradi vlomov in je nedavno ušel iz ječe.

— Dvakrat poročen. Pred dvema letoma se je Dragan Anastasijević, uradnik OUZD v Skoplju oženil z Danico Kapov, s katero je imel v zakonu enega otroka. Premeščen je bil v Belgrad, kjer se je seznanil z Ankico Jelič, s katero se je pozneje oženil. V ta namen je ponaredil neke dokumente. Za to je zvedela prva žena in ga je naznanila. Ko je Anastasijević to zvedel, je pobegnil iz Belgrada na Sušak in od tam v Split. Tam je svoje tovariše obrnil za večjo vsoto denarja in se nato odpravil v Dubrovnik, kjer se je nastanil v hotelu »Bošić« in se prijavil kot Dragan Antič. Tudi v Dubrovniku je pri uradnikih OUZD na goljufiv način dobil nekaj stotakov. Neki Belgrajčan pa ga je spoznal in naznanil policiji. Policija ga je aretirala. Preden so ga odpeljali, je Anastasijević prošil, da sme na stranišče. To priliko je izkoristil in pobegnil skozi okno. Skočil je na tovrni vlak in se odpeljal. Policija je izdala za njim tirnico, in kmalu so ga zopet prišli in pripeljali nazaj v Dubrovnik, odkoder ga bodo poslali v Belgrad.

18 let se ne brije in ne striže

V malem slavonskem mestu Subockem živi že blizu dvaset let ruski izseljenec Dimitrije Gožarov, ki je bil nekoč polkovnik v carski ruski armadi. Ko je bil prisiljen zapustiti svojo domovino, je v trenutku, ko je prestopil mejo Rusije, sklenil, da se ne bo brije in ne striže, dokler se ne vrne v svojo domovino. In stari polkovnik je do sedaj držal svoj sklep. Ker se že polnih 18 let ni brije in ne striže, mu je zrastle kakih 45 cm dolga brada in prav tako dolgi lasje. Lasje in brada so postali čisto beli in izgleda starček res častljivo. Ker je zelo pobožen in hodi v poletnem času po vsej deželi od cerkve do cerkve ter veliko moli, ga imajo ljudje za svetega moža. Radi ga, posebno premožnejši, vabijo k sebi in mu gostoljubno postrežejo.

KRALJICA VIKTORIJA

Ljubljana

1. Odlikovanje članov ZFO in športnikov. Včeraj dopoldne je po nalogu ministrstva za telesno vzgojo mestni župan dr. Adlešič izročil visoka državna odlikovanja nekaterim članom Zveze fantovskih odsekov in dekliških krožkov ter športnikom. Odlikovani so bili od ZFO dr. Žitko, Ivo Kermavner, Hvale in Varšek, od dekliških krožkov g. d. Poganičnik. Izmed voditeljev slovenskega športa pa g. Bettelo, voditelj kluba »Hirije« dr. Pavlin, predsednik Zimsko-sportne zveze, ter trije uslužbenici tvrde »Indus«, ki so si pridobili zaslug za športno vzgojo delavstva. Župan dr. Adlešič je odlikovance lepo nagovoril ter jim čestital k odlikovanju. Dr. Žitko se je v imenu odlikovance zahvalil in prosil, da župana naj izloži izraz hvalnosti na najvišjih mestih.

1. Ribji trg. Ta teden je na petek padel praznik sv. Treh kraljev, zato je bil ribji trg zaseden že včeraj. Bilo pa je nekoliko zmede, ker ni vsaka gospodinja vedela, da so ribe že včeraj prišle v Ljubljano. Zaloge so bile obilne, toda kupčija bolj slaba. Prodajalci se tolažijo s tem, da bodo nemara še danes pokupili zaloga rib ljubljanski pravoslavni, ki imajo danes sv. večer in post. Na trgu so bile polandice, to se pravi mlade tune, ki so šle po 20—24 din za kg, luben je šel po 40 din za kg, lignji po 26 din, sardelice po 8 do 14 din, cipli po 20 din, lokarde po 28 din, trljije po 36 din, bukvice po 24 din; izmed sladkovodnih rib postrvi po 40 din, ščuke in krapi pa po 16 dinarjev za kg.

1. Občni zbor Kluba železničarjev JRZ v Ljubljani bo v nedeljo, dne 8. januarja ob pol 10 dopoldne v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani. Člani kluba vljudno vabljeni.

1. Davčna uprava za mesto v Ljubljani objavlja, da dospe v smislu čl. 148 zak. o neposrednih davkih v I. četrtletju 1939 v plačilo: A) dne 1. januarja 1. četrtletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družb. davka, davka na poženjene osebe, davka na poslovni promet in vojnice. B) dne 15. avgusta 1939 I. polletni obrok zemljarine. Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov, nabilih na uradni deski davčne uprave za mesto v Ljubljani in mestnega načelnstva v Ljubljani.

POURATEK IZ PERLA

Gleboke in protislovne drama človeka (divljene kaznjence) v ogledni barbi proti predsedniku in nasilju

1. Prijava motornih vozil in vozačev za leto 1939 se mora izvršiti po določbah t. p. 10 zak. o takсах do 28. februarja t. l. Obenem se mora plačati tudi davščina za državni cestni sklad (Službeni list št. 35-55, z dne 9. julija 1938) in banovinski trošarino na pnevmatiko. Da se prihrani stroškov, bodo policijski organi te dni dostavili prijave, poštne položnice in tozadnevna navodila; vozačem motornih vozil tudi obrazce za prijavo voznice izkaznice. — Uprava policije v Ljubljani poziva lastnike in vozače motornih vozil, da se strogo ravna po navodilih in tako preprečijo nepotreben naval pri uradu. Izročitelju se mora plačati za prijavi tiskovini 5 din za vsak avtomobil in 3 din za vsak motocikel. Vsa motorna vozila, ki so na področju mesta Ljubljane, je treba prijaviti tudi računovodstvu mestnega poglavarstva radi odmere občinske takse. Vozil, ki so pa pod plombo, ni treba prijavljati.

1. Danes na praznik svetih Treh kraljev bodo ponovili v dramskem gledališču veličastno božično igro E. Gregorina »Kralj z neba«. To je sedem svetopisemskih zgodb, ki so se zgodile ob času Kristusovega rojstva. Silkoviti in nadvse lepi so prizori: Marijino Oznanjenje, oznanjenje Jezusovega rojstva pastirjem, kronanje kralja Heroda, razgovor Heroda s pastirskom Danielom, prihod svetih Treh kraljev na kraj Kristusovega rojstva, smrt kralja Heroda, dvajsetletni Jezus v templju in drugi. Delo je zelo primerno za mladino kakor za odrasle. Začetek predstave bo ob 15. koncu

Ljubavne laži

(Liebe kann lügen)

Iskustvom čustvom, to so prave mišljene dan, ena časa Film, ki bo našel odzov pri slehernem gledalcu
KINO SLOGA, tel. 27-30 Ne zamudite! Premiera danes ob 15., 17., 19. in 21. uri

Ne zamudite tega sporeda!
Danes si ogledajte ta film — jutri je že prepozno!
Nosilce glav. vloge je giganti francoskega filma
Harry Baur jamstvo visoke kvalitete
vrednosti tega filmskega
umotvora!
Danes nepreklicno zadnjikrat!
Kino Union Telefon 22-21

ob 18. Veljaje bodo znižane dramske cene. Delo je zrežiral avtor g. Gregorin sam, nakar zlasti opozarjamo režiserje in igralce podeželskih odrov, da si predstavo ogledajo. Predstava je zelo skrbno pripravljena in nastopa, v njej skoraj ves dramski ansambl, pomnožen z velikim številom sodelujočih. Kralja Heroda igra M. Skrbinek. Dejanje spremljajo pozavne fanfare, orgle in božični zvoni. Obisk te lepe versko-zgodovinske božične igre vsakomur toplo priporočamo.

1. Film »Poštarjeva hči« danes zadnjikrat. — Kino »Union« opozarja cenjeno občinstvo, da predvaja danes zadnjikrat krasno filmsko delo režiserja Turžanskega »Poštarjeva hči«, film, ki je napravljen po znani noveli nesmrtnega ruskega lirika Aleksandra Puškina. V filmu igra glavno vlogo giganti francoske filmske umetnosti Harry Baur, kar je občinstvu dovolj močno jamstvo za odlično kvaliteto filma. Vsi oni, ki doslej filma še niso videli in ki ljubijo filme z globoko res umetniško vsebino, naj si ga danes prav gotovo ogledajo.

1. Nova biljetarna »Putnik« posluša od sobote 7. t. m. v novih prostorih na Miklošičevi cesti 17.

1. Sankanje in smučanje v Tivoliju je povsod strogo prepovedano, razen na travniku nad veselejšim. Vse to sicer naši sankarji in smučarji prav dobro vedo, vendar pa prepoved le malo pomaga, ker pač mislijo, da s sankanjem in smučanjem ne morejo rastlinam nad snežno udejo napraviti škode. Pri tem pa ne pomislijo; da so po gozdu pod snegom mlade smrekice, po parku pa rastline, ki jih sankarji in smučarji potlačijo in pomekajo ter polonijo, in sploh tako poškodujejo.

v glavni vlogi Adolf Wohlbrück

z Anna Neagle

Danes ob 15, 17, 19 in 21 uri. Rezervirajte vstopnice!

jejo, da rastline ne morejo več rasti. Lastniki gozdov se ne upajo več saditi smrečic in drugih mladih dreves, ker so mlade nasade sankarji in smučarji leto za letom popolnoma uničili. Enako so napravili tudi vsako leto ogromno škodo v parku samem, ker so s svojim resničnim divjanjem zamorili tudi najbolj bujno rastoče nizke rastline. V toplem zavetju pod listjem in smrečjem počiva po tivoljskih gredah nešteto vrtnic, a spomladaj jih bodo mestni vrtnarji spet našli vse polomljene, da jih bo treba zamenjati z novimi. Mnoge rastline tudi še pod snegom že odganjajo, da nam okrase prve tople dni s svojim cvetjem. Vsi ti poganki so polomljeni in pomečkani, ker sankarji in smučarji vidijo samo sneg in svoje veselje, pri tem pa prav prešerno uničujejo pomladno lepoto nasadov. Mestna občina je zato prisiljena k največji strogoosti, da reši nasade vsemu prebivalstvu.

1. Trgovska prireditelja. Združenje trgovcev in trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani opozarja naše občinstvo, posebno pa naše gospodarske kroge, da bo v soboto, dne 7. januarja v vseh prostorih Trgovskega doma letošnji Trgovski ples, ki ga priredi klub absolventov trgovskih akademikov. Po skrbnih pripravah prirediteljev je letošnji trgovski ples gotovo odlična prireditev, ki bo nudila vsem udeležencem prijetno in neprisljano zabavo. Vabimo na številno udeležbo.

Specialist za pljučne bolezni

Med. Univ. dr. Baldomir SAVINŠEK

naznanja, da je prišel ordinirati
v Ljubljani, Nova ulica za pačo banke »Slavija«
(podatjeek na-aže nebotičnika)
Ordinira od 11—1/2 in od 3—5

Gledališče

Drama: Petek, 6. jan. ob 15: »Kralj z neba«. Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Zene na Niskavurijcu«. Izven. Znižane cene. — Sobota, 7. jan.: »Pokojnik«. Izven. Znižane cene. — Nedelja, 8. jan. ob 15: »Pikica in Tonček«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Trideset sekund ljubezni«. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 9. jan.: Zaprt.

Opera: Petek, 6. jan. ob 15: »Prodana nevesta«. Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Pod to goro zeleno«. Izven. Znižane cene. — Sobota, 7. jan.: »Rigoletto«. Gostovanje g. d. Alde Nolljeve. Izv. — Nedelja, 8. jan. ob 15: »Pod to goro zeleno«. Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Roxe«. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 9. jan.: Zaprt.

Rokodelski oder

»Cvrček za pečjo« je naslov priljubljeni božični igri, ki jo bo Rokodelski oder uprizoril danes popoldne ob pol petih v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Po igri bo božično obdarovanje obrtnega naraščaja. K prireditvi vabimo zlasti obrtno mladino, mojstre in vse prijatelje obrtnega stanu.

Prireditve in zabave

Prosvetno društvo »Bežigrade uprizori drevi ob pol 8 v društveni dvorani pri Sv. Krištofu Vomergerjevo božično igro »Vrnite se«. Ker je čisti dobiček namenjen za novi društveni dom, prosimo za čim večjo udeležbo.

Služkinje! Na praznik sv. Treh kraljev bo uprizorila »Poselska zveza« lepo dramsko igro »Božični čiro« ob pol 5 popoldne v frančiškanski dvorani.

Božičnica za gojence ban. deškega vzgajališča bo na praznik sv. Treh kraljev ob 5 popoldne. — On in njegova sestra je naslov velezabavni burki v 4 dejanjih s petim in godbo, ki jo ponovi Frančiškanska prosveta M. O. v nedeljo, dne 8. januarja ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani. Režija Milana Skrbinska. Predprodaja vstopnic v pisarni »Pax et bonum« v frančiškanski pasaji. Člani popust.

Aleksandra Puškina nesmrtnega ruskega lirika
krasna novela v filmu režiserja mojstra Turžanskega

Poštarjeva hči

Predstave: ob 10-30 po znižanih cenah, ter ob 15, 17, 19, 21

Članice dekl. krožka Ljubljana — Sv. Jakob imajo danes ob 5 popoldne čajanko s srečolovom. Pridite vse in točno! Na svidenje!

Siskarji! Na praznik sv. Treh kraljev priredi v samostanski dvorani cerkveni pevski zbor Tomčev spevoigro »Slovenski božič«. To je farna prireditve; pridite vsi!

Pravčasno si nabavite vstopnice za veselo igro »Svet«, ki bo drevi ob 8 v frančiškanski dvorani. Predprodaja vstopnic je danes od 10 do 12 v pisarni »Pax et bonum« ter eno uro pred pričetkom predstave.

Prosvetno društvo Trnovo uprizori drevi ob 6 božično igro v treh dejanjih »Pojdimo v Betlehem« v režiji g. Danilove. Igrajo naši najmlajši. Vabimo Trnovčane, da pripeljejo k uprizoritvi svoje male. Predprodaja vstopnic od 10 do 12 dopoldne.

Prosvetno društvo Vič. Na praznik sv. Treh kraljev ob 8 zvečer uprizori viško prosvetno društvo Medvedovo dramo »Za pravdo in srec«. Čisti dobiček je namenjen za povečavo doma.

Na klavirskem koncertu ugledne češke pianistke Viktorije Švihlikove bo med drugim na sporedu tudi Chopinova sonata v h-molu, in ne kakor je bilo prvotno javljeno Lisztovo delo istega naslova. Ostale točke sporeda tvorijo dela Bramsa, Debussyja, Ravela, Vitezslava Novaka in Bedriga Smetane. Opozarjamo na njen koncert, ki bo v ponedeljek 9. januarja ob 20 v veliki Filharmonični dvorani. Cene običajne koncertne. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Predavanja

Vsem članicam KA sporočamo, da odpade zaradi praznika sv. Treh kraljev večerno predavanje pri uršulinkah. Prihodnje predavanje bo prvi petek v mesecu februarju ob 8 zvečer. — Odbor ZKN.

Predavanje SPD v torek, dne 10. januarja t. l. ob 20 v dvorani Delavske zbornice. Nemški alpinist Görtel Wolfgang bo predaval o vzponu na najvišjo goro Irana, na Demavend (5670 m). Predavanje bodo spremljale številne skioptične slike. Hkratu bo navedeni alpinist predaval tudi o alpinistični ekspediciji v Hindukuš ter predvaljal poseben film. Vstopnice si preskrbite pravčasno v društveni pisarni SPD na Aleksandrovi c. 4-1.

Dr. Anton Oevirk govori v soboto 7. januarja ob 18.30 v knjigarni Akademsko založbo (Selenburgova ulica 4, palača Croatia, dvorišče) o Iv. Prijateljevi kulturni in politični zgodovini Slovenecv.

Zivljenje v jarkih ljubljanskega barja. O tej temi bo pod okriljem Prirodoslovnega društva predaval v Mineraloški predavalnici univerze v torek 10. januarja univ. asist. g. Jože Lazar. Začetek predavanja ob 18.15.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: v petek, 6. jan.: dr. Piccoli, Tyrševa 6, mr. Hočvar, Celovška 62, mr. Gartus, Moste-Zaloška cesta; v soboto: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, mr. Trnkozy ded., Mestni trg 4, mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo opravlja od četrtka od 8 zvečer do sobote do 8 jutraj mest. zdravnik dr. Logar Ivan, Knezova ul. št. 34-L, telefon št. 41-52. — Od sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8 jutraj pa bo opravljal mestno zdravniško dežurno službo mestni zdravstveni svetnik dr. Misa Franta, Poljanska cesta št. 15-II, telefon št. 32-84.

Poizvedovanja

Izgubil sem knjižico od avtomobila (na ime Žitko) na progi Slovenska Bistrica—Konjice. Najditej naj jo pošlje proti nagradi: Jerko Franc, Črnuče pri Ljubljani.

Ptuj

Nesreča. 10-letna kočarska hči Požar Angela iz Popovcev, občina Št. Vid pri Ptuj, si je pri igranju zlomila levo roko.

Brata je ubil. Dne 4. januarja zjutraj okrog 2 je v Juroveh pri Ptuj na mali nji ob cesti v prepiru z nožem zabodel 18-letni Šterbal Janez svojega 16-letnega brata Jožeta do smrti. Jožeta je hotel braniti 19-letni hlapec Hliš Franc iz Gorce, občina Podlehnik, pri čemer je Janez Šterbal tudi njega zabodel z nožem v pleča. Vzrok je bila pijanost. Pri nekem posestniku so kuhali žganje, kjer so se ga tudi pošteno napili. Ranjenega Hliša so prepeljali v ptujsko bolnišnico.

Murska Sobota

Vsem plemenitim darovalcem, posebno pa Krajevemu odboru Rdečega križa v Murski Soboti, ki so s svojimi velkodušnimi darili v denarju pripomogli upravi bolnišnice v Murski Soboti, da je lahko za božično obdarovala vse revne bolnike s toplim perilom in obleko, se uprava bolnišnice v imenu vseh obdarovancev najtopleje zahvaljuje.

Jesenice

Društvo rejcev malih živali »Zivalce«, podružnica Jesenice, priredi svojo razstavo pod pokroviteljstvom ravnatelja KID g. dr. Klinarja v dneh od 6.—10. januarja 1939 v prostorih meštanske šole na Jesenicah. Razstavljene bodo kokoši, kunce, golobi, fazani in razne eksotične ptice. Ker je razstava popolnoma gospodarskega značaja in poučna, naj nikdo ne zamudi prilike ogledati so to razstavo, na kar posebno opozarjamo izletnike, ki se bodo mudili ta čas na Jesenicah.

Kranj

Pogreb pok. gospe Berte Demšarjeve, soproge zobozdravnika iz Kranja bo v petek, 6. januarja ob 3 popoldne izpred hiše žalosti, Jezerska c. 11.

Prosvetno društvo v Šmartnem pri Kranju ponovi na praznik sv. Treh kraljev ob 7 zvečer v dvorani Šmartinskega doma burko v štirih dejanjih »Danes bomo tiče«.

Prikojevalni tečaj za moško krojenje bo v teku tega meseca. Sestanek za udeležence bo 11. januarja ob pol 9 dopoldne v združni pisarni, Kranj, Gasilski trg 7. Prijave sprejema Združenje krojačev v Kranju.

Kako je šumadija doživljala opozicionalno agitacijo

Belgrajska »Samoupravac« pod naslovom »Narodni tribuni« popisuje, kako je voditelj srbskih zemljoradnikov Joca Jovanović, ki mu pravijo tudi Pižon, kandidiral v okraju Topola, od koder je izirnil kandidata radikalnega glavnega odbora in celo samega Ljubo Davidovića, ki je moral potem v drug okraj, kjer pa je propadel. Nato pa popisuje, kako je bogati voditelj srbskih kmetov Joca Jovanović svojo kandidaturo moral podpirati, če je hotel biti izvoljen:

»Ko so g. Pižonu pripovedovali, da je položaj v okraju Oplenac težak, ker je tam JRZ precej močna, so mu veleli, da bo moral delati in hoditi po shodih. G. Jovanović pa jim je zviška odgovarjal, da je on šef stranke in eden izmed vodij opozicije, zaradi česar ne pojde od vasi do vasi, marveč bo imel le eno ali dve veliki zborovanji. Ko pa se je začel volilni boj in ko je g. Pižon videl, kako močna je JRZ in kako je globoko zakoreninjena v ljudstvu, si je nazadnje zavil hlačnice in počel gáziti po kmečkem blatu hodeč s svojim namestnikom Miladinom in pokroviteljem Ilijo Mihajlovičem od vasi do vasi. Prav nič ga ni motilo, da je »šef«, da je prvak, da je star. Napadal je vladno in prosil kmete, da ga volijo. Na vseh teh sestankih in konferencah

pa se je pilo in kadilo do onemoglosti. Ljudstvo je vedelo, da je Joca Pižon bogat mož, da ima milijone. Zato so ljudje gledali, da so čim več popili in pospravili, računajoč, da bo že vse plačal kandidat. Že sama navzočnost Ilije Mihajlovića na teh zborih je dajala ljudem poguma, da so čim več pili, saj so vedeli, da je tudi gazda Ilija eden izmed glavnih krivcev, da se v šumadiji volitve delajo ob fraklji in litru.

Na to grdo razvado pa g. Pižon ni gledal, ampak je celo sam naročal rakijo in vino. Ko pa je bilo treba plačati, se je Pižon vsakokrat napravil slepega in gluhega ter ni plačal niti enega volivnega računa. Tudi sam gazda Ilija ni bil dovolj izdaten, tako da je nazadnje Pižonov volivni pivski račun moralo plačevati siromaštvo ali pa krčmarji, kateri sedaj begajo z računi za Pižona. Toda njihovo beganje je zaman, ker se je Pižon po volitvah kakor v zemljo udrl. Niti volivci, niti njegov namestnik Miladin ga ne morejo najti in ga ne videti. Zdi se, da se Pižon tako hoče maskevat nad svojimi volivci, ker so, ga prisilili, da je v svojih lakastih čevljih moral gáziti kmečko blato in da se je kot »šef« in »vodja« moral potikati po šumadijskih vaseh...«

Ljubljanske župnije v letu 1938

Sentjakobska župnija

Župnija sv. Jakoba se čimdalje bolj umika iz sredine mesta, kjer je nekoč bila. Da, nekoč se je vse kulturno življenje osredotočevalo prav v tej župniji, saj stoji poleg zgodovinske pomembne cerkve sv. Jakoba palača nekdanjega jezuitskega samostana, kjer sedaj v lepih baročnih prostorih šarijo z nešteti poštnimi spisi gg. poštni uradniki, v bližini je arhitektonsko prekrasen Tiški dvorec, toda kaj vse to pomaga šentjakobskemu okraju, ko pa se življenje odmika od njega in eili na sever Ljubljane. Da, pojavili so se celo predlogi, da bi bilo treba »regulirati« Florijansko ulico in Stari trg! Upajmo, da dokler bo živel naš mojster Plečnik, nihče ne bo počenjal takega herostratskega početja nad temi še vedno živimi spomeniki etare Ljubljane, njene baročne in rokokojske dobe. V tem okraju žive po večini stari ljudje, ki se še spominjajo nekdanjega sijaja tega okraja v prejšnjem stoletju: tu je bilo okrožno sodišče, tu so bili drugi zavodi, uradi, etarodomne pisarne in tovarne, n. pr. Samassa, toda vse to je sedaj minulo. Okraj je sedaj miren in tistih nekaj uradnikov, ki hodijo na zanimarjeno okrajno glavarstvo — ki komaj čaka, da se preseli iz vlažnega poslopja kam drugam — in po poštni uradniki ter nekaj banovinskih uradnikov iz Štiškega dvorca — vse to ne oživi okraja.

Nekoliko živahne delavnosti je ob dolenjski strani, kjer se vsako leto pojavi kakšna nova hiša. Tudi mečna občina je letos pokazala nenavadno veliko naklonjenost šentjakobskemu okraju. Po načrtu mojstra Plečnika, ki mu je tu takraj zelo pri srcu, je bilo prenovljeno Marijino znamenje na trgu pred cerkvijo in Ljubljanci smo s tihim občudovanjem zastrmeli, ko nam je zrastle čez noč tako krasna umetnina, ki bo trajala mnogo stoletij.

Sentjakobčani so napredovali v tem, ko so dobili nov tramvaj, s katerim so vsi farani zadovoljni, popravljani in delno razširjeni eta Karlovska in Dolenjska ceeta in napravljani hodniki. Popravljen in olepšan je bila letos tudi zunanjsčina farne cerkve, prav tako po načrtu mojstra Plečnika.

V fari sv. Jakoba je bilo letos rojenih doma in krščenih 21 otrok. Umrlo pa je 35 faranov, po večini v starosti od 70 do 80 let, v bolnišnici pa je umrlo 26 faranov, ki pa so imeli po greb z doma. Porok je bilo 71. Kakšnih posebnosti, kakor lani, ko so v tej fari imeli precej stare žene in zelo mlade neveste, letos ni bilo.

Karitativno delo krščanskih organizacij je bilo tudi letos zgledno, čeprav je delo v tej skromni in neobogat fari kaj težko.

Šempetrska župnija

Glavna skrb v letu 1938 je bila dovršitev obnovitvenih del pri zunanosti župne cerkve, ki eo zdaj v glavnem končana. Le glavna fasada še čaka svojega najlepšega okrasja: peterih mozaikov, ki bodo predstavljali Kristusa in štiri evangeliste. Te mozaike je zamislila po načrtih g. prof. Vurnika njegova gospa, naša priznana umetnica Helena Vurnikova. Po izredno lepih lastnih konceptih jih sedaj z veliko skrbjo in z veliko ljubeznijo sestavlja iz materiala, ki ga je dostavila tvornica mozaikov Murani v Benetkah. Mozaiki bodo poudarili katoliški značaj šempeterske župne cerkve, kakor poudarja močniji glavni portal osebnost njenega patrona sv. apostola Petra. Ko bodo mozaiki nameščeni in pritrjeni na vzdane okvirje, bo prišlo v fasado življenje in posebna lepota, ki eo bo na preprostem ozadju še posebno lepo odražala. Z obnovo zunanosti župne cerkve se vzporedno razvija tudi ureditev cerkvene okolice. Po širokogrudnem razumevanju in velikodušni naklonjenosti sedanje mestne uprave bo tudi to vprašanje s tem letom dozorelo do končne rešitve in bo tako šempeterski okraj postal lepo urejena, privlačna točka mesta Ljubljane. Ko bo enkrat vse urejeno, bodo šempeterski farani pozabili na vse žrtve, ki so jih doprinesli za svojo farno cerkev, in veselje bo prišlo nad vsa faro, ko bodo videli, da eo bile žrtve darovane za dobro in potrebno stvar. Bog pa bo obilni plačnik vsem za vse.

Tok zunanega življenja šempeterske župnije, ki šteje danes po odcepitvi župnije Moseče še vedno 20.000 duš, eo odraža in beleži v župnijskih maticah: Rojstna knjiga beleži v letu 1938 128 rojstev in kretov. V bolnišnici pa se je rodilo naših župljanov 131. Skupaj 259. Od rojenih in krščenih je 133 dečkov in 126 deklic. — V mrliški knjigi je vpisanih 231 oseb, ki so v letu 1938 v župniji umrle. oziroma bile pokopane. Od teh je bilo 113 moških in 118 ženskih oseb. Med umrliimi je vpisanih 31 oseb, ki so bile etare nad 80 let, 3 verniki pa so umrli v starosti nad 90 let. Med temi je dosegel pokojni podpolkovnik Avgust Jessenko častljivo etarost 94 let. Izmed odličnih, znanih osebnosti, ki so vpisane v mrliško knjigo šempeterske župnije, naj bodo posebej omenjeni: ga Franja Tavčarjeva, dr. Stevo Divjak, dr. Anton Schwab, Ilija Predovič, Anton Bartl, profesor v p. Marija Maister, vdova generala Maistra in msgr. dr. Josip Debevec. Izrednost mrliške knjige v l. 1938 je smrt zakoncev Josipa Bezlaj, rav. mešč. šole v p. in njegove žene Marije, ki sta eo po dolgem skupnem življenju skupno preselila iz tega sveta in odšla v miru v večnost poldrugo uro drug za drugim dne 25. 6. 1938. — Poročna knjiga izkazuje 183 večinoma mladih novoporočenih parov, ki eo si v preteklem letu ustvarili skupno družinsko življenje. Od teh eo je poročilo doma 165 parov, 9 parov eo odšlo k poroki na Brezje, 9 parov pa se je šlo poročiti v druge župnije.

To je življenje župnije na zunaj. Statistike notranjega življenja v dušah ni mogoče tako točno beležiti. Številna sveta obhajila v župni cerkvi —

v letu 1938 jih je bilo nad 134.000 —, kakor tudi po preminogih cerkvah in kapelicah, ki leže v območju velike šempeterske župnije, pričajo, da v dušah vera v Boga raste in se krepi. Bogoslužja v župni cerkvi se verniki z veseljem udeležujejo; za cerkev in njene potrebe tudi radi darujejo. Cerkevne in prosvetne organizacije eo polne življenja. Posebno hvalevredno je bilo delovanje župnijske Vincencijeve in Elizabetne konference, ki vzdržujeta v skrb za siromake lastno Karitativno pisarno, katera se nahaja v šempeterskem župnišču. Mladina in odrasli v šempeterski prosveti čutijo bridko pomanjkanje zadostnih prostorov, kjer bi se mogli vsi oddelki razviti v polnem razmahu. Pred očmi vseh zavednih šempetersčanov etoji neprenehoma etavba novega farnega prosvetnega doma, kar je velika naloga šempeterske fare v najbližji bodočnosti. Požrtvovalnost in velikodušnost šempeterskih faranov bo tudi to nalogo gotovo kmalu in etasno izpolnila.

V novo leto gremo z veseljem upanjem, da bo v šempeterski župniji etal živ zdravi šempeterski farni ponos in da eo bo v delu in borbi za večnostne vzore še poglobilo šempetersko farno občestvo. Bog daj!

Bolnišnica

O ljubljanski bolnišnici pisati ni nič kaj hvalježno delo. Veliko črnila se je že razlilo po papirju zaradi nje, pa se zdi, da povesti še ne bo kmalu konec. Zadnji čas eo etar čujejo odločni glasovi, da eo bliža zadeva ljubljanske bolnišnice končni rešitvi, vsaj, kar eo tiče najnujnejših in najbolj

Društveno življenje v Celju

Celje, dne 5. januarja 1939.

Smo v zimskem času ko eo vrste večer za večerom občni zbori kulturnih, prosvetnih in telesno-zgodnjih društev. Celje je po številu društev še posebno bogato, zaradi česar je tudi zelo pestra in razgibana etika društvenega in kulturno prosvetnega življenja. Celjani smo lahko ponosni nato, saj društva, etasti kulturna in prosvetna ter razna trgovska in obrtna združenja eo temelji za dober razvoj kulturno prosvetnega in gospodarskega napredka, ki daje našemu lepemu Celju, ki je srce Slovenije, posebno časten videz. Društveni register zaznazuje koncem leta 1938 v Celju 121 društev, dočim jih je bilo l. 1937. 118, l. 1936. pa 109. V Celju imamo viteška, narodno obrambna, humanitarna, prosvetna in kulturna društva, etanovske organizacije, reševalna in gasilska, zabavna, športna, mladinska društva, poleg teh pa eo okrog 20 gospodarskih društev, ki so ustanovljena po obrtnem zakonu. Največ etanov imajo mladinske organizacije, ki štejejo 3.415, nato prosvetna in kul-

Reja koz na Angleškem. Reja koz etoji na Angleškem zelo visoko, saj eo zanimajo zanj tudi višji krogi, kar je razvidno iz letnega poročila Britske družbe za kozjereje za leto 1938, ki deluje pod pokroviteljstvom samega kralja. Celotno poročilo z obilico preplehij etik vsebuje mnogo izvrnih etankov o kozjereji, o pasmah, o boleznih, o kemijski sestavi kozjega mleka in njegovi važnosti za ljudsko prehrano, o rentabilnosti kozjereje za malega posestnika, o krmljenju in krmlilih itd. Pri nas žal ne posvečamo kozjereji niti od daleč tolike pažnje, kakor v bogati Angliji. Cetudi pomeni kozja pri nas v narodno-gospodarskem oziru mnogo več v statističnih podatkih o številu koz v posameznih državah, manjkajo podatki iz naše Jugoslavije. Če si prizadeva »Angleška družba za kozjereje« širiti znanje o spešni reji koz v dobroti celokupnega naroda, s koliko večjo silo bi se moralo goditi to pri nas, ko je v mnogih banovinah toliko revščine.

Izvoz jaje v Holandijo. Za inozemske trge je treba sortirati in pakovati jaja v vsakem pogledu brezhibno. V tem gre prednost predvsem Holandiji, kjer vidimo, kako okusno, brezhibno in lepo odpremljajo jaja »udi najmanjša kmetijska druga. Tam vidimo v etistih, belih, lesenih zabojih med snežnobelo lesno volno, kako se z geometrijsko točnostjo vrste plasti jaje. V obliki, velikosti, etži in barvi eo jaja prav nič ne razlikujejo. Zgornje plasti jaje v teh zabojih, tako zvane vzorčne plasti, so popolnoma enake spodnjim in to v vsakem pogledu. Inozemski trgi se zaradi tega največ zanimajo za Holandska jaja. Statistika izkazuje, da izvažajo Holandija letno povprečno za 2400 milij. din perutninskih proizvodov. Samo za jaja dobe Holandi 1120 milij. din. In pri nas? Skoraj eo enkrat večja in obsežnejša država izvozi samo eo sedminio!

Stalna predavanja o raznih panogah reje malih živali so vsako sredo ob 20 v predavalnici društva: Rejec malih živali Ljubljana, Karunova ulica 10. V sredo dne 11. januarja bo predavanje: O umnem perutninarstvu. Predava g. Herlec Emil iz Kranja. Po predavanju sledi etirokovni razgovori in posvetovanja. Vabljeni vsi, ki eo zanimajo za to vrsto reje malih živali.

Društvo RMŽ Ribnica ima redni občni zbor dne 8. januarja ob 10 dopoldne v prostorih deške ljudske šole v Ribnici z običajnim dnevnim re-

kričeh potreb, vendar ne kaže, vdajati se prevelikemu optimizmu, dokler obljube ne postanejo dejstva. Kljub temoti vrši zdravniško in etrežniško osebe z vso požrtvovalnostjo svojo službo in stori vse, da lajša ubogim trpinom bolečine in jim pomaga do zopetnega zdravlja.

Sredi te aplošne temobe je nastanjena tudi bolniška kuracija, duhovnijski urad, ki vodi lastne mrliške in rojstne matice in oskrbuje težavno in odgovorno dušno-pastirsko službo pri bolnikih. Velika dobrota in tolažba za bolnike je, da jim je duhovnik vsak čas na razpolago in ga lahko kličejo ob vsaki uri podnevi kakor ponoči, kadar ei kdo zaželi duhovne tolažbe. Tako eo vrši v bolnišnici noč in dan skrito in neopaženo nekaj etalni sv. misijon, kjer eo bolniki nele telesno ozdravljajo, temveč tudi duhovno očiščujejo.

Kakor pa ima bolniški kurat permanentno dežurno službo, tako jo ima tudi angel etrti, ki hodi stalno okrog po bolniških sobah in zaznazuje na etlu zdaj tega zdaj onega. Nič ne izbira ne pri etolu, ne pri starosti, ne poklicu in kogar on zaznazuje, ta je njegov. Le redkokateri dan eo brez posla, zato pa zatiane naslednji dan morda kar petim ali še več zemljanom za vedno njih trudne eti. Letos je prinesla bela žena odrešenje 782 zemljanom, 782-krat je zapel bolniški zvonec. Brezčutna in monotona je bila njegova pesem, a prinesla eo neizmerno gorja v družine dragih rajnih in izvačila neulazljivim etaršem ali osirotelim otročjem cele poloke solza.

Ljubljancetov je bilo med umrliimi 356, to eo nekako 45 odstotkov. Najetarejši mrlič je bil 94-letni bivši etviljar Kovatič Franc, doma iz Tolmina. Bolnišnica pa ni le dom žalosti in trpljenja, marveč tudi dom veselja in sreče sto in sto mladih mater, dom nedežnega joka njihovih ljubljenih malčkov. V porodnišnici je zagledalo letos prvič beli dan 1745 novorojenčkov. Večino imajo, kot vedno, tudi letos dečki. Rekordnega etevila 2000 rojstev, kot jih eo bilo l. 1936, porodnišnica menda ne bo zopet kmalu dosegla. Iz higienskih razlogov sprejema namreč uprava porodnišnice sedaj manj mater in odklanja vse, ki predčasno prihajajo.

Ljubljancetov je bilo med novorojenčki 693, to eo 40 odstotkov, največ iz periferije Ljubljane, etasti iz Viča, Šiške in iz Most. kjer je kljub revščini in bedi še vedno mnogo volje do mladega življenja. Stare »nobe« Ljubljane, etasti njenega centruma, eo pa, tako eo zdi, vedno bolj pošlašča življenjski marasms etenilis in etrah pred novim življenjem; leto za letom bolj hira in postaja podobna bolniku, ki mu ugaša življenjska etila.

V župniji Mar. Oznajenja n. pr. eo bilo po uradnih podatkih, objavljenih v »Slovenec« dne 4. jan. t. l., rojenih doma 43 otrok. V bolnišnici eo bilo rojenih 32 otrok, skupno torej 66 otrok. Umrlo jih eo pa lani v tej župniji doma in v bolnišnici skupno 78, torej 12 več, kot jih eo bilo istočasno rojenih. Pač žalostna noveletna bilanca, ako mora župnija koncem leta beležiti namesto etetočnega naravnega prirastka in napredka tako veliko izgubo in nazadovanje.

Da ima Ljubljana v eteloti letno nekaj več rojstev kot etrti, eo ima zahvaliti le precejšnjemu življenjskemu prirastku svoje še dokaj zdrave okolice in naravnemu dotoku z dežele.

turna društva ter druga. Vseh etanov štejejo društva 15.393. Če primerjamo etevilo prebivalstva velikega Celja s to ogromno eteto etanov, pač lahko trdimo, da eo aktivneta celjskih društev še nadpovprečna, kar tudi nazorno dokazuje etevila zborovanja in prireditve, etastani in etejaji. Tako eo bilo v preteklem letu 137 rednih in izrednih občnih zborov, 196 prireditev in etejajev ter 70 zborovanj. Prav razveseljivo je etasti visoko etevilo kulturno prosvetnih društev, kar priča o intenzivnem prosvetnem delu v Celju. Stanovsko zavest posameznih etlojev, ki imajo 34 etanovskih organizacij, si prav lahko osvettljujejo vsi etanovi, saj eo samo v etanovskih organizacijah etanjenih 3.062 oseb. Tudi reševalna in gasilska društva štejejo izredno lepo etevilo etanov 198. Da eo Celjani zabavni ljudje, nazorno dokazuje etevilo etanov 733, ki eo etanjeni v zabavnih društvih. Nemška narodna manjšina v Celju ima svoja kulturna, podporni in športna društva, ki štejejo po najnovetji etatistiki že 965 etanov. Lanesko leto eo etela ta društva 618 etanov.

dom in predavanjem o gospodarskem pomenu reje malih živali.

Društvo RMŽ Guštanj ima redni občni zbor dne 8. januarja ob 9 dopoldne v prostorih gostilne Jamšek z običajnim dnevnim redom. Na etopredru je tudi predavanje o umnem perutninarstvu (g. Inkret Alfonz).

Letna potrošnja jaje. Na glavo prebivalca izkazuje glasom etatistike sledetce zanimive etevilke: Kanada 284, Belgija 236, USA 199, Anglija 172, Švica 156, Nemčija 129, Norveška 124, Švedska in Italija po 110, Danska 90, Jugoslavija 57, Finska 41 jaje.

— Pri etprtju, motnjah v prebavi vzemite etjutraj na prazen etelodec kozarec naravne »Franz Josele« grentice.

Poledica ali zmrzal?

V »Slovenec« z dne 4. t. m. je nekdo pisal, da ete imeli v Ljubljani tako »zmrzale«, da eo ljudje kar cepali po ulicah. Pravi, da eo temu vremenskemu pojavu »pred leti neki slovenski lepotoslovi, ki imajo bore malo pojma o duhu slovenskega jezika, etasni izraz poledica. Ta izraz je umeten in ga ljudje nikjer na etželi ne govorje. Pač pa pravijo temu pojavu, ko tla zmrzejo tako, da etlovek ne more prestopiti niti nekaj korakov brez nevarnosti, da ne pade: zmrzak.

Da ne bodo etpeli lepotoslovi krivice, pa da tudi slovenski jezikoslovni etklad ne bo izgubil lepega narodnega izraza, naj pripomnim, da v Ljubljani eo dni, ko eo termometer kazal ničlo ali nekaj etopinj nad njo, niste imeli nikake zmrzali, pač pa poledico. Poledica je lep in star etovski izraz, ki ga rabijo ete Cigale, Janežič, Caf in mnogi etraji na Gorenjskem, dočim pravijo na Dolenjskem poledica (tudi požebrica), kakor ga piše Levstek. Lepotoslovi eo ga vzeli prav iz pristanske narodnega jezikovnega etaklada (nemško: Glatteis, francoško verglas).

Zmrzak — ali pa je mraz, ki napravi pezebo, n. pr. neka zmrzal je prišla spomladi in nam eo pobrala vse zgodnje sadje (Gorenja Šoška dolina, Erjavce, nem. Frost, fr. gelée). Potem pa eo zmrzal tudi zmrzel sadež, zmrzlo korenje, zmrzlo zelje, zmrzla jabolka, n. pr. zmrzal smo nosili iz etleti, etroci eo jedli zmrzal, t. j. zmrzlo sadje. Veseli bodite, da ete imeli Ljubljanceti samo po etestah poledice, ki eo je kolikorotliko lahko ubranite, da ne padate. Veliko večjo škodo bi imeli, ako bi vam v etleth vaši sadeži postali zmrzali, ker bi vas eo nji poštno etrvičilo, da bi eo eteje po ulicah krivoritiili. A. S.

Vse poslovne knjige

moderne registrature in vse za pisarno — priporoča

IV. BONAC

Ljubljana, Selenburgova ulica

Franc Čeplak, upravitelj zdravilišča na Golniku — 50 letnik

Kot vsako jutro, je etopil tudi danes pred ogledalo, da eo obrije, pa eo je preetrašil, ko eo zagledal v ogledalu — Abrahama. »Neverjetno, ali eo to res mogoče?« eo je začudil. Tudi ti ne boš verjel, da nosi ete pet etrižev na etrtu upravitelj zdravilišča g. Franc Čeplak, ete ga gledaš, kako mladetiški eo njegov korak, kako z nezmanjšano vnemo opravlja dan

za dnevom svoje eteško in odgovornosti polno delo. — Ne bilo bi prav, ete bi šla 50 letnica njegovega življenja neopaženo mimo javnosti, saj eo eteh 50 let eo bilo polnih 18 let posvečenih razvoju in etoprepu zdravilišča Golinik, tega, ne samo za Slovenijo, ampak tudi za eto državo tako važnega zavoda.

Bodimo pravični n priznamo: ete je danes Golinik v zdravstvenem oziru na vrhuncu, eo to eo zasluža etef-primarija g. dr. Neubauerja in njegovih pomočnikov, gg. zdravnikov; ete pa tudi etlovi kot najmodernetše, najetpše, notranje najbolj upravljano zdravilišče, eo to eo v zadnji etreti zasluža g. Čeplaka. Zgodovina Golinika eo bo mogla iti mimo imen kakor: dr. Breclji, dr. Goršič, nadzornik Sedlar, ki eo ei pridobili neminljivih etasluz za etočetek in razvoj zavoda, toda etiti, ki eo nosil na svojih ramah vso eteto dneva, eo bil vendar g. Čeplak. Ob svojem nastopu pred 18 leti eo imel skupno z bolnimi invalidi v etradu etanovanje, vodovod, etranetiše itd. Potem eo kumoval zgradbi gornje-ga sanatorija, botrinoval zgradbi glavnega sanatorija, sodeloval pri etastavitvi gospodinjkega, upravne-ga in gospodarskega etoposloja. On eo dajal etasvete, kako naj eo narediti to, kako etredi eto in tako etrof. Vurnik kakor inž. Černivec eto vedno etritrdila njegovim etazorom. Brez etretiravanja lahko etrečemo: vsak vojač, vsak etodnik, vsaka etavba zavoda etosi na etebi Čeplakov etečat. Kultiviral eo pri etridno eteto okoliico. Spočetka eo mu veliko etasprotavali, tudi etejaneko eo bil napaden, toda danes eo ete povedati etasak etasčan in okoličan, koliko eo on etoril dobrega ne samo za zavod, ampak tudi za eto okoliico. Zato eo tudi etpoznajo samo kot: »gospod opravilec«. Res samo etezelna volja in njegov etoški, etlemeniti etazčaj etmore etelo, ki ga on opravlja

Se nekaj etasluzi, da tu javno etprijemo: njegov etvor etvestnega, pravičnega in dobrega etradnika. Na njegov etizi vedno eteži dr. Breznikova etlovnica in dokler ni vsak akt etlovnico in etilistično neopačen, ne gre iz njegovih etok. Sam dr. Goršič, etizan etejzikoslovec, eo je pohvalno etrazil, da ni etasel v njegovih etlopiih niti ene etapake. Nasproti svojem etpodrejenim eo etrogi, pa tudi etetovet-eko ljubetzniv etpredstojnik. Res etvroji — »eo ti etekleti etivci,« eo pogosto njegov etvdiž — toda ni eo etelje, ni eo etprošnje, ki ji on eo ni etustregel, ako eo je etploh mogoče

Ob njegovem etubileju etlietemo njegovi etprijatelj, ki etas eo eteč, ko ei on etisli: etoško in etnaško mimo Abrahama etasproti Abrahamovemu etetutu! Et eo tudi ne etraei etvojih etri etodlikovanje za etvoje etasluge, etzdravilišče Golinik eo in etasne etvoja največja etodlika!

Kamnik

Zupani kamniškega okraja eo imeli et dni v Kamniku zborovanje, na katerem eo skiepali o etekočih etadevah, ki etarejo etashe etodežetiske etobčine. Napravili eo več važnih etklepov etlade za etastanov etoških etobčin, etrošarine, etregistracije eticiklov in etrugih etvprašanj. Zborovanje eo vodil etpredsednik Županske etveze kamniški župan etosp. Nande Novak.

Za etizpolnitve etavnih etodorov. Pri etasedanju etavnih etodorov eo je pokazala etotreba, da bi bil etnavo etudi etastopnik etobčine, ki bi dobro etpoznal etpremoetnjetke etazmere etavnega etezavezanca. Etastopnik etobčine naj bi imel etasj etposvetovaelen etlas.

Škalnietica eo etpet etuporabna. Po etitirih etetih eo etpet etadlo v Kamniku toliko etnega, da eo skalnietica etod Zapricami etuporabna za etsmuške etoke. etas etladi etšportniki eo to etpriliko etizkoristili in etami eturedili etskalnietico eto etridno etrenirali na etjej etse do etadnjega etežja. Videti eo, da etomo imeli etmalu etov etader etdobrih etakatev, etad katerimi eto najbolj etas etra etanežiča s etPerovega.

Mekinjje

Prosvetno društvo etpizori danes ob etpol 4 etopoldne etrasen etožitni etisterij »Henrik, etobetvitez«. etprijatelji etdruštva etvabljeni.

Št. Vid nad Ljubljano

Božietnica, ki eo je etpriedila ljudska etola v et. Vidu nad Ljubljano, eo prav lepo etuspeja, za etkar etodi etrečena najetopetjša etahvala etsem etdarovalec in etdarovalka. Po etživahnem etočajnem etožitnem etoporedu eo etledila etobdaritev etevnih etoških etotok, 103 po ettevilu, in etieer z etblagom, etobleko in etobutvijo. etoleg etpreetjence etkoličine etblaga, ki eo je etaklonila etanska etuprava, naj ethvalečno etomenimo etovarno etribetnik & Co., ki eo etobarila 33 etotok s etkompletnimi etoblekami. etaj etizdatno eo etprispevali: etukajenje etdeči etriž 1000 din, etkrajnvi etoški etodbor 800 din din, etkrajnava etprotituberku-etlozna etiga 300 din, etpomladek etdečega etriža 300 etinarjev, etovarna etrane etalelet 200 din, ettrbovetl-etka etremogokopna etdružba v Ljubljani 150 din etet ethranilietica in etposojilietica, ettrvdka eterman & etArhar, etelektrarna etesenj, etovarna eteunig eteta, etovarna etstora etet etkmečka ethranilietica in etposojilietica etasj eo 100 din in etrugie etenjeni etdarovalci z etrazlietnimi etprispevki.

Novo mesto

Francetki etroček v etovem etestu etabi etvoje etlane na etredni etetni etobni etzbor, ki eo etrši v etetdeljo, dne 8. januarja 1939 ob 10.30 v etkrožkovem etokalu etuk. etokoleškega etoma. V etprimeru etnekletpet-etnosti, eo etrši etobni etzbor eto eture etasneje ob etasj etudeležbi.

Urvald se odpira

»Slovenec« je pisal že parkrat o »Urvaldu« v spodnjih krajih Slo. Stajarske. Ime »Urvald« so nadeli pred davnimi leti krajem ob St. Jurja ob j. ž. do Brežic mariborski bogoslovci zaradi nekdanje oddaljenosti od prometa. Danes je preprežen Urvald z avtobusi. Ostali so pa še od sekire nedotaknjeni pragozdovi od Jurklostra ter Planine do Pilštajna ter Kozjega, ki so nedostopno zatočišče divjih sov in razne druge divjadi in je nemogoče iz tamošnjih grap ter kotanj ves izvoz borovega in smrekovega lesa. Prestara drevesa se podirajo sama zaradi trhljivosti. Te razvaline časa so dokaz, koliko lesnega bogastva še čaka vstajanja po ogromnih šumah razsežnega Urvalda.

Kljub avtobusnemu prometu precej skriti in le bolj redkoma obiskani Urvald zasluži občo pozornost prav posebno zaradi nedotaknjenih podzemeljskih zakladov, kateri silijo v zadnjem času na svetlo in v promet.

Premogovne zaloge

Za urvaldski premog se je začela prvič zanimati leta 1905 pruska družba. Kupila je pravico iskanja in kopanja premoga od lastnika graščine Novi dvori ob Kotli pri Klanjcu v hrvaškem Zagorju. Družba je poslala omenjenega leta v Polje ob Sotli inženirja Fischerja, kateri je začel z iskanjem na dveh krajih: v Svečniku nad vasjo Brezovce in v Gruski, ki spada v župnijo Buče pri Kozjem.

Pruski inženir je našel kakih 12 domačih, a v Nemčiji po več let v premogovnikih zaposlenih ter izvežanih rudarjev. Po primeroma kratkem vrtnanju, razstreljevanju in kopanju so zadeli na debele plasti lepega premoga. Kopanja črnega zlata niso nadaljevali, ker so čakali tedaj z največjim upanjem, da bo stekla v najkrajšem času po obsoletski dolini železnica in bi se bili lotili za ta primer kopanja s polno paro v obeh začelih rovih.

Železnice ni bilo zaradi nasprotovanja Madžarov, pač pa je prišla svetovna vojna, ki je pogrnila plaše pozabljenja na premogovne zaloge vsega Urvalda.

Takoj po prevratu, ko so še bili tudi podeželanji založeni z denarjem, so oživil predvojni spomini na že iskano, izalejeno, a še ne izrabljeno črno zlato.

Domača zasebna družba je začela kopati nekaj let po prevratu premog na Križanem vrhu v župniji Sv. Peter pod Sv. gorami. Tamkaj in v Lušci med Sv. Petrom in Podsedro so bile premogovne plasti na mestih kar na površju. Širokmažnji ljudje iz bližnje Sušice so hodili kar s koši in krampl po premog za zimski čas.

Družba na Križanem vrhu ni bila dolgo na delu iz enostavnega ter starega razloga: odvoz z vozovi in tovornimi avtomobili je bil predrag in po spodnjih krajih ni bilo nobenega večjega tovarniškega podjetja, katero bi bilo potrebovalo znatnejše količine cenenegega premoga.

Pred meseci se je lotil izkopavanja najlepšega črnega premoga, kateri je za 2 kaloriji boljši od trboveljskega, g. Stribar iz Celja. Premog kopljejo nekoliko nad vasjo Ortnice v župniji Pilštajn, kjer izvira potok Buča, ki se izteka v Sotlo za vasjo Sedlarjevo.

Omenjeni najnovejši premogovnik je v skromnem obratu. Lastnik že prodaja izobno črno blago po 35 din 100 kg po Kozjem, Bučah in St. Petru. Upanje je, da bo izredna kakovost ortniškega premoga tokrat zmogla tudi prometne težkoče in bo prišlo do obratovanja v večjem obsegu, kar bi bilo v največjo pomoč tamošnjim obubožanim prebivalcem.

Železna ruda

Med obsoletskim trgov Podčetrtek in župnijo Olimje je slovel v davnih časih pred vojno železni rudnik, kateri je zalagal v zadostni meri z rudo plavže v Storah pri Celju. Zaposlenih je bilo precej domačih rudarjev. Dnevno so romale od rudnika cele kolone težko naloženih dvovprežnih voz proti Storam. Dobro so zaslužili domačini kot rudarji in celo daljni okoličani s prevoznino. Ze pred vojno je zaspal olimjski železni rudnik zaradi previsokih prevoznih stroškov in onemogočala ga je tudi konkurenca cenejše rude iz Zgornje Stajarske, katero so vozili v Store po železnici.

V najnovejšem času so si ogledovali rudnik v Olimju razni premožnejši zasebniki. Zopet je veliko upanje, da bo začel obratovati s pomočjo tovornih avtomobilov.

Poleg najboljših železne rude je skrito Olimje bogato na zemlji, iz katere bi bilo prav lahko pridobivanje raznih barv. Tudi v tem oziru so poskušali povojni podjetniki zaradi predragega prevoza zastoji sročiti.

Kakor hitro bo v obratu železni rudnik, pride gotovo na vrsto tudi barve vsebujoča zemlja.

Nova banovinska trdnica.
Vina od Virštajna do Brežic niso nič manj znamenita ter iskana, kakor sta ljutomerčan in haložan. Imajo še to prednost pred slednjimi, da so veliko bolj zdrava, ker ne povzročajo poapnenja žil ter raznega drugega spremstva prezgodnje smrti.

Vinogradi po Urvaldu so bili dokaj let poprej obnovljeni kakor po Slov. goricah in Haložah, ker je bil oče ameriškega trte na Slovenskem, gosp. Ivan Balon, doma z Bizelskega in je oskrbel kot komisar pri deželni vladi v Gradcu obnovo po trtni uši uničenih starih vinogradov najprej po sosednjih vinorodnih legah. Urvaldski vinogradi nasadi so danes povprečno stari 50 let in bo treba začeti z zopetno obnovo.

Vino je prav za prav edini pridelek, ki gre tudi iz težje dostopnega Urvalda v denar. Vinogradniki od Virštajna do Brežic so precej obupani, ker jih ne skrbi toliko ponovno rigoliranje, pač pa nabava novih trt, ki bi se obnesle po teh krajih. Urvald je danes brez večje javne trsnice, iz katere bi bilo mogoče dobaviti večje število za rast in donos zajamčenih trt.

Za že davno pokojnim Ivanom Balonom se ni zanimal niti na odgovornih mestih za to, da bo treba prve ameriške vinograde enkrat obnoviti in kje bi bilo za ta primer vzeti cenejši nasad. Šele sedanj ban dr. Marko Natlačen je bil za Balonom dosedaj edini mož na visokem položaju, ki je sprevidel, da je treba nemudoma priskočiti na pomoč urvaldskemu vinogradniku z večjo banovinsko trdnico.

Hvala Bogu, da je banovina že vzela v najem za 15 let Kopačevo vinogradno posest v Virštajnu, kjer bo zasadila 8 oralov obsegajočo trdnico, iz katere bodo dobivali revnejši vinogradniki po spodnjih krajih trsne sadeže bolj poceni.

Banovinska trdnica v Virštajnu je največjega pomena za ves Urvald, ki bo ostal trajno hvaležen ljudskemu banu dr. Marku Natlačenju, kateri ima smisel, srce in odprto oko tudi za do železniškega prometa oddaljene ter revne kraje.

Lepi in romantični kraji po Urvaldu bodo dobili vrtno nekdanjo privlačnost v dobi čistočnega steklastva, kakor hitro bodo v obratu nepregledno bogati našli premogovniki, železni rudnik v Olimju in virštajnska velika banovinska trdnica.

Mariborske novice

m Sv. maša za smučarje. V nedeljo, 8. t. m., bo v primeru ugodnega vremena za smučarje na Pohorju pri Sv. Anehu ob pol 11 služba božja.

m Za vse dekliske krožke v Mariboru bo danes ob pol 18 v Domu na Slomškovem trgu 12 božični sestanek.

m Duhovne vaje za nameštence v Betnavi so preložene in bodo v marcu.

m Posiv brezposelnim. V Maribor pristojni brezposelni, ki so sposobni za ročno delo, naj se v svrhu zaposlitve javijo, kolikor se še niso, ob uradnih urah na mestnem socialnopolitičnem oddelku, Rotovski trg št. 9.

m Zrtve smrti. V Cankarjevi ulici 32 je umrl v starosti 40 let ključavničarski mojster Matija Stuper. — V Slovenski ulici 40 je pobrala smrt 87 letno Marijo Dobnik; v Linhartovi ulici št. 40 pa je umrla soproga višjega sodnega oficila Marjeta Zorjan, stara 33 let. — Naj počivaj v miru!

m Konkursi in poravnave v letu 1938. Skoraj za polovico manj je zabeleženih na območju mariborskega okrožnega sodišča poravnave in konkurzov v lanskem letu, kakor jih je bilo v letu 1937. Lani je bilo vloženih šest konkurzov, leta 1937 pa 18. Od vloženih konkurzov so štirje rešeni. Poravnave je bilo lani vloženih samo devet, predlanskim pa 17. Poravnave so bile vse lani končane. Nazadovanje konkurzov in poravnave je vsekarer znak gospodarske okrepitve vsega tega področja.

m Dan za dnem se dogaja, da se naši može vračajo iz ruskega ujetništva. Kako žalosten je njih povratek, boste videli v igri »Vrtnitev«, ki jo na praznik sv. Treh kraljev ponovi Ljudski oder v režiji gledališkega režiserja g. P. Malca. Predstava se vrši v dvorani na Aleksandrovi cesti št. 6 ob 5 popoldne.

HOTEL »OREL«

vsa sobota in nedeljo koncert — najboljša vina — izborna kuhinja — zmerno cenel

m Velik simfonični koncert, ki ga priredi Glasbena Matica dne 11. t. m., bo nudil vsem poslušalcem izreden in redek užitek. Glasbena Matica upa, da bo znalo občinstvo ceniti trud in stroške, ki so s prireditvijo v zvezi. Ogrumni stroški bodo kriti le tedaj, če bo dvorana popolnoma razprodana. Vstopnice za koncert se dobijo v predprodaji pri »Putniku«.

m Davčna uprava v Mariboru poziva vse lastnike avtomobusov in tovornih avtomobilov, da prijavijo pristojni davčni oblasti tokom januarja, koliko registriranih avtomobusov, tovornih avtomobilov in prikolic imajo. V prijavi je treba navesti znamko in številko motorja, nosilnost, linijo odnosno kraje, v katerih se vrši prevoz potnikov ali blaga. Pri avtomobilih je treba navesti tudi število prevoženih kilometrov v prejšnjem letu. Prav tako se

»Jugoslovanski biseri«

Božično-novoletna številka mariborskih »Jugoslovanskih biserov« je te dni izšla, opremljena s sijajno zimsko sliko »Pohorskega doma« na naslovnih strani. Številka je kakor malokatera dosedanjih živa in pestra po člankih in po krasnih ilustracijah. Po jedrnatih uvodni besedi mariborskega župana dr. A. Juvana sledijo z okusnimi slikami opremljeni članki o Rogaški Slatini, Dobrni, o Rimskih Toplicah in o Slatini-Radencih, o zimskih Golteh, o Slov. Bistrici in o našem zimskem Zasavju (Kozjak). Na Maribor se nanašajo članki o njegovem gledališču, o gostinstvu, o radiofoniji in kinematografiji. Slovenski balneolog dr. L. Trauner razpravlja v velepomembnem članku o zimsko-klimatskih krajih in o higieni belega športa. Ostalih osem, zopet moderno ilustriranih člankov dela stvarno propagando za našo belo Ljubljano, za Bled in Kranjsko goro, za Trsat, Sušak, Omišalj in Crikvenico in za naš kraljevski Belgrad. Ves letnik revije velja le 60 din. — Revijo urejuje profesor dr. Fr. Mišič. Naroča se pri upravi v Mariboru. Oglejte si to številko! Priprili se hoste, da naš obeljni Maribor uspešno tekmuje tudi v tujskoprometni propagandi z inozemstvom.

Tržič

Zborovanje katoliškega delavstva. V ponedeljek 9. januarja bo ob 8 zvečer v Našem domu v Tržiču zborovanje slovenskega katoliškega delavstva. Na dnevnem redu je tudi ustanovitev krajevne organizacije ZZZ. Iz Ljubljane sta prijavljena kot govornika g. Rudolf Smersu in predsednik centrale ZZZ g. France Prečelj. — Slovenski delavci, udeležite se tega zborovanja v čim večjem številu.

Sneberje-Zadobrova

Dramatični odsek Pevskega društva uprizori v nedeljo 15. januarja ob pol 4 popoldne Novakovo veseligrro v 3 dej. »Danes boste nekaj videli«.

pozivajo lastniki vozil, ki se ne registrirajo pri policijskem oblastvu, da morajo prijaviti davčni oblasti število in vrsto vozov ter obenem plačati davčino za državni cestni fond in takso.

m Dospelost davkov. V prvem tekočem četrtletju dosepejo v plačilo prvi četrtletni obroki zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoznajene osebe, davka na poslovni promet in vojnice. Davčni zavezanci splošnega davka na poslovni promet, ki plačujejo davek po knjigi opravljenega prometa, morajo predložiti prijave za IV. četrtletje 1938 do 30. januarja.

m Jegličevci v Mariboru! Jutri, v soboto ob 7 zjutraj je v stolnici mrtvaško sv. opravilo za našim pokojnim g. profesorjem Ratajcem. Udeležite se polnočestevilo!

m Društvo Rdečega križa na Pobrežju priredi v nedeljo, dne 8. januarja ob 5 popoldne božično igro: »Trije kralji« v novem Slomškovem domu na Aleksandrovi cesti 48. K obilni udeležbi vabi odbor.

m Predavanje. V soboto, dne 7. januarja bo prosvetni večer, ki ga priredi Prosvetno društvo na Pobrežju v Slomškovem domu ob 7 zvečer. Na sporedu je predavanje zdravnika g. dr. Škerjanca o zdravstvu. Vstopnine ni. Vljudno vabljeno!

m Kontrola nad prometom z zlatom. Davčna uprava v Mariboru opozarja na odredbo finančnega ministrstva, po kateri morajo vsa podjetja in vse osebe, ki proizvajajo, kupujejo in prodajajo zlato, ter vsi zobozdravniki in zobotehnikci od dne 1. januarja t. l. voditi kontrolno knjigo, v katero morajo vpisovati podatke o proizvodnji, prodaji in nakupu zlata. Kontrolna knjiga (kontrolnik) se dobi za ceno 40 dinarjev pri Davčni upravi v Mariboru. Kdor ne bo vodil kontrolnika, bo kaznovan po zakonu.

m Velike sestre sv. Klare priredijo v nedeljo, 8. januarja, ob petih popoldne v Domu v Cvetlični ulici 28 zanimivo igro »Junaška deklica« (Devica Orleanska). Vahimo vse, posebno prijatelje naših mladinskih prireditev.

m Izdane in ertane obrtne pravice. V mesecu decembru pretečenega leta je bilo izdanih osem novih obrtnih pravic, črtanih pa je bilo 17. Strojil obrtnih in trgovskih obratovalec je torej precej poraslo.

m Pevski zbor mariborskih obrtnikov. Slovensko obrtno društvo v Mariboru si je osnovalo svoj pevski zbor. V njem so zaenkrat samo moštri. Novi pevski zbor že pridno vadi pod vodstvom dirigenta učitelja Ciblica.

m Nesreča zaradi poledice. Na Aleksandrovi cesti je padel s kolesom na ledeni cesti pismo-voja Franc Arzenšek ter je zadobil pri padcu precej hude poškodbe. Še nevarnejša je bila nesreča, ki je zadela prevoznika Matijo Kresnika. Ko je peljal s premogom naložen voz po Gledališki ulici, je vozilo na strmem ledenem pobočju zdrnilo ter je pritisnilo Kresnika k steni s tako silo, da si je

Bolji znatlna dogodka sta bila naš shod pri roženski Mariji v Novi Pompeji v nedeljo 30. oktobra. Ze lani smo napravili ta shod. Letos smo ga ponovili. Navedena cerkev je zelo obiskano Marijino svetišče v mestu. Tam v bližini živi naših rojakov dosti malo, toda radi se zbirajo tudi tam verni Slovenci. Teško bi kdo povedal, koliko je bilo ene popoldne Slovencev tam zbranih. Cerkev je bila nabito polna. Toda večino so seveda imeli drugorodci. Sodim, da je bilo Slovencev kakih 400.

V takih okolištinah bi bilo preveč, če bi mučili tujece z našo besedo, ker po špansko vsi naši razumejo. Zato sem moral biti po slovensko bolj kratak in raje pridobiti spoštovanje našemu imenu s tem, da sem tudi po špansko govoril. Naša je bila pa seveda pesem, katere kar ni bilo konec. Na vso množico je naša slovesnost naredila globok vtis.

Tudi vahti, praznik vseh svetnikov, smo lepo obhajali, predvsem s spominom na naše rajne. Popoldne smo se zbrali na Čakariti, na tukajšnjem centralnem pokopališču, kjer ima Jugoslovansko podporno društvo dosti prostornogo grobnico. V gornji kapeli je prostora za 150 oseb. Še toliko se jih pa lahko postavi tudi na drugih točkah v grobnici ali okrog nje, da sledi besedi in molitvi. In tako smo zapeli libero. Moški zbor pa je zapel nekaj žalostink. Le ura je bila nekoliko prerana. Prav tisti dan so namreč uro premaknili naprej in je tako bila naša pobožnost po stari uri že ob treh. Zato so mnogi prišli z zamudo. Toda prostori so bili vseeno polni.

18. decembra bo prvo sv. obhajilo. Po božiču pa nam bo zapel novo mašo salezijanec Vladimir Zmet, rojen Ljubljčan, oče njegov je bil iz Vitovelj na Goriskem.

Zadeva, katere utegne postati pomembna za našo kolonijo, je zamisel slovenske kolonije v Salti, kakih 1500 km daleč od Buenos Airesa. Tam se nam nudi precejšnje ozemlje pod prav ugodnimi pogoji. Gojila bi se zelenjava in sadje, katero bi se moglo postaviti

natri prani koš ter so ga morali reševalci zapeljati v bolnišnico.

m Nož s slamoreznic v glavo. Na nenavaden način se je ponesrečil pri Sv. Marjeti ob Pesnici 38 letni majer Alojz Repina. Stal je poleg slamoreznice, ki je bila v pogonu. Naenkrat pa je odletel s stroja slabo pritrjen nož ter ga z vso silo zadela z ostrino v glavo, da mu je presekalo lobanjo ter zadal 12 cm dolgo rano. Repino so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

m Nevarne zapornice. Zapornice na Tržaški cesti so bile lansko leto nekajkrat razbite. Tudi letos jih je že zadela podobna usoda. V noči na četrtek se je zaradi hude megle zaletel v spuščene zapornice Tavčarjev tovorni avtomobil ter jih eno dvakrat prelomil, drugo pa precej poškodoval.

m Pri sankanju se je ponesrečila na Tezmem 11 letna posestnikova hčerka Marijeta Novak. Zalepela se je v drevo ter obeležala nezvestava s pretresnimi možgani. Reševalci so jo zaepljali v bolnišnico.

Gledališče

Petek, 6. jan., ob 15: »Pokojnik«. Znižane cene. — Ob 20: »Aldat«. — Sobota, 7. jan., ob 20: »Prevarac«. Zadnjič. Znižane cene. — Nedelja, 8. jan., ob 15: »Vse za šaloc«. — Ob 20: »Kralj na Betajnovic«. Znižane cene.

Celje

c Tujski promet v letu 1938 v Celju je zaznamoval lep napredek. Iz mesečnih poročil o tujskem prometu v Celju smo že lahko razvideli, da je število tujecev, ki prihajajo v Celje, zelo lepo naraslo. V preteklem letu je obiskalo naše lepo Celje 13.788 tujecev, med temi 11.320 Jugoslovancev in 2.268 inozemcev. Če pogledamo statistiko za nekoliko let nazaj, bomo opazili, da prihaja v Celje vsako leto vedno večje število tujecev, zlasti razveseljivo je, da obiskujejo naše turistično mesto številni inozemci. Ze s primeru tujskega prometa v lanskem letu z letom 1937 vidimo, da je bilo v preteklem letu v Celju 1.514 tujecev več, kot v letu 1937. Leta 1937 je namreč obiskalo Celje 12.274 tujecev, med temi 9.805 Jugoslovancev in 3.469 inozemcev. Razliko med letom 1937 in 1938 z ozirom na obisk inozemcev, ki je bil v letu 1937 nekoliko večji, moramo pripisovati zgodovinskim dogodkom, ki so se izvršili v Avetriji in bratski Češkoslovaški. Največ obiskujejo Celje Nemci, Čehi, Madžari, Italijani in drugi.

c Prostovoljna gasilska četa v Gaberju bo uprizorila v nedeljo ob 4 popoldne v veliki dvorani Narodnega doma Finžgarjevo ljudsko igro »Razvalina življenja«. Vabljeni!

c Denar, hranjen doma, ni varen pred tatovi! Čitaj oglaš na strani 12 pod: Denar.

c Salezijanski mladinski dom v Gaberju priredi danes na praznik sv. Treh kraljev in v nedeljo ob 5 popoldne krasno božično igro s petem »Jastice« v 4. slikah.

KINO »METROPOL«

predvaja danes in jutri zadnjikrat OLIMPIJA I. del

V soboto ob 20.30 premiera OLIMPIJA II. del

Režija: Leni Riefenstahl.

Film lepote, plemenitega tekmovanja in ponosne borbe

c Davčna uprava v Celju razglašja, da je rok za vlaganje davčnih prijav za rentnino od 1. do 31. januarja 1939. Točno izpolnjene prijave naj davčni zavezanci vložijo v tem roku pri davčni upravi v Celju odnosno pri pristojni upravni občini. Prepozne ali neupoštevane prijave so kazene po določilih čl. 138. z. o neposrednih davkih.

c Katoliško prosvetno društvo »Slomšek« na Frankolovem priredi danes v društvenem domu po večernih igro »Pogodba«. Vabljeni!

c SK Jugoslavija — upravni odbor bo imel v torek 10. januarja ob pol 7 zvečer v Domu važnq sejo. Prosimo polnoštevilne udeležbe!

c Smrt dveh korenin. V celjski bolnišnici je umrl 77 letni oskrbnik posestva šolskih sester na Starem gradu Trbove Karl. 12 let je z vso ljubeznijo in vestnostjo opravljal svojo službo v veliko zadovoljstvo svojih predpostavljnih. Pogreb draga pokojnika bo danes ob 4 popoldne na okoliškem pokopališču. V Medlogu pri Celju je umrl 73 letni delavec v p. Jakob Jazbinšek. K večnemu počitku ga bodo položili danes ob 4 popoldne na okoliškem pokopališču. Naj v miru počivata!

c V rudniku ga je zasulo. V rudniku pri Praprotnem pri Hrastniku je zasulo 19 letnega delavca Rudolfa Zupana in mu zlomilo levo nogo nad kolonom in prizadalo težke poškodbe po rokah, nogah, zlasti pa po glavi. Nezvestnega delavca so pripeljali v celjsko bolnišnico.

Cerkev sv. Družine v Mostah

Danes je v cerkvi sv. Družine dan celodnevnega češčenja svetega rešnjega Telesa. Popoldne je vsako uro sv. maša, popoldansko češčenje pa je v naslednjem redu: od 12 do 1 mladina ljudske šole, od 1 do 2 mladina meščanske šole, od 2 do 3 dekleta, od 3 do 4 žene, od 4 do 5 možje in fantje in ob 5 sklepni govor ter slovesna litanije Srca Jezusovega, nato pa zahvalna pesem.

Pismo z južne zemlje

Buenos Aires, decembra.

Razburilivi dnevi, katere je preživljala Evropa za časa češke tragedije, so naravno tudi tukaj našli svoj odmev. Ob tej priliki je prišlo še bolj kot sicer do izraza splošno razpoloženje proti totalitarni miselnosti. Okrog nemških izpostavljenih točk je bilo treba postaviti kar posebne straže.

Sedaj se je seveda že vse lepo umirilo. Toda posledice bodo ostale. Čudno, kaj! In vendar se čutijo tudi tukaj novi evropski dogodki in celo prav občutno.

Glavno bogastvo te dežele je v kmetijstvu. Kruh je meso in volna. Kadar je Evropa lačna velike množine vojaškega kruha in mesnih konserv, kadar je treba napolniti vojaške skladišče za vsakršne potrebe, tedaj se spomnijo dežele, kjer se vsega na pretek dobi.

Sedaj je nevarnost vojne trenutno minila. Pa nemara da so skladišča na Angleškem, na Francoskem in v Italiji dobro založene. Ni moj namen, da to preiskujem. Dejstvo pa je, da se je sedaj pokazal ogromen padec v argentinskem izvozu, kar pomeni občuten udarec za tukajšnje gospodarstvo. Položaj se je pa še bolj zaostрил zaradi konkurence ameriškega žita v Braziliji, kjer utegne Argentina spet utrpeti veliko izgubo.

Res je, da večina naših ljudi nima direktne zveze z agrarnimi panogami. V poljedelstvu jih ni skoro nič. Par etotin je zaposlenih v mesnih industrijah, toda kriza v kmetijstvu v živo zadene vso tukajšnjo industrijo kakor tudi stavbeno stroko in tako postaja nevarno, da nastopijo kritični časi.

Zaradi tega menda je dala država zelo stroge zahteve glede priseljavanja. Čeprav to ni bil edini, pa tudi ne glavni motiv. Tega sploh niso povedali. Je pa strah pred navalom Judov, ki beže iz Avstrije in

Češke, saj tega blaga je že sedaj tudi mnogo na pretek.

Tako da se sedaj, ko bi morala vsa dežela živeti v vselem pričakovanju dobre letine, kaže na obzorju strašilo nove krize.

Brez novic pa seveda tudi naša kolonija ni. Predvsem je za nas vesel dogodek, ki smo ga doživeli 6. novembra s slovensko šolsko prireditvijo. Bili smo priče izvrstno uspele prireditve. Dvorana je bila vsa polna. Z veseljem smo lahko ugotovili, da ima naša šola še mnoge prijatelje. 600 lahko štejemo, da je bilo odraslih ljudi. Da je bilo število malčkov veliko, si pa lahko misliti!

S preprostim programom, največ z živimi slikami, so organizatorji dokazali svojo spretnost in sedaj pač vidijo vsi, kako veliko in koristno je delo, ki ga šolske sestre opravljajo za kolonijo. Zato pa tudi doživljamo, da vedno bolj upada antipatija do »munj« in obiskujejo danes to slovensko šolo tudi otroci takih, kateri so se pred časom rotili, da bi raje videli, da jim otroka konji potapšajo na cesti.

Posebno razveseljivo dejstvo je, da je nastopil na tej prireditvi tudi pevski zbor iz Villa Devoto. Vse to kaže, da se nasprotja res ublažujejo.

V našem cerkvenem življenju smo tudi imeli nekaj pomembnejših dogodkov. V oktobru je bil tukaj evharistični kongres. Na ta dogodek smo se pripravili s tem, da smo imeli dva tedna prej sveto mašo v cerkvi Santissimo Sacramento. Na prvi dan kongresa smo dopoldne praznovali na Avellanedu, popoldne pa smo imeli skupno z zavodom procesijo okrog kapele naše službe božje na Peterlanu. Na glavni slovesnosti (12. oktobra) pa nismo nastopili skupno, ker je bilo odrejeno, da morajo nastopiti kot narodna skupina samo moški. Ženske naj gredo pa s svojimi pripadajočimi župnijami. In še zaradi zastav bi bilo treba delati posebno prošnjo. Tako smo odločili, da naj vsak stopi, kakor mu bo všeč. Pri glavni procesiji je bilo kakih stotisoč oseb.

Grobnice in spomenike

Vam v zimskem času izvrši po globoko znižanih cenah

kamnoseško kiparsko podjetje

FRANJO KUNOVAR

pokopališče Sv. Križ-Ljubljana

telefon 49-09

Važni sklepi Kmetijske zbornice

V Ljubljani, 5. januarja 1939.

Včeraj dopoldne je referat na plenarnem zasedanju Kmetijske zbornice g. šol. nadzornik Erjavec o izložitvi kmečke mladine. V svojem obširnem referatu je analiziral napred državne stanje šolstva, ki prihaja v poštev za široko množico kmečkega ljudstva, nato pa tudi vse druge tozadevne činitelje, zlasti prirejanje raznih priložnostnih predavanj in tečajev, potem strokovne, stanovske in prosvetne organizacije ter tisk.

Njegov referat je izzval jako intenzivno debato, katere se je udeleževala večina zborničnih svetnikov. Debatu je jasno pokazala, da naše kmečko ljudstvo do šolstva nikakor ni brezbržno, temveč da odločno zahteva njegovo radikalno izboljšanje v vseh pogledih, zlasti pa jako obsejna sedanjo popolno odtujitev večine našega učiteljskega ljudstva. Tozadevna debata je trajala skoraj ves dan.

Ze v večernih urah je referiral nato g. dr. Pergar, o zavarovanju živine. V svojem temeljitem referatu je podal najprej pregled o izvedbi zavarovanja te panoge po nekaterih drugih državah, o zavarovanju živine v sosedni savski banovini, kjer deluje danes okrog 180 manjših zavarovalnih združenj, ki so vključene v »Srednjo združenje za osiguranje stoke« v Zagrebu. Tudi ta izvajanja so vzbudila veliko pozornost in živahno razpravo, katere se je udeležila cela vrsta zborničnih svetnikov.

Nadalje je isti referent poročal tudi o socialnem zavarovanju kmečkega ljudstva, podal najprej tudi pregled o organizaciji in izvedbi po

drugih evropskih državah. Tudi ta referat je vzbudil veliko zanimanje svetnikov. Vsi gospodje, ki so se priključili k besedi, so poudarjali potrebo izvedbe socialnega zavarovanja za kmečki stan, tako s stališča zaščite kmetij pred begom delovnih sil s kmetije v mesto. Veekakor pa bo treba sprito velikih bremen, ki jih bo zahtevala izvedba socialnega kmečkega zavarovanja, zelo dobro premisliti, katero panogo postaviti na prvo mesto in kje najti finančna sredstva, ki jih kmet sam ne bi mogel. Razprava o teh referatih je trajala do pozne večerne ure.

Danes (5. jan.) je zbornični svet nadaljeval s svojim zasedanjem. Najprej je referiral g. inž. Suhadole o kmetijskem knjigovodstvu ter poudarjal, da je vsako emotno vodstvo kmetijskih obratov brez tega skoraj nemogoče. V obširni debati, ki je sledila tudi temu zanimivemu referatu, so vsi gg. svet. priznavali potrebo kmečkega knjigovodstva, vendar so se izjavili zato, da bi se izvedel najprej primeren poizkus v tej obliki, kakor bi se na podlagi njih izkušenj lahko prešlo s pomočjo Kmečke zveze k splošnosti.

S tem so bili referati izčrpani, nakar se je razvila razprava še o nekaterih drugih aktualnih vprašanjih, kakor zlasti o pocenitvi umetnih gnojil in cementa. Ker je bil s tem dnevnim izčrpan, je odredil g. predsednik Stelblovnik glasovanje o važnih resolucijah, ki so bile izoblikovane tekom tridnevnega zasedanja. Končno je bil izvoljen še g. inž. Rado Lah v zbornični izvrševalni odbor, nakar je predsednik zasedanje zaključil z zahvalo vsem referentom in svetnikom, ki so tako intenzivno sodelovali pri tem važnem in plodonosnem zasedanju.

Resolucije

Za boljše šolstvo

Svet Kmetijske zbornice je na svojem zasedanju dne 3. in 4. januarja obravnaval vprašanje vzgoje in izobrazbe naše kmečke mladine in je sklenil:

1. Ravnateljstva državnih učiteljskih šol se naprošajo, da se pri sprejemu kandidatov v učiteljske šole daje prednost sinovom in hčeram kmečkih staršev, ker morejo navadno le ti izvrševati na deželi tisto poslanstvo, ki je že po naravi združeno z njih poklicem in ki ga določajo zanje tudi obstoječi zakoni.

2. Prosvetno ministrstvo se nujno naproša: a) da takoj pristopi k pripravi za nov ljudskošolski zakon, ker je sedanji nevdzdržen. Zahtevamo popolno demokratizacijo vsega nižjega šolstva, zlasti pa še ljudskega, v tem smislu, da bodo pri organizaciji nastavljanja učiteljskega in pri sestavi podrobnih učnih načrtov sodelovali tudi nižja samoupravna telesa, to so občine in okrajne samouprave, ki jih je vzpostaviti. Ker zadeva ljudska šola v življenju najširših ljudskih množic, zahtevamo, da se pritegne k delu za nov ljudskošolski zakon tudi Kmetijska zbornica.

b) Organizacija nižjega šolstva naj se preuredi tako, da ostane sedanja štiriletna osnovna šola neizpremenjena, višja ljudska šola in meščanska šola, kateri naj se spremeni tudi sedanje neprimerno ime, naj se pa po svojem ustroju tako zblizata, da bo pri višje organiziranih ljudskih šolah mogoč prestop iz posameznega razreda višje ljudske šole v primerni razred meščanske šole.

c) Da čim prej dopolni učni načrt za učiteljske šole v tem smislu, da potroji število ur, določenih za pouk kmetijstva na moških učiteljskih šolah in da uvede ta pouk tudi v ženske učiteljske šole, ker ima pri dosedanjih ureditvah tega pouka moško učiteljsko sploh, zlasti pa še ono, ki prihaja iz nekmečkih družin, mnogo premajhno znanje za količjak uspešen kmetijski pouk v ljudskih šolah, ki ga v znatni meri predvideva zakon o ljudskih šolah in učni načrt, a žensko učno osebje pa sploh nobenega, zaradi česar zlasti na nižje organiziranih šolah, kjer večkrat sploh ni noškega učiteljskega, ta pouk skoraj odpade. Pouk teh predmetov na učiteljskih šolah mora biti seveda v rokah kmetijskih strokovnjakov, oziroma višjih gospodinjstev učiteljev.

d) Da čim prej zamenja sedanje učne načrte za osnovne in višje ljudske šole, ker so v vsakem pogledu nevdzdržni in jih nadomesti le s splošnimi smernicami glede vsebine pouka. Banske uprave naj bi potem izdale okvirne učne načrte, podrobne pa posamezni okraj, ker je mogoče le na ta način ljudsko šolo čim bolj približati živim razmeram in potrebam ljudstva. Sestava podrobnih učnih načrtov za kmetijski (gospodinjstvi) pouk naj bi se vsekakor izvršila sporazumno s Kmetijskimi zbornicami.

e) Da ukine sedanje veljavno uredbo o vzdrževanju ljudskih šol iz leta 1936 ter jo spremeni v tem smislu, da ostanje na banovinskem proračunu samo stroški za veroučitelje, dočim naj se ostalo prenese nazaj na proračune krajevnih šolskih odborov, a brez prispevkov za kurjavo in stanarino učiteljem, ki naj se ukinejo, zato naj pa država primerno zviša učiteljske plače.

2. Kmetijsko ministrstvo se naproša: a) da čim prej izvede ustanovitve vsaj ene kmetijske srednje šole za Slovenijo; b) da okrajne kmetijske referente čimprej osvobodijo pisarniškega dela in poskrbi za zadostne kredite, da bodo ti res opravljali posle, ki jim jih odreja zakon o pospeševanju kmetijstva.

4. Kraljevska banska uprava se naproša: a) da se pri zidavi šolskih poslopj, odpranju novih razredov in nastavljanju učnih moči ozira na potrebe in koristi doslej zastavljenih rečnih odročnih kmečkih občin, kjer so šolske stavbe pogosto popolnoma nezadostne, razredi prenapolnjeni in učna mesta nezasedena, zaradi česar pouk tu izredno trpi. Banovinski fond za zidavo novih šolskih poslopj, iz katerega dobivajo potem občine brezobrestna posojila, naj se čim najvišje dotira.

b) Da strogo poskrbi za izvajanje zakonskih določil glede kmetijskega pouka na ljudskih šolah, ker tega sedaj deloma sploh ni, deloma pa v popolnoma nezadostni meri. Enako naj poskrbi, da bodo tudi šolski vrtovi služili res učnim namenom.

c) Da na osnovni uredbi o organizaciji prosvetnega ministrstva čim prej prenese na okrajna načelstva nekatere posle, zlasti oproščanje tistih kmečkih otrok, ki so uspešno končali osnovno šolo, dopolnili 14. leto starosti in za katere je podana zadostna socialna potreba od nadaljnjega rednega obiska ljudske šole.

d) Da strogo izjavi tozadevne odloke prosvetnega ministrstva in ne dovoljuje, da bi učiteljsko stanovanje izven službenega kraja ter tako zane-marjalo na eni strani šolo, na drugi strani pa tudi zakonite dolžnosti izven šole.

e) Da kmetijske in gospodinske nadaljevalne šole sporazumno s Kmetijsko zbornico sodobno reformira, jih podredi rednemu nadzoru okrajnih šolskih nadzornikov in postopno uvede po vseh kmečkih občinah. S posebnimi tečaji na kme-

tijskih in gospodinskih šolah naj poskrbi za strokovno izobrazbo potrebnega učnega osebja, poučujo naj pa na teh šolah, zlasti v prehodni dobi, tudi učitelji brez teh tečajev, a ki se s svojim delom izkažejo, da so za to sposobni. Pri zidavi novih šol naj se povsod predvidi tudi prostor za tak pouk. Naš končni cilj je, da se uvede ta pouk obvezno na vsi kmečki mladino od 14. do 16. leta v zimskem času vsaj po eno popoldne tedensko.

f) Da nadaljuje z začetim ustanavljanjem nižjih kmetijskih šol, a da poskrbi, da bo tudi njih ustroj res sodoben in da bo odgovarjal živim potrebam kmetijstva v njih okoliših.

5. Vsi gg. svetniki, ki so narodni poslanci ali člani banovinskega sveta, se naprošajo in pozivljajo, da se v svojih korporacijah zavamejo za uresničenje gornjih zahtev.

Proučevanje kmečke zemlje

Naša kmečka gospodarstva imajo po večini premalo zemlje. Leto za letom se dogaja, da mali in srednji kmet že v spomladanskih mesecih nimata več najpotrebnejših živil za lastno prehrano. Zaradi tega je treba povečati proizvodnjo.

Ugotoviti moramo gospodarsko sposobnost naše kulturne zemlje. To je predpogoj uspešni racionalizaciji poljedelstva in povečanju proizvodnje. Ugotoviti moramo globino, kemično sestavo in fizikalne lastnosti tal v najvažnejših kmetijskih okoliših. Danes je nemogoča prava orientacija v posameznih klimatično in pedološko tako različnih delih Slovenije, da niti strokovnjak ne more zanesljivo svetovati kmetu, kako naj obdeluje zemljo, kako gnoj, kakšen kolobar naj uporablja, če ne pozna zemlje, najvažnejšega vegetacijskega faktorja, na katerega moremo vplivati.

Kmetijska zbornica predlaga, naj se takoj in širokopotežno pristopi k sistematičnemu proučevanju pedoloških prilik v Sloveniji. Vsa Slovenija naj se razdeli v manjše geografske enote in po teh naj se sestavijo pedološke karte (mape). Začne naj se v vinorodnih krajih, ker smo ravno pred drugo regeneracijo vinogradov. Pravilna izbira vinskih sort je mogoča edino, če so nam poznane pedološke razmere.

To delo naj izvrši kmetijski oddelek banske uprave skupno s kmetijsko poskusno postajo. Banska uprava naj sestavi poseben odbor strokovnjakov, ki bo to vprašanje proučil in napravil načrt za dobo, v kateri se mora to delo dovršiti.

Melioracije

Slovenija ima samo 50 odstotkov zemlje, ki se more izkoriščati za kmetijstvo, pa še od tega je četrtina v najslabšem stanju: v močvirju, barju, izpostavljenju poplavam in odnašanju po neurejenih vodnih tokih. Melioracije morajo to nezgodno stanje odpraviti. Dokler ne bodo izvedene melioracije, bo trava pred košnjo oblatena, krma kisel, poplave bodo širile meliorativno in sploh vse pospeševanje živinoreje je brez pravega temelja.

Da pride ljudstvo v Slovenijo do višje materialne kulture, je treba izvesti znane melioracije, pri nas so pa bile doslej na zadnjem mestu med deli, ki naj naše podeželje gospodarsko dvignejo. Kmetijska anketa je jasno pokazala, da je velik problem našega kmetijstva ravno v melioracijah.

Zahteva Kmetijske zbornice je, da se prične z melioracijami v mnogo večjem obsegu. Napravi naj se celoten načrt za dobo 20 let. Vsota, potrebna za melioracije v Sloveniji, znaša nad 300 milijonov dinarjev. V vsaj povojni dobi so znašale vse javne dotacije za melioracijske dela v Sloveniji samo 17 milijonov dinarjev, to je komaj 5%. Če bomo šli tako naprej, potem lahko čakamo še 400 let, da bodo izvršena najnujnejša dela, ki so doslej predvidena. Da bi se v dobi 20 let izvršila najnujnejša dela, je potrebnih 15 milijonov dinarjev letno. Kmetijska zbornica predlaga, naj se fond za javna dela uporabi pred vsem za melioracije, ker so od vseh javnih del najpotrebnejša.

Regulacijo glavnih rek naj prevzame država.

Izboljšanje gnojšč

Naše kmetijstvo izgubi letno milijonske vrednosti zaradi neracionalnega ravnanja s hlevskim gnojem in gnojnic. Višina pridelkov je v tesni zvezi z dobrim gnojenjem. Pravilno gospodarjenje s hlevskim gnojem in gnojnico je mogoče samo, če so gnojšča dobro urejena.

V Sloveniji skrbi javna oblast že 30 let za ta problem, vendar nima še danes niti 20% kmetij urejenih gnojšč. Dosedanji način pospeševanja se je izkazal kot nezadosten in prepošten.

Slehera slovenska kmetija mora imeti urejeno gnojšče in gnojnično jamo; brez tega ni naprednega kmetovanja.

Ker pri današnjem gospodarskem položaju slovenskih kmetov ni pričakovati, da bi sami iz lastne iniciative in izključno iz svojih sredstev to izvedli, posebno zaradi previsoke cene cementa, zato zahteva Kmetijska zbornica, da javna oblast pospeši akcijo za ureditev gnojšč in žrtvuje znatno večje kredite kot do sedaj.

Pocenitev cementa

Ena glavnih ovir za uspešen napredek asanacije naših vasi je visoka cena cementa. Cementni kartel diktira prav oduševske cene, ki jih občutno povišuje še prometni davek in trošarina. Veliko nesoglasje in nedoslednost je v tem, če se na eni strani oblasti trudijo za asanacijo naših vasi, na drugi strani jo pa z davki in trošarinami na cement bistveno otežujejo.

Kmetijska zbornica zahteva, da se cement, ki se uporablja za prepotrebne asanacijske namene, oprosti vseh trošarin in prometnega davka; železniška tarifa naj se pa zniža vsaj za 50%.

Socialno zavarovanje kmeta

Kmetijska zbornica naglašja kot nujno potrebo izvedbo splošnega socialnega zavarovanja kmečkega stanu, v prvi vrsti in najprej pa zavarovanja za starost in onemoglost. Zato se naproša oblast, da po uspehi rešitvi zavarovanja obrtnega delavstva nujno pristopi tudi k izvedbi socialnega zavarovanja kmečkega stanu. Ker pa je zbornica mnenja, da bi bilo težko hkrati in enotno izpeljati socialno kmečko zavarovanje po vsej državi, predlaga, da se izda okvirni zakon, s katerim se pooblašča ban, da more pristopiti k izvedbi socialnega zavarovanja kmečkega stanu za svojo banovino.

Okrajni cestni odbori

Sedanji način financiranja okrajnih kmetijskih odborov, ki sloni na prispevkih občin iz njihovih kmetijskih skladov, ni dober. Kraljeva banska uprava nima namreč zakonite možnosti, da bi mogla predpisati, koliko občine v svojih proračunih morajo določiti za kmetijske sklade. Zato nekatere občine stavijo v svoje kmetijske sklade primerne vsote, druge pa le prav majhne zneske, ker se zavedajo, da bodo morale toliko več prispevati za financiranje okrajnih kmetijskih odborov, čim več bodo stavile v svoj proračun za kmetijski sklad. Posledica tega je, da so prispevki občin okrajnim kmetijskim odborom od leta do leta manjši ter tudi niso v nobenem sorazmerju z davčno močjo, niti z koristmi, ki jih občine imajo od dela okrajnih kmetijskih odborov, in ti imajo iz leta v leto manj sredstev na razpolago, da z njimi ne morejo vršiti niti najnujnejših svojih nalog.

Številne tatvine in goljufije v Ljubljani

Na ljubljanski policiji se je nabral po praznikih cel kup raznih manjših zločinov, ki zapostavljujejo skoraj vse važnejše uradnike kriminalnega urada. Vpreženi pa so tudi v velikem številu policijski agenti in stražniki, ki so zasledovali zločince.

Okrađeni mesarski pomočniki.

Tako je bilo na primer na sveti večer vloženo v stanovanje treh Oevirkovih mesarskih pomočnikov v Kopališki ulici. Vlomilci so odnesli prav vse, kar so našli v tem stanovanju, to je obleko, srebrnino, nekaj denarja in podobne predmete. Ubogi mesarski pomočniki niso mogli čez praznike nikamor in so morali čepeti kar doma. Policija pa je izvedela, da dva sumljiva ponujata na starini in v bližini starinskega trga obleko naprodaj za bagatelno ceno. Policija je kmalu prišla oba prodajalca in ju aretirala. Eden izmed tatov, ki ga so detektivi gnali na stražnico, je med potjo še naglo vrzel ukradenno srebrno uro v kup snega. Toda policija je to opazila in so uro seveda hitro pobrali. Ti mesarski pomočniki so trpeli skupno nad 3000 din škodo. Oba tatova sta priznala tatvino in je škoda mesarskim pomočnikom sedaj popolnoma krita. Zanimivo je to, da sta bila oba tatova do 1. decembra v sodnih zaporih, potem pa sta bila deležna pomilostitve in izpuščenja. Preveč hvaležna pa ta dva tatova nista bila, ker sta takoj, ko sta prišla iz sodnih zaporov, pričela krasti.

Kavalarji podeželske učiteljice

Se kar mlada gospodična učiteljica z dežele se je letos silno razveselila odloka prosvetnega ministra, ki je podaljšal božične počitnice. Čeprav gospodična sicer ni naklonjena sedanjemu režimu, vendar pa je bila za božične praznike vesela, da je smela za daljši čas v Ljubljano. Tu si je zaželela »viška vse zabave«, to je plesa v kakšnem elegantnem lokal. To podeželsko učiteljico sta spoznala dva mlajša moška iz krogov znane »inteligence«, ki se zbira pod kapjo kavarne »Emone« in kadar ima kaj drobiža, jo mahne tudi notri. Prebrisancema ni bilo treba mnogo duševnega napora, da ne bi spoznala, kakšne so tihe želje gospodične. Povabila sta jo zato v klet »Emone«, kjer je bil vesel družabni ples. Mladenčica sta si pomežiknila drug drugemu, češ: »To gos morava oskubiti!« Ko je bil na vrsti veselo tango, je vstal prvi kavalar in povabil damo na ples. Drugi kavalar pa je med plesom preiskal torbico učiteljice. Našel je v njej kakšnih 400 din ter jih spravil v svojo prazno denarnico. Ko je bilo tanga konec, je fante dejal, da se počuti bolnega, drugi pa je dejal, da mora svojega tovariša spremiti do doma, nakar se vrne. Prvi je velikodušno plačal malo ceho, drugi pa je gospodični zagotovil, da se takoj vrne. Gospodična je ostala sama, ker pa obah fantalinov ni bilo nazaj, jo je nekaj zaskrbelo in pogledala je v svojo torbico. Opazila je, da ji je izginil ves denar. Prijavila je tatvino policiji, ki je sedaj izsledila oba tatila. Oba sta tatvino priznala. Sta to dva brezposelna zasebna nameštčenca, ki sta bila tudi letos 1. decembra pomiloščena in izpuščena iz sodnih zaporov.

Vlom v gostilničarsko zadrujo pojasnjen.

Meseca novembra je bilo več vlomov v prostore gostilničarske gospodinske šole na Prulah. Neznani vlomilec je kar zaporedno vlamil v te prostore, včasih je odnesel kup živil in pijač, včasih pa gotovino po več 100 din. Policija je sedaj te vloome pojasnila in izsledila tatu, ki ni bil daleč od teh prostorov. Škoda, ki znaša nekaj tisoč dinarjev, pa seveda ne bo krita.

Prigoljufan cin sta prodajala.

Lojze G. je bil v službi pri nekem uglednem ljubljanskem podjetju, ki ima kredit v sleherni ljubljanski trgovini. To podjetje je izročilo svojim uslužbencem bloke z naročilnicami in s kopijami, da morejo za potrebe podjetja naročiti potrebno blago. Lojze je delal pri tem podjetju do meseca novembra, potem pa je bil odpuščen, ker je del zanj kot ključavničarja in monterja zmanjkalo. Toda Lojze si je že poprej iztrgal iz štirih blokov zadnjo stran z naročilnicami, česar ni nihče opazil. Lojze je bil pred Novim letom brez denarja, imel je komaj za šilce žganja ter je šel v neko

Zato Kmetijska zbornica predlaga, da se financiranje okrajnih kmetijskih odborov postavi na drugo osnovo: okrajni kmetijski odbori naj sestavljajo svoje letne proračune ter jih predlagajo v odobritev kraljevski bankski upravi. Celoten znesek proračunskih izdatkov naj se nato porazdeli na posamezne občine v srezu po razmerju v posameznih občinah predpisane zemljarine. Ti zneski se krijejo iz splošnih občinskih proračunskih sredstev in nimajo z občinskimi kmetijskimi skladi ničesar skupnega. Občine pa imajo in vodijo ločeno od teh prispevkov svoje kmetijske sklade za pospeševanje kmetijstva v lastnem delokrogu.

Trgovina z lesom

Kmetijska zbornica je v svojem dosedanjem delu spoznala, da trpi lesna trgovina zaradi dosedanjih nepopolnih uzone za trgovanje z gozdnimi produkti. Zato zahteva, da se čimprej izdelajo s podelovanjem Kmetijske zbornice in vseh drugih poklicnih organizacij točneje in podrobnejše uzone, ki naj bodo v korist produkcije in trgovine.

Vode Beli Krajini

Bela krajina zelo trpi pomanjkanje zdrave pitne vode, ker jo mora v poletju, zlasti še v suhih letinah voziti od daleč za ljudi in za živino. Zato se zbornica obrača na merodajno mesto z nujnim predlogom, da se pospeši gradnja belokranjskega vodovoda.

Kmetijska zbornica mora sodelovati

Zbornični svet je iz letnega delavnega poročila razvidel, da nekatera oblastva doslej niso upoštevala utemeljenih in upravičenih predlogov Kmetijske zbornice, druga celo niso smatrala za potrebno, da na njene vloge odgovorijo. Zato Kmetijska zbornica kot zastopnica velike večine prebivalstva dravske banovine odločno zahteva, da oblast predloge Kmetijskih zbornic upošteva in jih zaslusi vselej, ko namerava izdati odločbe, ki zadevajo kmetijstvo. Tako zahteva narod, ki noče, da bi mu bila zbornica samo novo finančno breme, sicer pa neupoštevajoč in neupoštevani faktor. Zato se predlaga kot nujna tudi sprememba čl. 4. odst. 2. uredb o Kmetijskih zbornicah, ki naj se glasi: Pristojni ministri morajo načrte zakonov, uredb in pravilnikov o vprašanjih, ki so v zvezi z gospodarstvom, pošiljati zbornicam zaradi mnenja.

Iz Julijske krajine

Slovenski kapucin gre med misijonarje. Na novega leta dan popoldne je bila v kapucinski cerkvi v Gorici izredna svečanost: goriški nadškof je šestim članom kapucinskega reda, ki spadajo pod beneško redovno provincijo, izročili misijonske križe. Beneška provincija kapucinskega reda ima namreč v glavnem mestu Coritbyh v Parana v Južni Ameriki svojo misijonsko naselbino. Pri tej svoji hiši hočejo očetje kapucini sedaj osnovati tudi misijonsko bogoslovje z licejem. Zato so poslali tja šest svojih redovnikov: tri pastre-učitelje, dva bogoslovca in enega brata. Med patri je tudi Slovenec p. Patricij — gozp. Izidor Kodermac iz Nehrle pri Slovencu v Brdih, ki je pred nekaj meseci pel svojo prvo av. mašo v svoji rojstni župniji. Oče Patricij bo vicerektor na novi bogoslovni in bo poučeval tam dogmatiko, fiziko, matematiko in še nekaj predmetov. Zelimu mu mnogo blagoslova božjega v novem delokrogu!

Smrtina kosa. Umrli je, star 75 let, g. Andrej Mrakič, policijski stražnik v poklju. Rajniki je pred vojno služboval v Trstu in v Gorici; po vojni je bil več let nočni čuvaj v Gorici in je bil splošno znan in spoštovan kot pošten in značajan mož. Doma je bil iz Bovec. Zadnja leta je bival v Pevni pri Gorici. Naj počiva v miru!

Vreme. Od našega zadnjega vremenskega poročila do danes 2. jan., ko pišemo te vrstice, smo imeli suho, hladno vreme. Preživeli smo lepe, sončne praznike in tudi ostali dnevi so bili zimsko prijetni. Nebo je bilo pooblašeno, včasih je sicer sijalo sonce, pa ni imelo nikake topline in nikakega bleška, vendar bilo je suho. V hribih in na višavah se je naselil bilh sneg, ki obeta biti trajen v veselje vseh smučarjev, v nižinah — južno od Kanala preko goriške okolice, Vipavske doline, Furlanije tja doli do morja — je bilo pa kopno. Toplome je bil stalno pod ničlo: v ravni niki nekaj stopinj, v višjih legah je padel pa tudi pod 10—12 stopinj. Danes je že od zjutraj težko oblačno, popoldne je začelo pršiti, v hribih najbrž sneži.

Smrten padec. 67-letni berač Jože Volk je na Silvestrovo prenočil na nekem hlevu na Gradiškuti nad Prvačino. Na svojo ležišče je zlezal po bolj slabi lestvi. Ko pa je drugo jutro po isti lestvi zapuščal svoje zatočišče, mu je spodrsnilo in je padel tako nesrečno na tla, da si je razbil črepanjo. Komaj ga ga pripeljali v goriško bolnišnico; je že izdihnil.

Papež Pij XI. in njegov osebni zdravnik

Pred kratkim se je iz Rima vrnil v London angleški duhovnik po imenu Ignacij Phayre, ki je v Rimu prišel v stik z najvišjimi vatikanskimi krogi. Po svojem povratku je v angleškem katoliškem tedniku »Catholic Herald« napisal poučen članek o sv. Očetu in njegovem osebnem zdravniku dr. Milani-ju.

»Father« Phayre pravi v omenjenem članku, da je razmerje med sv. Očetom in njegovim osebnim zdravnikom zelo prijateljsko in pristransko. Spalnica dr. Milanija v Vatikanu je v bližini zasebnih prostorov sv. očeta. Dr. Milani je vsake postave, temnega obraza, njegove poteze so resne, lasje pa že močno sivi. Vsako jutro se sv. oče in zdravnik pristransko pozdravita. Sv. oče mu vedno ponudi roko in doktor poljubi »ribičev prstan«. Potem zdravnik takoj skuša svojemu visokemu pacientu preizkusiti žilo, pa papež skoro vedno roko umakne in z nasmehom pravi: »Zelo dobro se počutim, Milani, saj veste, imam prav malo časa za zdravnike.« Večkrat dr. Milani skuša sv. Očeta pridržati, zlasti če vidi, da je seznan za sprejem prijavljenih osebnosti zelo dolg.

Vsako jutro se ta zvesti čuvaj enajstega Pija in njegovega telesnega zdravlja v papeževi hišni kapeli udeleži sv. maše, ki jo daruje papežev tajni komornik msgr. Gonfalonieri. Po sv. maši sv. očeta odnesejo v njegovo zasebno sobo, kjer sprejme prijatelje in dobre znanke. Ko udari ura deset, dr. Milani odide v zasebne prostore sv. očeta in da navodila, da bi bilo običajne jutranje avdiience treba že končati. Seveda sv. očeta to zdravniško »umešavanje« zelo moti, zlasti ob nedeljah, ko navadno sprejema na etatne mladoporočene zakoncev. Večinoma so opozorila zdravnika ob vsej prijaznosti na obeh straneh brez uspeha, sv. oče konča svoje delo.

K vsakdanjim obiskovalcem sv. očeta spada kardinal državni tajnik Evgenij Pacelli in oba njegova najozja sodelavca msgr. Montini in msgr. Tardini. Posvetujejo se s sv. Očetom vedno v zasebni knjižnici, ki je največja dvorana v vseh papeških prostorih. Tu se Kristusov namestnik še najbolje počuti. Majhni prostori mu vzbujajo vtis tesnobe in ovir, kakor pri večini astmatičnih bolnikov. Za zajtrk ima sv. oče skodelico kave s prepečencem, opoldne kako običajno jed z ribami, zvečer pa skromno okrepčilo z juho, jajci in sadjem. Večkrat dr. Milani iz lastnih kušenj vidi, da sv. oče ni ravno prav zelo pokoren pacient; tega mnenja je tudi strojno osebje. Papež Pij XI. pa je že ponovno dejal: »Upam, da bom umrl na svojem delavnem stolu, ko pride moj čas«. Dr. Milani se ne more načuditi izredno veliki fizični energiji sv. očeta. To se more razlagati samo iz njegovega po naravi zdravega telesa in iz njegovega preprostega in skromnega načina življenja.

Točno 24 ur po zadnjem težkem srčnem napadu, to je bilo 25. novembra preteklega leta, je sveti oče že ustregel prošnji in sprejel ožrekega kardinala primasa dr. Seredyja s sedmimi ogrskimi škofi in 700 verniki. Na bolniških nosilih so ga prenesli v slavnostno dvorano in govor o tej silni volji in moči je šel po vsem Vatikanu, ker po napadu prejšnjega dne se je vsak bal, da se je sedanemu Kristusovemu namestniku na zemlji približal konec. Ko je papež pred božičem ob sloveeni otvoritvi papeške znanstvene akademije imel na-

govor, ki je trajal 50 minut, je dejal dr. Milani: »To je nekaj fenomenalnega. Medicinska znanost nima nobene razlage, da bi kdo pri takem zdravstvenem stanju imel take nagovore, kakor je pravkar zmogel sv. oče.«

V Vatikanu neprestano zvoní telefon, iz vsega sveta prihajajo vprašanja, kako je z zdravjem sv. očeta. V vatikanskem telefonskem imeniku je telefonska številka sv. očeta označena s »101«. Seveda pa je vatikanska telefonska centrala tako urejena, da nobeno zvonjenje ne prodre v papežev sobo, tudi če je klicana ta številka. Pri papeževem telefonu stalno sedi poseben telefonist, njegov komornik.

Ob tej delavnosti sv. očeta, ki je nobena bo-

lezen ne prekine, se je ameriški častnik Thomas B. Morgan spomnil besed sv. očeta, ki jih je dejal ob nekem sprejemu častnikarjev: »Papež bi nikoli ne smel biti bolan.«

Pred nekaj leti je sedanega papeža neki njegov prijatelj prosil, naj bo pri svojem delu nekoliko bolj zmiren in naj varuje svoje moči. Takrat še popolnoma zdravi papež je odgovoril: »Od trenutka, ko sem bil izvoljen za najvišjega pastirja, sem smatral svoje osebno življenje za zaključeno. Sklenil sem, da bom vse življenje brez sleherne omejitve posvetil mojemu, ob Boga hotenemu poklicu. Če mi božja Previdnost podari še kaj življenjskih let, bom tudi ta čas daroval za dolžnosti mojega poklica.«

19 * G + M + B * 39

Nad Črnim morjem divjajo veliki viharji

Kakih 100 ladij so presenetili na odprtem morju in nihče ne ve, kaj bo z njimi — Grška ladja »Millet« se je razbila 300 metrov od obrežja

Že od pondeljka divjajo nad Črnim morjem siloviti viharji, ki besne nad morskimi gladinami in obrežji kot orkan. Po dosedanjih, še zelo nepopolnih poročilih, so viharji že doslej, v nekaj dneh, deloma poškodovali, deloma potopili okrog 100 ladij. Pri teh nesrečah je seveda veliko ljudi prišlo ob življenje, toda vsi ti podatki so še zelo pomankljivi, ker so vse zveze potrgane, med ladjami pa jih je tudi veliko, ki nimajo radijskih oddajnih postaj.

Vihar se je razširil že čez vso Anatolijo in z nezmanjšano silo divja dalje. Vse telefonske proge so potrgane, zato posameznosti iz notranjosti dežele ni mogoče izvedeti. Trideset let že ne pomnijo takega viharja, s takim snežnim metežem in takimi valovi po Črnem morju kakor je sedanj. V pristanišču Gregli, ki je namenjeno

predvsem izvozu premoga, so bile vsidrane turške in grške tovorne ladje, deset turških in dve grški. Pa je vihar vse odtrgal od sider in jih poglajal od odprto morje. Večinoma so močno poškodovane obležale med črni po obrežju, pa jim nihče ne more pomagati ne s suhega ne z morja. Zlasti velika katastrofa je doletela grški parnik »Millet«, ki ga je s tako silo vrglo na razvaline nekega drugega parnika, ki so štrlele iz morja, da se je prekal in v trenutku potopil. Od 24 mož posadke sta se rešila samo dva. Ob vsem tem pa se je ta nesreča dogodila samo 300 m od obrežja in jo je opazovalo več ljudi, pa nihče ni mogel nič pomagati. O štirih manjših turških parnikih, ki jih je tudi odtrgalo od sider, pa ni nobenih poročil; odtrgalo jih je in poglajalo na morje in nihče ne ve, ali se še drže na površju. Pet večjih potniških parnikov, last turške paroplovne družbe, pa je samo došlo na morje, ker jih je vihar v pristanišču tako metal ob pomole, da je bilo nevarno, da bi se vse razbile. Raje so kapitanji dali povelje za odhod, da se na odprtem morju bore z valovi. Kakor rečeno, je vihar presenetil okrog sto ladij, med njimi več jadrnic. Nekatere so se potopile na odprtem morju, ker njihova zgradba ni več kljubovala sili valov, nekatere pa je vrglo med čeri, kjer so razbite obležale. Koliko ljudi je pri tem potonilo se bo izvedelo šele pozneje — bogve kdaj.

Iz Anatolije tudi poročajo, da je več ljudi v tem snežnem metežu, ki traja že ves ta teden, zmrznilo. Več hiš pa se je pod težo snega in pritiskom vetra tudi podrla in vse stanovalce pokopal pod seboj. — Za mnoge in mnoge zelo žalosten uvod v novo leto.

Želodec na mestu srca

V bolnišnici v Rybniku na Poljskem se te dni zdravi mož, ki je vsem zdravnikom na svetu velika uganka. Bolnika je l. 1918 na dnevnem kopu v nekem rudniku voziček, naložen s premogom, pritisnil k nekemu lesenemu odru, pri čemur je bolnik dobil težke notranje poškodbe. Želodec mu je pritisnilo v prsni koš, istočasno pa se je srce pod vplivom tega pritiska umaknilo v prostor, kjer je bil prej želodec. Že takrat zdravniki niso imeli nobenega upanja več, da bi moža mogli ohraniti pri življenju. S časom pa se je pokazalo, da je težki bolnik to prestavitev tako važnih telesnih organov prebolel — ozdravel je in zapustil bolnišnico. Potem je še večkrat tožil, da ga boli želodec in je moral tudi iskati pomoči v bolnišnici, pa jo je vedno kot zdrav zapustil.

Ta nenavaden primer je tudi v mednarodnem zdravniškem svetu vzbudil veliko pozornost in poštenega poljskega rudarja so klicale medicinske klinike skoro z vseh delov sveta, da ga preiščejo. Bil je v Breslavi, v Heidelbergu, od tu je seveda na stroške prizadetih univerz — potoval po svetu, kot kako čudo. Klicali so ga v Pariz, na več klinik v Anglijo itd., zadnji pa ga je preiskoval profesor Rutkowski v Krakovu.

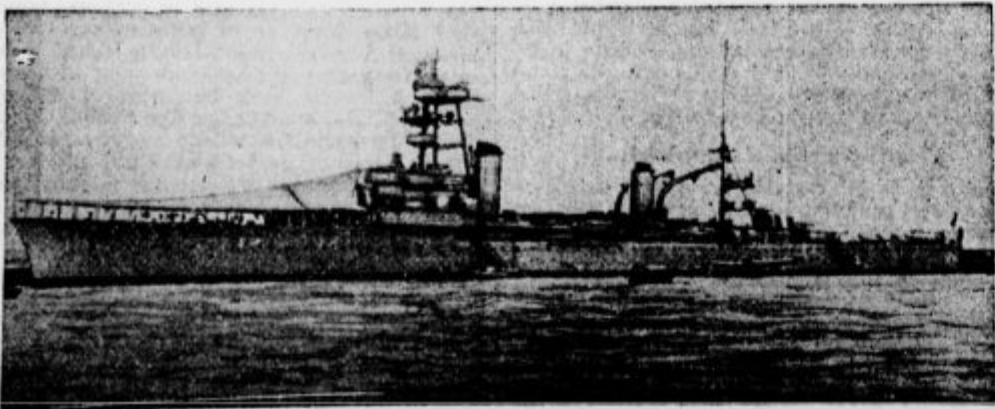
Sedaj je v bolnišnici v Rybniku, ker so se mu spet ponovile bolečine v želodcu.

Svetovni kolesarski prvak je iznašel svoji stroki praktično uporabo.

Daladier je torej kljub temu, da se je Blum zelo prizadeval, da bi mu to preprečil, šel na pot proti Korziki in v Tunis. Na sliki ga vidimo ob odhodu pri oknu njegovega vlaka, s katerim se je odpeljal proti Toulonu — sicer z dveurno zamudo, pa vendar...

Francoška križarka »Foch«, s katero se Daladier vozi po Sredozemskem morju proti Tunisu.

»Jei, ljubi mož, ti si pa buditko odprl, ne pa konzervo!«

★

Leta 1940 bodo sončne pege motile radijsko sprejemanje

Znanstveniki pričakujejo, da bodo v letu 1940 sončne pege nastopile v zelo veliki meri in se že pripravljajo, da bi takrat čim natančneje mogli opazovati ta pojav na našem soncu. Po vseh zvezdarnah je polno dela, da bi to leto sončne pege opazovali pod vsemi vidiki, zlasti da bi prišli do popolnejšega spoznanja glede njihovih učinkov na življenje na zemlji, pa tudi na pojave v vesirju. Geofiziki, zvezdoslovci, vremenslovci, opazovalci potresov in vsi, ki imajo s tozadnim svetom opraviti, so sredi največjega dela, da bi l. 1940 ne minilo brez znanstvenih uspehov, ker prav sončne pege so še zelo nejasen pojav in morda o nobenem vseмирskem pojavu ni toliko nepotrjenih hipotez in domnev kot o sončnih pegah.

Poleg tega, da bodo znanstveniki l. 1940 imeli lepo priliko za raziskovanje, pa imajo sončne pege to slabo stran, da močno motijo brezžično sprejemanje, ne samo koncertov, prireditev in poročil s pomočjo radijskih sprejemnih aparatov ob topli peči, ampak tudi sprejemanje brezžičnih brzojav preko morja, trgovskih, političnih — kar je za poslovno življenje velika ovira, zlasti če traja kar celo leto, kakor je predvidevati. Zato strokovnjaki to nezaželeno posledico sončnih peg hočejo preprečiti. Angleški in ameriški strokovnjaki v elektriki so se že sestali, da bi proučili vse možnosti, kako bi tudi v l. 1940 omogočili čim popolnejši brezžični promet. Po dolgih posvetovanjih in preizkušnjah so prišli do zaključka, da se motnje sončnih peg morejo preprečiti samo na popolnoma drugem načinu sprejemanja, zlasti kratkovalnega, ki za promet med Anglijo in Ameriko skoro edini pride v poštev. Bistvo tega novega sprejemanja pa je v vrsti sprejemnih anten, ki v določenih presledkih stoje v smeri prihajajočih valov. Po mnogih opazovanjih in dolgem iskanju so na jugu Anglije, v bližini Rochestra, našli primeren svet, kjer hočejo zgraditi naprave za sprejemanje po novem načinu. Kraj pa je močvirnat, pod 3/4 m debelo plastjo ilovice je 27 m debela plast šote in je bilo treba poslopje postaviti na 25 m visoke stebre — gotovo strokovnjaki z veliko verjetnostjo računajo, da bodo l. 1940 nastopile sončne pege, da so se spustili v tako drago zidanje!

V sprejemnem poslopju bo 6 sprejemnikov, ki bodo sprejemali s pomočjo 16 ločenih anten, ki bodo vse naravnane na smer proti Ameriki. Ako bo vsa naprava pokazala take uspehe, kakor so jih strokovnjaki teoretično izračunali, bo tudi v l. 1940 mogoče brezžični brzojav in ga muhasto sonce s skrivnostnimi lisami po svojem žarečem obrazu ne bo motilo.

★

SIDI AHMED BEY

bej v Tunisu, ki je sprejel predsednika francoske vlade Daladiera pri njegovem obisku v Tunisu.

TUNIS — KONEC DALADIEROVEGA POTOVANJA

Slika kaže evropski del Tunisa, glavnega mesta istoimenske francoske kolonije

Narodna banka v letu 1938

Objavili smo že po belgradskih virih stanje Narodne banke za 31. december 1938 ter primerjavo s prejšnjim izkazom za 22. december 1938. Dodatno k tem številkam nam je navesti nekaj popravkov. Skupna podlaga je znašala dne 31. decembra 1938 1.909.6 (+ 1.7) milij. din, od tega samo zlato v blagajnah 1.898.8 (+ 0.4), zlato v inozemstvu 10.8 (+ 1.34) milij. din.

Poslovanje v letu 1938.

Dočim v poslovanju banke leta 1937 ni bilo večjih pretresljajev, je bilo leto 1938 dokaj živahnije. Do jeseni leta se je poslovanje razvijalo v normalnih mejah; obtok bankovcev je počasi narasčal, naraščale so tudi naložbe na žiru in tudi zlata podlaga je izkazovala nagibnost navzgor, posojila pa so se polagoma zmanjševala.

Septembrska kriza je povzročila zmanjšanje naložb na žiru zaradi potreb denarnih zavodov za izplačilo vlog, nadalje so se morali denarni zavodi posluževati tudi posojil Narodne banke, ki so začela znatno in hitro narasčati. Vse to je dovedlo do znatnega povečanja obtoka bankovcev. Že v oktobru pa je nastopil preokret in razvoj je šel po isti poti navzdol kot je šel prej navzgor. Sama podlaga pa se je kljub drugim razmeram še naprej postopno zviševala. Protij koncu leta je razbremenitev banke vidno narasla, čeprav se niso bile v večini postavk zabeležene iste vose kot pred septembrsko krizo. Tako smo leto 1938 zaključili v primeri s koncem leta 1937 z znatno večjim obtokom bankovcev, zmanjšanimi žirovnimi računi, pa tudi vsota posojil je bila višja na koncu leta 1938 kot na koncu leta 1937.

Obtok denarja.

Naslednja tabela nam kaže gibanje obtoka bankovcev in kovancev v milij. din:

obtok bankovcev	kovancev	skupno
31. dec. 1934	4.384.0	993.9
31. dec. 1935	4.890.0	870.1
31. dec. 1936	5.408.5	865.0
31. dec. 1937	5.834.1	840.5
30. jun. 1938	6.036.4	773.0
31. dec. 1938	6.920.7	870.0

Tako smo zaključili leto 1938 s približno 1 milijardo večjim obtokom bankovcev in kovancev. K tem številkam je še pripomniti, da je dosegel obtok bankovcev in kovancev najvišje stanje leta 1938 dne 30. septembra 1938, in sicer z 8.218.2 milij. din, od česar je odpadlo na bankovce 7.404.2, na kovance pa 814.2 milij. din. V primeri s tem najvišjim stanjem se je ves obtok zmanjšal do konca leta, torej v zadnjem četrtletju za 427.5 milij. din ali skoraj za tretjino zneska, za kolikor se je obtok denarja povečal v tretjem četrtletju 1938 (povečanje je tedaj znašalo 1.408.8 milij. din).

Če govorimo o obtoju denarja, moramo smatrati tudi žirovne naložbe pri Narodni banki za denar, saj so te naložbe takoj vnovčljive, odnosno zamenljive za bankovce in kovance. Zato lahko v tej zvezi navedemo še gibanje vlog na žiru pri Narodni banki, da dobimo tako skupno sliko denarnega obtoka v naši državi.

Obtok denarja žiroračuni skupno

31. dec. 1934	5.377.9	531.9	5.909.8
31. dec. 1935	5.760.1	689.7	6.449.8
31. dec. 1936	6.273.5	651.2	6.924.7
31. dec. 1937	6.674.6	1.300.6	8.065.2
30. jun. 1938	6.809.4	1.236.7	8.046.1
31. dec. 1938	7.790.7	1.080.0	8.870.7

Kmetijska posojilnica ljubljanske okolice. Iz poslovnega poročila za 1936 in 1937 posnemamo, da je zavod od 1. marca 1935 do 31. decembra 1937 izplačal raznih obveznosti za 13.1 milij. din, pričakuje pa, da bo od leta 1938 dalje lahko dal vlagateljem večje vsote na razpolago. Mnogo je zagotovil tudi nepremičnin, ki jih bo v ugodnem trenutku odprodal. Reeskontno obveznost so se od 1936 na 1937 zmanjšale od 8.54 na 6.8 milij. din, vloge pa od 148.0 na 135.2 milij. din v starem poslovanju. V novem poslovanju so znašale vloge na koncu leta 1936 1.05, 1937 pa 2.34 milij. din. Tudi je zavodu uspelo zmanjšati režije.

Generalna lista izrebranih 2 in pol odstotnih obveznic vojne škode št. 6 je te dni izšla v samozaložbi Avg. Pertota, urednika Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani. Knjižica vsebuje vse potrebne podatke o vseh do sedaj izrebranih 3114 obveznic vojne škode, tega pri nas najbolj popularnega papirja; urejena je po dosedanjih izdajateljstvih izkustvih v aritmetičnem redu, tako da je vsem zainteresentom prihranjeno nepotrebno in zamudno iskanje po malo preglednih uradnih žrebnih listih, ki jih izdaja finančno ministrstvo. Ker je knjižica pregledana in potrjena od ljubljanske borze, je s tem podano jamstvo za absolutno točnost in zanesljivost v pogledu soglasja z uradnimi listi. Knjižica se toplo priporoča, stane 20 din in se naroča pri založniku, Ljubljana, Gledališka ulica 13.

Izvoz žita skozi Split. Kapaciteta splitskega pristanišča za izvoz pšenice se je zadnje čase zelo povečala, ker sta bila nabavljena dva električna elevatorja, katerih kapaciteta je 10 vagonov žita na uro. Toliko žita se lahko pretovori s pomočjo modernih elevatorjev. Do sedaj se je žito nakladalo na parnike na roko, kar je bilo zelo zamudno. Sedaj se zbira v splitskih skladiščih koroza, ki bo izvožena v Anglijo.

Nova delniška družba v Belgradu. V Belgradu je osnovna delniška družba Jugoslovanska rudarska in trgovska d. o. o., ki bo izkoriščala dva rudniška bakrena ruda v Srbiji. Glavnica znaša 1 milijon din. Ustanovitelji so: Metal, d. d. v Belgradu, Minor, d. d. v Zagrebu, dr. Weissmann, Zagreb, G. Jovanović, Belgrad, dr. Kisovec, Belgrad, P. Milosavljevič, Belgrad, itd. — Nadalje je bila v Belgradu osnovana družba Authelco, d. d. Družba je zastopstvo American Telephone Co. Ustanovitelji so Julius Hanau, M. Nenadović, inž. M. Stanimirovič, inž. Dj. Simić, Tizemhausen, M. Pogorelec in omenjena ameriška družba, odnosno njena prodajna centrala v Londonu.

Hrvatske osrednje zadrzne organizacije v Glavni zadrzni zvezi. V Zagrebu je 6 osrednjih zadrznih organizacij, ki so vključene v Glavni Glavni zadrzni zvezi. To so: Osrednja zveza hrvatskih kmetijskih zadrug (sprejeta 14. junija 1919), Zadrzna zveza (5. dec. 1924), Hrvatsko gospodarsko društvo (1. okt. 1928), Glavna zveza gospodarskih zadrug (1. januarja 1937), Banovinska zadruga za kmetijski kredit (sprejeta 1. septembra 1938) in Zveza agrarnih zajednic (1. septembra 1938).

Francoske velebanke. Po podatkih o višini vlog in tekočih računov 4 francoskih bank so vloge od konca leta 1937 do 31. julija 1938 narasle od 29.604 na 32.444 milij. frankov. Do konca septembra so se vloge zmanjšale na 27.150 milij. fr., do konca oktobra pa so zopet narasle na 30.209 milij. frankov.

Ti podatki nam dokazujejo že nešteto krat potrjeno dejstvo, da je likvidnost našega denarnega trga še vedno zelo velika kljub temu, da je država za vpis blagajniških zapiskov mobilizirala znatne vsote likvidnih sredstev denarnega trga. Danes so likvidna sredstva našega gospodarstva na žirovnih računih pri Narodni banki še enkrat višja kot so bila pred prvim vpisom blagajniških zapiskov. Kot znano, znaša najvišja vsota, do katere se smejo izdati zapiski, 1.500 milij. din.

Kreditne banke.

Vsota posojil banke v zadnjih letih ni dosti varirala, kar dokazuje naslednja tabela (v milij. dinarjev):

	menična	lombardna	skupno
31. dec. 1934	1.528.8	235.14	1.763.96
31. dec. 1935	1.522.96	258.85	1.781.81
31. dec. 1936	1.458.6	258.8	1.717.4
31. dec. 1937	1.431.9	272.74	1.704.6
30. jun. 1938	1.302.3	231.5	1.533.75
30. sept. 1938	1.877.7	69.85	1.947.6
30. dec. 1938	1.707.7	63.6	1.771.3

V prvi polovici leta 1938 so se posojila banke znatno zmanjšala. V teku meseca julija so se zlasti zmanjšala lombardna posojila. V jesenski krizi pa so posojila, posebno menična, izredno narasla in dosegla vsoto skoraj dveh milijard dinarjev. Posojila so dosegla najvišje stanje dne 8. oktobra 1938 z 1.532.6 milij. din, torej malo več kot za ultimo septembra. V tretjem četrtletju 1938 so se posojila skupno zvišala za 413.9 milij. din, v naslednjem četrtletju pa so se zopet zmanjšala za znesek 176.3 milij. din in so tako denarni zavodi (v glavnem) vrnilli skoraj polovico svojih izposojil pri Narodni banki za časa krize. Zmanjšanje bi bilo še znatnejše, če med tem ne bi prišle potrebe za ultimo decembra, ki je najvažnejši plačilni rok v letu.

Zaradi povečanih posojil banke v letu 1938 je pričakovati, da bo tudi donos Narodne banke od obresti posojil večji kot je bil leta 1937, ko je znašal 87.3 milij. din. Deloma ni pričakovati še večjega donosa, ker so odpadla pred vsem lombardna posojila, ki so donosala več kot menična. Podlaga naše valute se je tudi v tem letu znatno izboljšala. Če vpoštevamo pri zlatem zakladu premijo (uradno znaša 28.5+), dobimo naslednjo sliko zlatnega zaklada in deviznega zaklada v zadnjih letih (v milij. din):

	zlato	v inoz.	devize
	v blagajnah		izv. podl.
22. jan. 1935	1.413.0	240.0	108.1
31. dec. 1935	1.717.9	163.7	331.6
31. dec. 1936	2.041.0	48.5	552.4
31. dec. 1937	2.186.5	9.6	439.9
30. jun. 1938	2.334.55	21.8	448.2
30. sept. 1938	2.351.4	68.4	478.2
31. dec. 1938	2.440.0	13.8	643.5

Skupno se je naša zlata podlaga povečala v letu 1937 za 106.6 milij. din, v letu 1938 pa za 257.7 milij. din. Tudi devize so v letu 1938 znatno narasle, dočim so se leta 1937 zmanjšale. V glavnem je pripisovati povečanje deviznega zaklada zadnjemu tednu v decembru, ko se je devizni zaklad povečal za 96.4 milij. din, kar je najbrž v zvezi z znatnejšim zmanjšanjem raznih aktiv.

Prejšnji predujmi države so na koncu leta zmanjšujejo z deležem države na dobičku Narodne banke. Leta 1937 so zmanjšali dobiček za 6.1 milij. din (v zadnjem izkazu), leta 1938 pa za 15.066 milij. din, iz česar sklepamo, da je dobiček Narodne banke večji kot je znašal leta 1937.

Koliko zlata ima Anglija. Po zadnjih podatkih je angleški devizni sklad dne 30. septembra razpolagal z 21.7 milij. unčami zlata (31. marca 42.55 milij. unč), Angleška banka pa z 76.84 (76.84) milij. unč. Skupno je znašal zlati zaklad deviznega sklada in Angleške banke v tis. unč in milij. funtov, preračunano po tečaju 150 šilingov za funt):

	milij. unč	milij. funtov
31. marca 1937	100.5	704
30. sept. 1937	116.7	817
31. marca 1938	119.4	836
30. sept. 1938	98.5	738

Zmanjšanje zlatnega zaklada za 30. september je pripisovati velikemu odtoju zlata že pred septembrsko krizo.

Znižanje carine za koroza v Italiji. Italijanska vlada je znižala uvožno carino za koroza od 25 na 15 lir za metereki stot.

Sudetsko-nemški hmelj. Iz Zatec poročajo, da je ves hmelj v zateškem okolišu že razprodan; dne 10. oktobra 1938 so znašale zaloge tega hmelja 45.000 stotov, tudi ostalih vrst je bilo prodanih izredno mnogo.

Arizacija dunajske živilske trgovine. Dunajski listi prinašajo o arizaciji dunajske živilske trgovine naslednje podatke: Ob priključku Avstrije k Nemčiji je bilo na Dunaju okoli 17.000 nadrobni živiliških trgovin, od tega 2200 judovskih. Od teh jih je bilo ariziranih samo 220, t. j. okoli 10%, dočim je bilo ostalih skoraj 2000 likvidiranih. Največ arizacij je bilo v trgovini z ribami, v tej stroki je bilo vloženih 18 prošelj za arizacijo, od katerih je bilo ugodno rešenih 10. Samo 3 židovske nadrobne trgovine z ribami so likvidirale. Skoraj vse židovske mesarije so bile likvidirane. V trgovini z živili je bilo prijavljenih 280 arizacij, od teh je bilo dovoljenih le 90, tako da je zelo veliko obratov likvidiralo, kar smatrajo, da je preveč nadrobni trgovin v Avstriji in na Dunaju.

Dobave: Pri Upravi smodnišnice v Kamniku bo dne 13. januarja ofertalna licitacija za dobavo jermen. — Pri Upravi policije v Ljubljani bo dne 25. januarja usna licitacija za dobavo zimskih zelenih bluz, zelenih hlač, kap s kokardo, dolamic, jahalnih in 1 črnih dolgih hlač ter 1 uradniškega mundirja.

Dobava premoga. Banska uprava draveke b. novine v Ljubljani bo nabavila 130 ton premoga — kosovca z najmanj 4.500 kalorijami in 120 ton premoga — grahovca z najmanj 4.200 kalorijami. Premog je dobaviti iz domačih rudnikov in mora biti lepo separiran, ker je namenjen za kurjavo parnih kotlov. Dobavni rok je po odpoklicu. Ceno za premog je ponuditi za tono franko vagon železniška postaja Ljubljana, glavni kolodvor. Ponudbe je predložiti v zaprti kuverti najdalje do 14. januarja 1939 ekonomatu banke uprave v Ljubljani.

Borza

Dne 5. januarja 1939.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen na 236.10—239.90.

Tudi nemški čeki so ostali neizpremenjeni: v Ljubljani in Belgradu so beležili 14.20—14.40, v Zagrebu 14.21—14.41.

Grški boni so beležili v Zagrebu 37.40—38.10, v Belgradu 38 blago.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 5.652.422 dinarjev, v Belgradu 3.627.000 din. V efektil je bilo v Belgradu prometa 588.000 din.

Zaradi praznovanja božičnih praznikov ostala belgradska in novosadska borza zaprti do 9. januarja.

Ljubljana — Tečajis primom.

Amsterdām 100 h. gold.	2387.20—2425.20
Berlin 100 mark	1766.12—1788.88
Bruselj 100 belg	740.50—752.50
Curih 100 frankov	995.00—1005.—
London 1 funt	203.70—206.90
Newyork 100 dolarjev	437.50—443.50
Pariz 100 frankov	115.05—117.55
Praga 100 kron	151.00—152.50
Trst 100 lir	231.25—234.35

Curih. Belgrad 10, Pariz 11.615, London 20.51, Newyork 442.75, Bruselj 74.575, Milan 23.28, Amsterdam 240.70, Berlin 177.40, Stockholm 105.62, Oslo 103.05, Kopenhagen 91.65, Praga 15.175, Varšava 83.75, Budimpešta 87.50, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.0525, Buenos-Aires 100.375.

Vrednostni papirji

Ljubljana. Drž. papirji: 7% inv. pos. 100 do 101, agrarji 60—63, voj. šk. promptna 472—475, begl. obv. 90—91, dabn agr. 89—90, 8% Bler. pos. 97—99, 7% Bler. pos. 91—92, 7% pos. Drž. hip. banke 99—100, 7% stab. pos. 97—98. — Delnice: Nar. banka 7.600—7.800, Trboveljska 180—185.

Zagreba. Državni papirji: 7% investicijske posojilo 99.50—100, agrarji 60.50—63, vojna škoda promptna 470 denar, begluške obveznice 89.50 denar, dalm. agrarji 89 denar, 4% sev. agrarji 58.50 do 59.75, 8% Blerovo posojilo 97.50 denar, 7% Blerovo posojilo 91—92, 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar, 7% stab. posojilo 97.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.700 denar, Priv. agrar. banka 225—228, Trboveljska 180—181, Gutmann 49—52 (50), Osj. sladk. tov. 90—105, Osješka livarna 180 denar.

Kulturni obzornik

Kočevski zbornik

Razprava o Kočevski in njenih ljudeh. Ljubljana, 1939, str. 382. S prilogi.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je za letošnji božič izdalo dragoceno knjigo razprav, ki se tičejo naše Kočevske in njenih ljudi, celotno podobo tega okraja, ki ga mi tako malo poznamo, ter se vse prenaša brigamo za njega problematiko, dočim se tuje prav za ta okraj neizmerno zanimajo ter ga po svoje prikazujejo. Prav zaradi tega, da se do dna spozna značaj in potrebe te pokrajine ter usodo njenih ljudi in popravil napadno poročanje tujecev, je družba sv. Cirila in Metoda že pred dvema letoma razpisala nekako anketo o Kočevski in Kočevjarjih, kar je rodilo pozitivne plodove ter ti odgovori po večini tvorijo vsebino tega kočevskega zbornika. Tako smo za lepim zbornikom o Dolenjski, ki je izšel s pomočjo banovine, dobili zdaj nov podoben zbornik o Kočevskem, ki je za Slovence še bolj zanimiv in bolj potreben zgodovinskega, etnografskega in kulturnega osvetljenja. Saj je že to nad vse zanimivo, kar pravi ing. Mačkovšek v uvodu, da se na vsem področju Kočevskega občuti zadnjih trideset let obutno nazadovanje v vseh smereh, zlasti gospodarskih in življenjskih, saj je od 4500 hiš skoraj tisoč zapuščenih in nad 600 popolnoma razpadlih. To ozemlje je zapisano izselitvi ter bi ga mogoče rešiti le postopoma ljubezen do zemlje in njenega obdelovanja. Ta problem je imenovan samo v uvodu, dočim pride prava socialna in narodna problematika do veljave šele v poznejših razpravah.

Za ta zbornik se je posrečilo pridobiti uredniku mnogo sodelavcev, ki so vprašanja Kočevskega obravnavali s svojga področja. Tako je Ivan Simonič, ki je znan po svojih geografskih-etimoloških razpravah s Kočevskega, to pot napisal prvo studijo kot temeljno razpravo v zborniku, namreč geografski pregled kočevskega jezikovno mešanega ozemlja ter tako podal geološko morfološki opis te izjemne pokrajine. Tu opisuje hribovine in prelome, vode in doline, kraški svet, pa tudi rastlinstvo in živalstvo, ter tipe naselij, domov in razdelitev zemlje, ter krajevna imena, pa tudi ledinska, o katerih je svoj čas napisal poseben razpravo, ter tudi rodbinska. Isti strokovnjak za Kočevsko je napisal tudi drugo razpravo o zgodovini kočevskega ozemlja, kar je ena najbolj zanimivih studij v zborniku ter stvarno pokaže zgodovinski razvoj in naselitev nemškega življa v te kraje. Ozre se za uvod tudi na prazgodovino tega okraja nato pa zasleduje vse vrste kolonizacije, tako prvotno slovensko še pred prihodom Nemcev, nato prvotno mešano kolonizacijo ter na drugo čisto nemško. Določa meje, do kam so se naselili prvotni čisti Slovenci, ter potem pa skupno naseljevanje obeh narodnosti, dokler se v 30 letih 14. st. niso začeli naseljevati kompaktno Nemci iz Koroškega. Pripeljal jih je ortenburški grof Oton tedaj, ko je začel graditi svojo pristanišče grad Mahovnik. Ta prva etapa naseljevanje je prodrla do Livolda in Oneka in čez ter se je zaključila l. 1339 ali pa malo pozneje, bila pa je močna. Od l. 1350, pa do 1363, pa se je izvršila glavna naselitev Nemcev iz Turinške in Frankovske. Po teh ugotovitvah o naselitvi poda pregled kočevske srednjeveške zgodovine ter vse važnejše dogodke v menjavanju gospodarjev in notranjem upravnem in gospodarskem razvoju kraja. Najpodbudneje opisuje naseljevanje, kako se je vršilo in tudi koliko je stalo, saj si je Oton Ortenburški moral izposojevati celo denar pri ljubljanskih judih za kolonizacijske stroške. Nadalje zasleduje reformacijo, profireformacijo, vpade Turkov, Uskokov itd. do zadnjega časa. Obe ti dve razpravi — zemljepisni in zgodovinski pregled — obsegata 130 strani ter sta resnično monografski obdelavi tega kraja. Ponazarjajo ga tudi razne etnografske priloge, zlasti pa pregledna karta nemškega naseljevanja ter prvotno slovenskih naselij. — Dr. Jože Rus je podal izbrano jedro kočevskega problema, ki tiči v gospodarskem problemu tega kraja in se javlja v slabih kmetijskih pogojih ter v krošnjarijenju, kar ima za posledice izseljevanje ter zapuščenje domov. V tej studiji poda zgodovinski pregled na obdelovanje zemlje oz. izsekavanje gozdov ter način naseljevanja, se dotakne nemške naselitve, pri kateri so Slovenci izgubili gospodarsko vodstvo in postali manjvredni, masa, dasi so nemški Kočevjarji — kakor je lopo rekel Poljak Korytko — v nemščino prevredna slovenska knjižna. Ostal tim je nemški jezik, toda navade, običaji in mišljenje pa je slovensko. Posebno opiše način domače obrteli, krošnjarijenje, novo mehanje prebivalstva, izseljevanje Nemcev itd. do bilance nemstva v Jugoslaviji, ki kaže veliko nazadovanje in katerega posledice so

Kupuite

samo pri tvrdkah, ki oglašujejo v našem listu

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 100.25—101, agrarji 60 denar, vojna škoda promptna 472—473.50, begluške obveznice 90.50—90.75, dalm. agrarji 89.50—89.75 (89.50), 4% sev. agrarji 58.75 denar, 8% Blerovo posojilo 97—99, 7% Blerovo posojilo 91—91.50 (91.50). — Delnice: Narodna banka 7.700—7.800, Priv. agrar. banka 224 denar (drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizprem. Tend. neizprem. Pro-met srednji. — Do 9. jan. bo borza zaprta.

Živina

Ptujski živinski sejem 3. januarja 1939. Prigananih je bilo (v oklepažih prodanih) 51 (10) volov, 175 (34) krav, 10 (7) bikov, 39 (3) junceev, 69 (11) lelic, 2 (1) teleti, 99 (12) konj in 4 (2) žrebeti; skupno 449 (80) glav. Cene: voli 3.50—4.50, krave 2—4, bikli 3.50—4.25, junci 3—4, telice 3.50—4.50 din za kilogram žive teže, konji 500—5000 din, žrebeta 950—2000 din za komad. — Prihodnji sejem bo 17. januarja 1939.

Ptujski svinjski sejem 4. jan. 1939. Prigananih je bilo 117 svinj in 12 prascev, skupno 129 kom.; prodanih 39. Cene: pršutariji 7.25—7.75, debele svinje 8—8.50, plemenske svinje 7—7.25 din za kilogram žive teže. — Prihodnji sejem bo dne 11. januarja 1939.

Mariiborski svinjski sejem 5. januarja 1939: Prigananih je bilo 103 svinj, prodanih pa 21. Cene: 5—6 tednov 90—110, 7—9 tednov 120—140, 3—4 mesece 230—350, 5—7 mesecev 300—480, 8—10 mesecev 490—500, 1 leto 780—1020 din komad; kilogram žive teže 6.50—9, mrtve teže 9—11.50.

mrtve kmetije. V drugem delu razprave pa se peča z gospodarskimi razmerami ter pogoji za razvoj, kar v tretjem delu še poudari s potrebami, ki naj jih poklicani rešijo in dajo Kočevjarjem za služba in zemlje, da bo ostal na njej in se prižl z ljubeznijo nanjo! Nagloblje v bistvo kočevstva kot posebne kulturne enote pa se je poglobil glasbeni etnografski raziskovalec France Marolt, ki je za zbornik napisal posebno monografsko razpravo (str. 177—320) »Slovenske prvine v kočevski ljudski pesmit, ki predstavlja samo zase znanstven dogodek ter knjigo z lastnim kazalom in resumejem. Ta razprava, postavljena v sredo zbornika, pomeni najpopolnejše raziskavanje kočevske narodne pesmi z ozirom na melodijo in etnografske elemente, v kateri naj pridejo do izraza notranje duhovne zveze med kočevskimi Nemci in Slovenci. Nemški znanstveniki namreč vse kočevsko narodno blago proglašajo za svojo pristno nemško avtohtono bogastvo (Meier). Zato si je Marolt, kot strokovnjak in glasbeni etnograf, stavljal težko nalogo, pokazati v devetih kočevskih pesmih slovenske elemente, namreč osnove slovenske narodne pesmi, za kar je porabil vso kritično gradivo in primerjalno zgodovinsko literaturo. Na socialno psihološki osnovi se je držal slogovno kritičnega opazovanja ter je poudaril v izsledkih te liste zgodovinske in zemljepisne momente, ki slede iz opazovanj uporabljenega gradiva. V vsakem posameznem primeru pa je opozoril tudi na vse neznanstvene trditve, na katere se nemško narodoslavje pri zamajskih Nemcih sklicuje, ter jih odkloni kot znanosti nevredne. Razprava je ena prvih tovrstnih pri nas ter prinaša dokaze, katere more s pridom uporabiti vsak, ki pride kakorkoli v stik s kočevskim problemom.

Nadaljne razprave so manjšega obsega toda prav tako važnega pomena, saj rešujejo nekaj važnih vprašanj. Tako je jezikoslovec Ivan Košial napisal studijo o Kočevjarjih in kočevščini, v kateri rešuje vprašanje: Ali so Nemci zasedli neobljudeno pokrajino? z ugot

Glas iz Bele Krajine

Poziv profesorjem-slavistom in kr. banski upravi

Sramota v narodni državi je dejstvo, da še danes v takimenovani narodni svobodi trpimo popačena imena iz nemških časov. Vzrok temu so oni časi, ko se je od strani državne uprave narodni jezik zastopaval, ne pospeševal in negoval njegov razvoj, temveč oviral in pačil in so se krajevna imena pačila deloma zaradi bagateliziranja, deloma zaradi nepoznanja in popolnega nerazumevanja narodnega jezika. Če se je to trpelo v dobi nacionalne sužnosti, je narodna sramota, da se trpi pačenje imen v nacionalni državi! Ali ni naša dolžnost, da poznamo in spoštujemo svoj jezik s tem, da se zanj zanimamo in skrbimo vsaj sedaj v narodni državi, da se bodo krajevna imena, pa tudi osebna pravilno pisala in izgovarjala?

Pisec pričujočih vrstic je iz Bele Krajine. Bela Krajina je od kulturnega slovenskega eredišča oddaljena bolj kakor drugi kraji, zato se ni še nihče pobrigal za pravilnost, nihče preštudiral krajevne nomenklature v Beli Krajini. Menda ne bo preveč zahtevano, če rečemo, da je pač že ekrajni čas, da se malo pobrigamo vsaj za pravilnost nomenklature v tem kosu slovenske zemlje, v Beli Krajini, ki ima poleg posebnih, karakterističnih naravnih lepot in de.oma južnega, vipaveškega podnebja nenavadno bogastvo in lepoto jezika, kjer so ohranjene žive še stare lepe staroslovenske jezikovne oblike še iz časov sv. Cirila in Metoda in kjer je doma še homerična kultura. Za filologa in folklorista interesantno in hvaležno polje.

Opozoriti hočem merodajne činitelje zlasti na nekatere grde epake krajevnih imen v Beli Krajini, ki so uradno vnesene v preteklih časih in se še danes uradno vzdržujejo zaradi nezadostne jezikovne izobrazbe uradnih činiteljev in drugih javnih namestencev, ki pačijo jezik iz nevednosti ne ozirajo se na živi jezik, ki ga narod nepopačeno govori. Tako je n. pr. pri Metliki železniška postaja »Rosalnica«, a živ krst ne reče Rosalnica, temveč Rosavnice, kar je edino pravilno.

Razlaga: Kraj leži v bližini ob Kolpi, kjer so obširne ravne livade in kjer je mnogo megle in rose. To je topografska karakteristika kraja. In kjer je mnogo rose, tam je kraj rosav, tam je rosavo in tako je naravno, da so dali prvi naseljenci, ki so tam ustanovili prvo naselbino, kraju ime Rosavnice. Tako narod govori in to je tudi edino pravilno ime kraja. Rosalnica so pa nastale iz nemške epake Rosalnitz. Oni v v imenu Rosavnice ni bil po nemškem posluhu, zato so Nemci ime nekoliko prilagodili svojemu posluhu, to se pravi epačili, kakor je bolj ugaljalo njihovu ušesu. Mi pa brez misli vlečemo to spako naprej.

Ostanimo zaenkrat v sosesčini. Sosedna vas Rosavnice se imenuje Čurila. To je neutrum pluralis. Uradno in na občinskih deskah vam pa piše Čurile, femininum pluralis. V tem primeru je sicer res, da so začeli prebivalci te vasi sami govoriti Čurilo, to pa pod očividnim sugestivnim vplivom uradne avtoritete, ki pa kljub svojemu višjemu družabnemu položaju še daleko ni dokaz za pravilnost jezika, zlasti če pomislimo, da so imena popačili že v davnem času in se napake brezmišelnost v večje še danes naprej. Vse ljudstvo v okolici pa govori: Čurila in Čurilčani sami pravijo: v Čurilih, ne v Čurilah. Ze iz tega sledi, da je pravilna oblika Čurila, ne pa Čurile, to je neutrum pluralis, ne femininum. Je pa še druga, etimološka razlaga, to je glagol čuriti, ki ga drugi Slovenci sicer ne poznajo, pač pa Belokranjci. Čuriti pomeni nizko, topo, mirno, nekako resignirano čepeti. Kdor ali kar pa čuriti, temu se reče: to je čurilo, neutrum singularis! No, in ta vas ima tak položaj, skrit, nizek položaj, zlasti v časih, ko je bilo tod še več gozdov. Tako so dali prvi naseljenci naselbini ime Čurilo, singular, dokler je bila ena hiša ali eden naseljenec, in Čurila, plural, ko jih je bilo več. To je izvor imena, za kar je dokaz živi jezik.

Se en primer. Pri Metliki je vas, ki se imenuje Kržeska vas. Uradno ee pa dosledno piše Krževska vas, kar je popolnoma napačno. Samo ljudstvo pa govori popolnoma pravilno: Kržeska vas. Kar se tiče pa onih, ki si mnogo domišljujejo na svoj uradni položaj, je pa jasno, da niti pojma nimajo, kaj pomeni ime Kržeska vas, kako in zaradi česa je nastalo, a počlušati nepokvarjeni, prvotni vir jezika, to je čista govornica profanega vulgusa, to se jim zdi nesmiselnost, rajši si domišljujejo, da imajo oni kakor vselej tudi tukaj prav spravljajo ime Kržeska vas po svoji etimologiji v zvezo s križem. To je lucus a non lucendo. Popolnoma napačno. Res je sicer, da stoji v vasi čisto običajen križ, ki pa ni za vas prav nič značilen brez ozira na okolnost, da je naselbina dobila ime Kržeska vas cela stoletja prej, kakor je bil postavljen v vasi prvi križ. Prirodna razlaga je sledeča. Vas leži nizko ob Kolpi z nizkim obrežjem ob vodi, ki ga voda stalno izpira in odnaša. Tako plitva zemlja pa ob vodi se imenuje krž. Krž se pa imenuje taka zemlja ob vodi zaradi tega, ker je malo zemlje, zemlja tam je skop odmerjena. Isti koren je ohranjen v besedi skržast, to je skop, izraz, ki je v Beli Krajini ohranjen in pomeni isto kakor škrt ali skop. Iz tega jasno sledi upoštevanje prirodnih položaj naselja, da so dali naseljenci naselju ime Kržeska vas, ker so se naselili na kržu.

Dalje: V Beli Krajini je mnogo krajevnih imen s končnico -iči in -ci, to so imena masculina pluralis. N. pr. Dobliči pri Črnomlju. Uradni pa vzdržujejo popačeno ime Dobliče, kakor da bi bil to femininum pluralis. Od kod take napake? Take napake so nastale zaradi tega, ker večkrat odgovorjamo na vprašanje: kam greš? kakor pa na vprašanje: kako se imenuje ta vas? Tako ostane v posluhu bolj akuzativ kakor pa nominativ.

Pa premetimo kritično nastanek imena. Kaj je pravilno: Dobliči ali Dobliče? Kako je prišlo do vprašal. Nikogar ni bilo več, ki bi mi dal odgovor. Torej kar urno.

Pazno sem gledal, če bo kak obraz kje. Kmalu mi je položil nekdo roko na hrbet. In sva si stisnila roko z Boškovičem. In tukaj je naš prijatelj tega imena? Na podlagi česa so dali prvi naseljenci ime kraju? Topografske karakteristike ni tu nikake, iz katere bi izhajalo ime, bili so še drugi momenti odločilni za krajevna imena. Pri mnogih imenih, krajevnih kakor rodbinskih, se ne da ugotoviti poreklo imena. Tako je tudi z imenom Dobliči. V domnevi, da smo na pravilni sledi za izvor imena samega brez ozira na deblno, nas utrjuje opazovanje jezika daleč naokrog. To opazovanje se zgosti v prepričanje, da smo na pravi sledi, spriče mnogih analognih krajevnih in rodbinskih imen. Imamo mnogo rodbinskih in krajevnih imen v istih selih: Adlešič — Adlešiči, Gorenjec — Gorenjci, Doljenec — Doljenji, Balkovec — Balkovci, Radovič — Radoviči, Radoš — Radoši, Dragoš — Dragoši in druga imena. Iz rodbinskih imen so nastala krajevna imena, ne pa obratno. Obstojanje in poznanje mnogih etimoloških analogij nas vodi z logično nujnostjo do zaključka, da je kakor v drugih primerih tudi v tem primeru krajevno ime masculinum, ne pa femininum pluralis: Dobliči, ne Dobliče. To ime kakor tudi mnoge druge spake se morajo popraviti povsod, v uradnih in na drugih javnih napisih, kazipostih in občinskih deskah.

Da so vsa imena na -iči in -ci masculina, ne feminina pluralis, oziroma končnice -iči in -ci pravilne, ne pa -iče in -ce, nam je dokaz nastanek teh imen: vsa taka imena so nastala iz zadruge. Vse zadruge so pa imena moškega spola, ne ženskega.

Mnogo ljudi, večinoma priseljenih v Belo Krajino, uradnikov in drugih in pa takih, ki so bližje »Kranjekemu« — to je belokranjski pojem gledano s stališča Bele Krajine v nasprotju z njo samo — je pa že tako izgubilo smisel in posluš za pravilnost jezika, da jih uho nič ne zaboli, že uho samo jim nič ne pove, da je Dobliče ali Drasiče nesmisel in edino pravilno Dobliči, Drasiči, Adlešiči itd. V zvezi s tem je zanimiva okolnost, čim bližje hrvatske meje, tem pravilnejša in lepša govorica, bližje Hrvatske je ostal posluš in smisel za jezik čist in nepokvarjen, samo akcent je hrvatski, kar pa ni napaka.

Je pa v Beli Krajini še mnogo drugih imen s končnico -iči, ki se pa pišejo in govorijo uradno in na kazipostih napačno s končnico -iče. Tako pretvarjajo masculinum in neutrum pluralis v femininum pluralis iz same nevednosti uradniki in cestarji, ki ne znajo toliko slovenski, dasi so Slovenci, kakor narod, med katerim službujejo. Človeka jezi, ko vidi pa uradnih in na kazipostih one spake. Sram nas je lahko pred domačinom in pred tujcem, če je jezika zmožen, da ne znamo svojega jezika in ne držimo nič do pravilnosti jezika.

Naj zadostuje teh par primerov. Obenem hočem opozoriti zainteresirano javnost na nekatere interesantne jezikovne znamenitosti v Beli Krajini.

Ohranjene so nekatere lepe staroslovenske oblike. Tako n. pr. se glasi genitiv substantiva voda — vodi. Čisti i. »Princa mi vodi, daj mi vodi, tako se tukaj govori, to je živi jezik v Beli Krajini. Ko je pisec teh vrstic pred mnogimi leti pripovedoval o tem nekemu, ki je sedaj priznan slavist, mu dotični tega ni verjel, češ da je to izmišljotina. Pribijem pa, da to ni izmišljotina, temveč jezikovna realnost v Beli Krajini. Enako se koncu-

je genitiv še nekaterih drugih samoostalnikov prve deklinacije ženskega spola na i, ne na e. To so samostalnik: roka — roki, noga — nogi, loza — lozi (loza = gozd), ponekod tudi slama — slami. O faktičnem eksistiranju teh lepih staroslovenskih jezikovnih oblik, ki se tu v Beli Krajini vedno govorijo, se lahko vsakdo prepriča na licu mesta. Lepo se sliši: daj, ali prinesi mi vodi. V tem oziru se zrcali tudi velika sorodnost, mnogokrat naravnost enakost z ruščino in poljščino v kljub ogromni geografski razdalji. Tako so ohranjeni v Beli Krajini še živi spomeniki staroslovenščine, ki jih lahko vsakdo vidi oziroma sliši, ker je ostal stari jezik ohranjen in ne izniziliran.

Razen teh oblik je zanimiva še okolnost, da se je ohranila raba genitiva mnogo bolj kakor pri drugih Slovencih, kar daje jeziku tudi večjo lepoto. N. pr.: pojdi matere zvat! Ne mater, kakor bi rekli drugod, temveč matere, kar je genitiv singularis, ne accusativ pluralis. Tako tudi: Jutri gremo travnika kosit, gremo detelje kosit, gremo njive orat. To so vse genitivi singularis, na acc. sing. ali pluralis. Sintaktična konstrukcija z genitivom se rabi v zvezi z glagoli premikanja, kakor: iti, priti, hoditi. Tako konstrukcija z genitivom daje jeziku blaglasloje, iz katerega se zrcali sentimentalni značaj ljudstva.

Toliko mimogrede o filoloških zanimivostih Bele Krajine.

V pogledu krajevnih imen pa predlagam, da se priredi anketa profesorjev slavistov pod okriljem banske uprave na iniciativno banske uprave ali pa slavistov strokovnjakov za preštudiranje nomenklature v Beli Krajini in da se nomenklatura popravi pri vseh uradnih in na vseh javnih napisih. To zahteva že naša narodna čast, da ne počimo jezika kar naprej in naprej, marveč da ga poznamo in mu vendar že enkrat priborimo spoštovanje, to se pravi pravico nespačenega, neokrnjenega obstanka na vseh, zlasti javnih mestih e pravilno nomenklature. Pa še iz nekega drugega razloga je to potrebno: da ne bo imela Bela Krajina občutka in očitka, da se zanjo merodajni činitelji ne brigajo, ampak da jo zastopavljajo in bagatelizirajo kot pepeluško, kakor je bilo doslej. Na vsak način se mora uvesti pravilna nomenklatura v Beli Krajini, kakor jo govori narod! Povsod proč s spakami! Belokranjec.

Drobne novice

Za Zakopane 75% popusta na železnica

Udeleženci svetovnih smučarskih tekem, ki bodo od 11. do 19. februarja t. l. v Zakopanah na Poljskem, imajo 75% popusta na poljskih železnicah v času od 15. januarja do 15. marca.

V Subotici je najstarejši nogomet v Jugoslaviji

Najstarejši nogometni klub v Jugoslaviji je Subotički nogometni klub, ki je bil ustanovljen leta 1888 in deluje torej že celih 60 let.

Cestne dirke Berlin—Rim leta 1940

Prihodnje leto bodo dirkali italijanski in nemški dirkači na progi Berlin—Rim, v 25 etapah.

Na Gorjuše

Med najlepše gorske pokrajine spadajo Gorjuše v višini 1000 m in ležijo med Bohinjem in Pakljuko. Zdrav goreki zrak, izredno ugodno podnebje, krasna emuščica za začetnike in izvežbane smučarje ter dobre snežne prilike privabijo v to lepo in mirno gorko pokrajino marsikaterega smučarja in ljubitelja lepe narave. Tu dobi prav vsak smučar primerna smučišča, za začetnike in izvežbane smučarje, so pa tereni kot nalašč.

Pišite takoj oskrbnici doma SK Pl. Mariji Zajec, Zg. Gorjuše 41, kjer dobita za din 35, celotni penzion z zakurjenimi in lepo opremljenimi sobami.

Ruski težkoatleti so odlični

Pred božičnimi prazniki so imeli Rusi v šestih ruskih mestih prvenstvo v dviganju uteži, pri katerem so bili doseženi tako odlični rezultati, da lahko trdimo, da spadajo Rusi med najboljše narode v tej športni panogi. Uradni svetovni rekord estonskega olimpijca Luhaäära s 167,5 kg v obojročnem sunku in ruski atlet Kutsenko že drugič potokel in je dosegel, odnosno sunil 169,150 kg. Izredne rezultate in nove svetovne rekorde je dosegel tudi atlet lahke kategorije Satov iz Leningrada, ki je postavil nov svetovni rekord v olimpijskem troboju s 365 kg, (prejšnji rekord 357,5) in v obojročnem potegu s 115,5 kg ravnotako nov svetovni rekord (stari rekord 112,5 kg).

Klubsko prvenstvo SSK Maratona

SSK Maraton v Mariboru razpisuje za danes svoje klubske prvenstvo v smučem teku na 10 km dolgi progi s startom in ciljem pri gostilni Krajne v Radvanju. Pravice starta imajo vsi klubovi člani, smučarji in prijatelji kluba. Start je točno ob 14. Prijava za vsakega tekmovalca je 3 din, za kar prejme isti po teku čaj. Prijave se sprejemajo pred startom, ter se oddajo pri načelniku sekcije. Tekmuje se po pravilih JZSZ, ter vozi vsak na svojo odgovornost. — SSK Maraton.

Snežne razmere

Poročilo Tujkoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSZ, 5. 1. 1939:

Kranjska gora, 810 m: —16, jasno, 90 cm snega, pršič, sankaljšee uporabo.
Mostrana, 630 m: —13, jasno, 10 cm pršila, 50 podlage.
Bled, 510 m: —8, jasno, 50 cm snega, osenjen.
Bohinj »Zlatorog«, 530 m: —4, delno oblačno, 90 cm snega, osenjen.
Dom na Komni, 1520 m: —5, oblačno, 30 cm pršila, 90 cm podlage.
Uskovenica, 1153 m: —5, oblačno, 30 cm pršila, 90 cm podlage.
Jezerca, 890 m: —16, jasno, 25 cm pršila, 50 cm podlage, mirno.
Dom na Kravcu, 1700 m: —5, jasno, 25 cm pršila, 90 cm podlage.
Skojka Loka, 330 m: —7, delno oblačno, 81 cm snega, osenjen.
Polzevo, 620 m: —3, jasno, 45 cm snega, osenjen.
Sodražica: —8, jasno, 42 cm snega, pršič, mirno.
Celjska koča, 450 m: —3, oblačno, 40 cm snega, južen.
Mrtica, 1119 m: —3, jasno, 40 cm snega, pršič, mirno.
Mostrska koča, 1444 m: —3, oblačno, 90 cm snega, na severnih legah pršič.
Mariborska koča in Pohorski dom, 1030 m: —7, jasno, 30 cm pršila, 30 cm podlage, mirno.
Ruška koča, 1249 m: —8, jasno, 30 cm pršila, 25 cm podlage, vetrovno.
Klopni vrh, 1269 m: —8, jasno, 25 cm pršila, 30 cm podlage, mirno.
Senjorjev dom, 1332 m: —12, jasno, 40 cm pršila, 50 cm podlage.
Koča na Kremžarjevem vrhu, 1161 m: —3, oblačno, 50 cm snega, osenjen.
Ribnica na Pohorju, 715 m: —10, jasno, 20 cm pršila, 20 cm podlage.
Sv. Lovrenc na Pohorju, 483 m: —7, jasno, 25 cm pršila, 30 cm podlage.
Koča na Pesku, 1281 m: —6, oblačno, 45 cm snega, v severnih legah pršič.
Peča, 1634 m: —8, jasno, 100 cm snega, pršič.
Rim, vrelce, 530 m: —6, jasno, 5 cm pršila, 40 podlage.
Koča na Boču, 980 m: —4, oblačno, 30 cm osenjen, snega.
Ratče-Planica: —16, jasno, 80 cm snega, pršič.
Peč-Petelinjek: —12, jasno, 100 cm snega, pršič.
Planica-Tamar: —15, jasno, 118 cm snega, pršič.
Planica-Slatina: —15, jasno, 105 cm snega, pršič.
Dom na Kofrah: —13, jasno, 30 cm pršila, 50 podlage.
Zelenka: —12, jasno, snega 80 cm, pršič.
Pokljuka: —17, jasno, 60 cm pršila, 80 cm podlage.
Sv. Trile kralji: —12, jasno, pršič.
Cesta do »Zlatoroga« prevozna s sauni. — Pohorška cesta voza z verigami do Zage.

Dne 4. januarja 1939:

Gorjuše, 1000 m: —6, delno oblačno, 80 cm snega, pršič.
Rakitna, 789 m: —3, jasno, 36 cm snega, južen.
Nova vas-Bloke: —5, zelo oblačno, 46 cm snega, pršič.

Snežne prilike v planinah

Letošnja zima je bolj naklonjena smučarjem. Povsod je zapadel sneg v višini 60—90 cm, v višjih legah n. pr. na Komni, tudi preko 150 cm. V petek 6. t. m. je praznik sv. Treh kraljev, sledi sobota in nato spet prosta nedelja, torej bodo marsikomu na razpolago trije prosti dnevi za smučanje v planinah. Na Komni bo še prostora; tam je na dnu in pol metra snega, ki tvori ugodno podlago za smučarje. Lahodisce za vse zimske ture v Julijskih Alpah pa je »Zlatorog« ob Boh. jezeru, kjer si more vsakdo nabrati zadostne možnosti za smuko v planinah. Okoli Erjavčeve kočice na Vršiču je preko 60 cm snega; vzpon na to točko je bogato plačan z idealnim spustom po ceesti v dolino proti Kranjski gori. Kamniške planine pokriva v višini od 1300 do 1700 m 60 do 90 cm debela last snega. Pot v Kamniško Bistrico je prikladna tudi za smučarje, ker ga vodi med čarobnimi, s težkim snegom pokritimi gozdovi. Kravce ima preko 90 cm snega, iz Ljubljane vozi Žužkov avtobus ki daje planincev 30 odstot. popusta od normalne vozne cene, ako je povratni vozni listek opremljen z žigom Doma na Kravcu. Velika planina ima nad 60 cm snega, najprikladnejši vzpon je pozimi iz Črne. Vse podrobne informacije o zimskih planinskih turah dobita v pisarni SPD.

ZFO

Barjansko okrožje ZFO priredi v nedeljo dne 8. januarja smučke tekme na Kureščku, ki bodo nepreklicno. Tekmovalci dobijo podrobna navodila pred pričetkom tekmovanja. Odhod iz Ljubljane z avtobusom s trga Sv. Jakoba točno ob 5 zjutraj. Vabimo tudi vse prijatelje belega športa, da se udeležijo te lepe prireditve. Vožnja tja in nazaj din 10. Za prehrano je v domu na Kureščku že vse pripravljeno. — Prijavo pošljite na naslov: Jože Hasnek, Vzajemna zavarovalnica.

Bog živil Odbor B. O.

Vrhnika

Prosvetno društvo na Vrhniki ponovi v nedeljo, dne 8. januarja ob 8 zvečer opereto: »Pri treh mladenkah«.

Sport

Šport v letu 1938

(Nadaljevanje.)

LAHKA ATLETIKA

Cross-country prvenstvo Jugoslavije je bilo v Ljubljani na Stadionu. Prvenstvo mostev si je priborilo ljubljansko »Primorje«, prvenstvo posameznikov pa nepričakovano lahkoatlet Flak od zagrebškega Haška. — V Parizu je bilo evropsko lahkoatletsko prvenstvo. Od naših sta bila tam Goršek in Pleteršek, a zaradi hude konkurence nista mogla dosti opraviti. Nemci so si izvojevali prvenstvo na Dunaju. Tudi tu so bile prve Nemke, naše države pa ni bilo poleg. — Bilo je doma in v inozemstvu še polno lahkoatletskih prireditev, pri katerih so se odlikovali zlasti juniorji. Najvažnejša lahkoatletska prireditev v naši državi pa so bile IX. balkanske igre v Beogradu, za katere je vladalo povsod v državi veliko zanimanje. Zmagali so zopet Grki z 10 točkami naskoka pred Jugoslavijo, ki je — kakor izgleda — večno na drugem mestu. Letos bi se dalo Grkom lahko iztrgati prvo mesto, če bi bilo v naših lahkoatletskih vrstah vse v redu.

PLAVANJE

V Sloveniji zaznamujemo letos v tej lepi športni panogi nazadovanje, nasprotno pa v državi napredek. V Trstu smo dosegli krasen uspeh in tudi naša reprezentanta Ziherl in zlasti Cerer sta se odlično držala na plavalnem prvenstvu v Londonu. Tudi tu je zmagala Nemčija.

NOGOMET

Ljubljana, ki reprezentira slovenski nogomet v državni ligi, se je šele proti koncu jesenskega tekmovanja znašla. Prej je izgubljala igro za igro in to celo proti slabšim nasprotnikom. Sedaj, ob zaključku, se je dvignila in nam tako zaigrala, kakor treba, tako, da smo lahko optimisti za pomladansko srečanje. Od važnejših srečanj z zunanjimi reprezentancami bi omenili tekmo v Beogradu Jugoslavija: Poljska 1:0, v Bukarešti Jugoslavija: Rumunija 1:0, v Beogradu 1:1, v Genovi Italija: Jugoslavija 4:0, v Varšavi Jugoslavija: Poljska 4:1 in zmag. Beograda nad Parizom v Parizu z 2:1. Veliko zanimanje je bilo zlasti za tekmo med evropskim kontinentom in Anglijo, v kateri je Evropa podlegla v Londonu Angležem.

MEDNARODNI MLADINSKI TABOR

Je bil v Ljubljani zadnje dni junija. Ker so bile tedaj na ljubljanskem stadionu tri dni športne in telovadne tekme na odlični mednarodni višini, pri katerih nam je naša domača in inozemska mladina pokazala tako lepe uspehe na telesno-vzgojnem polju, se moramo tudi na te ob koncu leta povrniti. Naj bo že na telovadnem ali športnem polju, povsod nam je ta mladi rod pokazal, da smemo v najbližnji bodočnosti upati na športne rezultate, s katerimi se bomo lahko povsod ponašali, tudi na največjih in najtežjih mednarodnih tleh. Velik kader mladih borcev in izbrana vrhunska elita sta nam najboljši porok za to.

Na Dunaju so merili najmočnejši moške sveta v preteklem letu svoje moči v dviganju uteži. Zmagali so Nemci, katerim so v izdatni meri priskočili na pomoč bivši Avstrijci.

Važen dogodek za naš šport je bilo dvo-dnevno zborovanje zimsko-sportnih delavcev Jugoslavije v Ljubljani, ki so sklenili, da naj bo leta 1941 v naši državi svetovno smučarsko prvenstvo. Vsi so se resno zavzeli za in smo prepričani, da ga bomo prvovrstno izvedli, če se bodo dobila potrebna denarna sredstva.

VISOKA SOLA ZA TELESNO VZGOJO

Najvažnejši dogodek na športnem polju v preteklem letu za Jugoslavijo pa je osnovanje visoke šole za telesno vzgojo v Beogradu. Četudi bo zaenkrat samo eno leto trajala, je vendar led prebit in smemo upravičeno upati v tem pogledu na boljšo bodočnost. Šola, ki je bila otvorena v jeseni, nam bo dala prepotrebne športne trenerje in telovadne učitelje, ki bodo privatni iniciativi pomagale pri njenem težkem dvajsetletnem delu, ki ga z veliko požrtvovalnostjo izvršuje. S tem smo napravili

velik korak naprej in se uvrstili med velike kulturne in športne narode.

XII. OLIMPIJSKE IGRE V HELSINKIH

Oči športnikov vsega sveta so že sedaj uprte na Finsko, na Helsinkih, kjer bodo leta 1940. dvanajste olimpijske igre. Kdor pozna Fince, niti malo ne dvomi v velik uspeh prihodnjih olimpijskih iger. Še bolj važni pa so pri vsej stvari uspehi na teh igrah. Vse se že danes z neverjetno mrzličnostjo pripravlja na to srečanje. Borba bo izredno ostra in zato ne bodo izostali rekordi. Samo še mi se moramo pripravljati in uveljaviti se bomo!

Praznik gorenjskih smučarjev v Kranjski gori

od 13. do 16. januarja 1939 pod visokim pokroviteljstvom predsednika min. sveta in ministra za zunanje zadeve dr. M. Stojadinovića in ministra za telesno vzgojo naroda Ant. Maistrovića.

V letu 1939 vas vabi gorenjska zimskošportna podzveza v Kranjsko goro, kjer vas bo v dnevih od 13. do 16. januarja 1939 Kranjska gora gostoljubno sprejela v svoje okrilje.

Na prazniku gorenjskih smučarjev, v se ne bodo zbrali samo gorenjski smučarji, ampak se bodo strnili z nami tudi vsi smučarji in športniki iz cele naše ljubljene Jugoslavije in nastopili z Gorenjci v skupnih vrstah ter tako skupno defilirali pred visokima pokroviteljima in jima izkazali hvaležnost in naklonjenost. S tem, da sta blagovolila visoka predstavnika našega narodnega življenja prevzeti pokroviteljstvo nad našim največjim gorenjskim športnim praznikom, je jasen dokaz, kako velike dimenzije bo zavzel 2. izlet gorenjskih smučarjev. — Smučarji, ti dnevi v Kranjski gori bodo dnevi vašega obračuna na polju smučarstva ter dela na belih poljanah, in dnevi iskrene ljubezni do našega mladega in nad vse ljubljene kralja in države.

Pohitite za te dneve vsi v Kranjsko goro ter skupno z nami proslavite praznik našega plodnosnega dela na polju smučarstva. Oglejte si naše najboljšje smučarje — sinove naše rodne zemlje, oglejte si delo GZSP in čar Kranjske gore, ki vas bo v njenem sijaju razvedrila in razveselila, saj bo poleg športnih prireditev tudi dovolj veselih zimskih zabavišč.

Zato od 13. do 16. januarja t. l. na sigurno svidenje v Kranjski gori in na veseli »smuke«.

Smučarstvo na Notranjskem

Edini klub na Notranjskem, ki si že dolgo let resno in vztrajno prizadeva, spravi smučarstvo na dostojno višino, je SK »Javornik« na Rakeku. Vsako leto prireja v božiču smučske tečaje in pri tem polaga posebno pažnjo mladini in naraščanju. To smotreno delo že kaže lepe sadove in v nekaj letih bo po dosedanjih izglelih tudi Notranjska mogla postaviti svoje zastopnike med najboljše naše smučarje.

Letošnjega tečaja, pod vodstvom dalavnega smučskega učitelja, domačina Jožeta Hladnika, se je udeležilo 23 mnogo obetajočih talentov. Na Novega leta dan je bil tečaj zaključen s tekmo v alpski kombinaciji, ki je nudila občinstvu po svojem poteku izreden užitek, saj je bila mlada »Javornikovac« garda z vso vmeno in zagrizenostjo v borbi. Progi sta bili speljani z Tičnice proti Makarju, kjer je bil cilj. V smuku je merila 900 m in imela 155 m višinske razlike, v slalomu pa 800 m in 140 m višinske razlike. Tehnični rezultati so bili sledeči:

Zmagovalec v konkurenci je bil Breclj Dore s 176,47 točkami, drugi Urbč Zvone s 176,35, tretji Makar Jože s 174,62. Izven konkurence je startalo tudi nekaj juniorjev in je Hladnik Janez postavil s 184,54 točkami najboljši rezultat dneva. — Najboljši rezultat v smuku je dosegel Gabrenja Volko s časom 51 in pet desetink in v slalomu Urbč Zvone s časom 1,28 in 4 desetinke.

V primeru ugodnega vremena priredi SK Javornik dne 6. in 8. t. m. v okviru obveznega klubskega dne mladinske in naraščajke tekme v smučem teku. Zmagovalca obeh skupin prejmeta od svojega kluba kompl. tekmovalne smuči, s katerima bosta imela priliko nastopiti za barve Rakeka na državnem mladinskem prvenstvu 11. marca v Planici.

Grafologija in naša bodočnost

V zadnjem času posebno pogosto slišimo in beremo o grafologiji. Večina smatra, da je to neka okulta veda, ki skuša na podlagi našega pisanja razjasniti in utemeljiti, včasih tudi oceniti naš značaj ter nam prerokovati našo bodočnost. Točno pa le malokdo ve, kaj je grafologija in bistvu. Na vprašanje ali je okulta veda, lahko odgovorimo: je in ni. Za onega, ki je ne pozna, je prav gotovo »okultna«, dočim za onega, ki točno ve, kaj je na stvari, ne predstavlja grafologija danes nič okultnega, temveč nekaj na dani ležečega.

Prva in splošna naloga grafologije je na podlagi našega pisanja utemeljiti naš značaj ter ga s primerjavo nekega normalnega značaja klasificirati. Nadaljnje naloge grafologije so: ugotovitev istinitosti podpisov in lastnoročno pisanih dokumentov, definirati značaj katerega osebnosti ter s tem preiskati, v koliko je oseba za svoje dejanje odgovorna, pomagati zdravniku-neurologu, psihiatru, psihologu itd. Najbolj hvaljena naloga grafologije pa je s tem, da je ugotovila naš značaj, le svetovati nam smernice našega bodočega življenja. Ona je torej izredna pomoč psihotehniku, ki ugotavlja, za katero delo smo najbolj sposobni, ter s tem postavi vsakega na svoje mesto.

Nekateri ljudje pa od grafologije pričakujejo mnogo več. Mislijo, da jim bo mogel grafolog na podlagi njihovega pisanja napovedati bodočnost. Žal so po vsem svetu razpredeni grafologi-nestokovnjaki, ki jih je velika večina in ki izrabljajo nevednost ljudstva za svoj žep. Neglede na to, da trpe oni, ki nasedejo, denarno, jim predstavljajo grafološke analize takih »strokovnjakov« veliko moralno nevarnost. In če kdo pravi, da se je ta in ta napovedana stvar resnično izpolnila, potem more biti to ali samo slučaj ali pa je dotični v napoved tako globoko veroval, da je pri tem

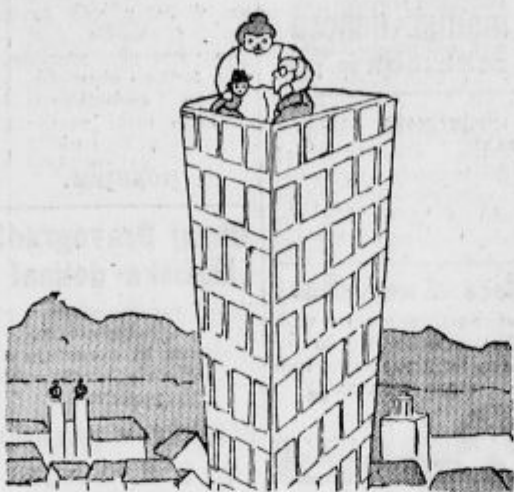
podlegel sugestiji in podzvestno urejal svoje življenje tako, da je bila katastrofa neizbežna. Pri tem ne omenjamo škode, ki gre na račun razvoja in ugleda znanstvene grafologije in pravih grafologov strokovnjakov.

Zelo priporočljivo in koristno je za vsakega, da se posluži analize in ugotovitve moderne grafologije. To mu bo pomagalo pri premagovanju njegovih napak in samospoznavanju sprčo dejstva, da velika večina ljudi samega sebe daleč premalo pozna in razume. Zelo previdni pa moramo biti pri izbiri, komu zaupamo kritiko našega značaja. Pri tem naj nam bo glavno vodilo dejstvo, da grafolog-strokovnjak ne dela bombastične reklame svojim zmožnostim, ker ima že itak polne roke dela pri svojem napornem znanstvenem delu.

—Bato—

Konči Ahačič:

Jaka Spaka in čudodelna dlaka

Ko je videl Jaka Spaka, da je dovolj bogat, je pomislil, kakor bi osrečil svoje starše. Spomnil se je, da bi jim dal sezidati nebotičnik, višji od drugih nebotičnikov skupaj. In tako se je tudi zgodilo. Kmalu je gospa Spaka vsa blažena visoko med oblaki na nebotičniku objemala svojega dobrega otroka.

Ljudje pa niso prav nič vedeli za čudodelno Jakovo dlako. Zato so začeli ugibati, odkod neizmerno Spakovo bogastvo. Ugibali so in ugibali, da mu je sam zlodej natrosil cekinov za hčerkinde duše. Cenetov Pepe pravi, da je celo zlodja videl tako ob blizu, da bi ga bil skoraj rnil v nos.

Hranilnica in posojilnica pri D. M.

na Jezeru v Prevaljah

želi vsem svojim članom in vlagateljem zadovoljno in gospodarskih uspehov polno

novo leto

ter se priporoča za nadaljno zaupanje.

Litija

Marsikoga bo zanimal predlog proračuna litijskega okrajnega cestnega odbora za poslovalno leto 1939-40, ki je na vpogled do 8. t. m. v pisarni v občinski hiši, kjer dajejo tudi potrebna pojasnila in sprejemajo tudi morebitne ugovore.

Vse potrebščine so predvidene na 2.317.923 dinarjev, ki se razdeli tako: a) uprava in pisarna 33.070 din., b) material za vzdrževanje ban. cest 1.896.431 din., c) uprava in material za vzdrževanje dovoznih cest 8400 din., d) preureditev in obnova banovinskih cest 166.000 din., e) okrajna cestna uprava 56.750 din., f) prispevek občinam za vzdrževanje občinskih cest 142.254 din., g) amortizacija in stroški posojil 15.000 din. — Dohodki bodo približno tiste: a) banovina bi dala 1. za banovinsko cesto 2.015.321 din., 2. za dovozne ceste pa 2800 din.; b) železniška uprava bi prispevala za vzdrževanje dovoznih cest: 2800 din. Ako primerjamo izdatke s prejemki, vidimo, da znaša proračunski primanjkljaj 297.004 din., ki ga bo treba kriti z okrajno cestno doklado na neposredne državne davke.

Mali oglasi

Posedstva

Enodružinska hiša

napredaj v Ljubljani. — Polzve se gostilna šventner. Smartinska cesta.

Stanovanjska hiša

enonadstropna, zelo dohodna, 5 minut od Glavnega trga, poceni napredaj. Ponudbe v upravo »Slov« v Mariboru pod »Maribor« št. 5-39 kr. 72

Peki pozor!

Ugodno napredaj hiša z moderno urejeno parno pekarno, katero vodi lastnik že 15 let ter je v polnem obratu. V hiši se nahaja tudi buffet. Proda se zaradi družinskih razmer; deloma tudi zaradi bolezni. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 20143.

Napredaj imam

novejšo trgovsko in stanovanjsko hišo, v strogo centru, ter več drugih trgovskih in stanovanjskih hiš, gostiln, lokalo, parcel itd. v centru in na periferiji. — Pojasnila: Jančar Marija, Sv. Petra c. 27. Tel. št. 48-39 (p)

Lepa hiša

z malim posestvom, v lepem trgu na Pohorju, napredaj. Pripravna za penzionista. Pri hiši lep vrt in sadonosnik. Krasna lega, turistični kraj. Do železnice trideset ur. Avtobusna linija. Pojasnila daje iz prijaznosti Glavni zastop »Vzajemne«, Maribor, Loška ul. št. 10. Znamko za odgovor priložiti. (p)

KUPUJTE PRI NAŠIH INSERENTIH!

Pohištvo

Prodaj

dve postelji in kredenco. Naslov v upravi »Slov« pod št. 189. (s)

Spalnice

kuhinje, posteljne mreže in drugo pohištvo dobite po nizkih cenah pri Andlovic, Komenskega ul. št. 34. (s)

Jedilnico

preproge, ogledalo, steklen kristalni jedilni servis (Rosental) - prodaj. Gledališka 12 (priloge, levo. (s)

Moderne spalnice

in kuhinje ter drugo pohištvo po nizkih cenah priporoča mizarstvo Velkavrh. Krakovska ul. 7, Ljubljana. (s)

Spalnico

orehovo, masivno, politirano, in kuhinjo, moderno izdelava, 20 komadov, prodaj za 5000 din. — Zdešar Matevž, mizar, Ilirijul, žel. postaja Drenov grč. (s)

Modroce

federmodroce, otomane in kane, ter fotelje, mreže, zložljive postelje ter vsa v to stroko spadajoča dela izvršujemo najceneje. P. Sajovic, Ljubljana. Stari trg 6. (i)

Najnoviši model

Zastopnik:

LUDOVİK ŽITNIK

Ljubljana - Kolodvorska ulica 26

Telefon 34-23

MESNICO

na prometnem kraju, dobrodocho, s precejšnjim številom odjemalcev in z vso moderno opremo, takoj oddam za nizko ceno zaradi družinskih razmer. — Potrebna je primerna kavelja v gotovini ali hranilnih knjižicah. — Vprašati pri

M. Urbas, Ljubljana, Slomškova ulica št. 13.

Ženini in neveste!

Najcenejše in v modernem slogu izdelano pohištveno opremo kupite po nizkih cenah le pri

FRANJO VEHOVAR

mizarstvo — Celje

ZAHVALA.

Vsem, ki ste z nami sočustvovali in nas tolažili ob težki izgubi naše srčno ljubljene hčerke, sestrice in vaukinje

Marinke Jenko

učenke 3. v. d. razreda pri Uršulinkah

ji poklonili cvetje — naša prisrčna zahvala. Posebna zahvala bodi izrečena č. duhovščini, posebno g. kateheto Koretiču, nadalje se zahvaljujemo zdravnikom dr. Staculu in dr. Meršolu za pomoč, č. sestram usmiljenkam sanatorija Leonišče, sošolkam za spremstvo ter vsem, ki so našo nepozabno hčerko spremlili na njeni zadnji poti k večnemu počitku.

Ljubljana, dne 5. januarja 1939.

Globoko žalujoči: Marija, Bogomir, starši, Anica, sestrice — in ostalo sorodstvo.

Preminula je nenadoma moja ljuba žena, mama, gospa

Štefaniya Bučar

roj. Bezek

soproga zastopnika tekstilne tovarne

Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, na dan sv. Treh kraljev, ob štirih popoldne iz hiše žalosti, Kongresni trg št. 8, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. januarja 1939

Žalujoči mož Anton Bučar

hčerki: Zenica Bučar por. Mayer, Špela; Josip Mayer in ostalo sorodstvo

Dolores Viesers

18

Podkrnoški gospod

Roman. — Poslovenil Janez Pucelj.

S čudno svečanostjo v srcu stopita še enkrat v stolno cerkev. Širni prostor je že ves temen, toda v koro, pred obličjem Matere božje, gori dosti svet in utripajoči s malimi plameni. Kakor solze kapljajo voščene kaplje čez kovano železno stojalo na tla. V rdečem soju ubogih luči more Lenart vprav še razločiti ljubezive poteze svete Device.

Sklene roke in prikloni koleno; šepne brezglasno zaobljubo; ki je hkrati velika prošnja:

»Ti, moja velika gospodova in kraljica Marija — — —

Ko prideta iz cerkve, je nebo že globoko temnomodro. Samo proti Možberku se vleče škrlatna proga med oblakom in gozdom.

Lenart skoči na konja, ki se pase poleg kóstnice.

»Srečno,« zakliče in oči mu gore.

Jakob Kališnik se smehlja. Prime mladca za roko in reče, kakor da ga blagoslovja:

»Če te je Bog poklical, te bo on vodil.

In kadar ti bo težko, tedaj pomisli, da mora človek s trpljenjem kupiti, kar je velikega.

Nepočakani žrebec podkrnoškega gospoda skaklja skozi vrata. Nekaj korakov gre Kališnik še z Lenartom.

»Mi je sveto tako,« reče za slovo, »kakor da bi nam bil ti poslan. Zato naj te blagoslovi Oče, Sin in Sveti Duh — — — moj ubogi, dragi fant!«

Lenart se nisko sklone na belca in se pokriža — in potem odvrši konj po poti, da prše iskre od kamenja.

In ko pogleda Lenart nazaj, zagleda Jakoba Kališnika še vedno stati v somraku. Črna obleka

se mu ostro odraža od sivorjavega zidu in belasije se mu bleste kakor svejnski obstrat okrog glave.

Lenart jaha proti jugu v noč. Jaha skozi temen jelšev in bukov gozd, a mu je, kakor da plava skozi svetel oblak.

Drugo jutro zvone v Svatnah vsi zvonovi in veliki med njimi pošilja svoj temni glas prav tja do Podkrnosu.

Ljudje na polju postajajo in prisluškujejo.

»Sliši velikega od Gospe svete? Zakaj zvo-ne čez tako na veliko?«

Tudi Lenart sliši daljno brnenje. Lenart gre doli od podkrnoškega gradu, kjer je dobil stara stotnika Kastelbarka pri nekoliko boljsem zdravju. S skalnega robu oprezuje tja čez proti Svatnam. Obraz mu spreleti sijaj, ko zagleda v jasni jutranji luči oba zvonika za gozdom.

»O ti sreča v mojem srcu — ti zares blaženi smoter po blodni noči!«

Lenartu je, kakor da zvone zvonovi njemu v pozdrav. Z veličastnim čustvom moči preskače strme stopnice doli do proštije. Nad božjo njivo, kjer cveto okrog vseh križev pisane cvetlice, stopi na dvorišče.

Tu sloni na doprsemu zidu mlad kaplan, ki ga je že večkrat videl Lenart masevati pri Gospe sveti. Ko zagleda kaplan mladega gos-poda, pride počasi do njega in vpraša:

»Vi ste gospod in proš s Podkrnosu — Lenart Zavorjin?«

»Sem.«

»Jakob Kališnik me je poslal k vam,« go-vori oklevaje duhovni, »da vam prinesem nje-gove zadnje pozdrave. Nocoj to noč je umrl.«

Lenart dvigne počasi roko k zaponki na ovratniku. Nato stresne neverno z glavo.

»Umrl? — Saj sem še sinoči — — —

»Vem — — — pa ponoči je prav blaženo odšel v večnost, je še o vas — — —

Kakor v omotici se oprime Lenart zidu.

»Mi morate vse povedati, kako je bilo.

Pojdiva v hišo!«

Hlastno se okrene mladi proš in stopi v vežo. Pokaže na klop za vrati in je, kot bi trenil — sam ne ve kako — gori v spalnici.

Tam se sesele na nizki rob postelje in si zakopljajo prste v kolena.

Široko razprte, prestrašene oči mu plavajo v solzah, ki jih z vso silo golta vase, pa se jih vendarle ne more ubraniti.

Jakob Kališnik da je mrtev — Kališnik mrtev!

Je Lenartu, kakor da je v temnem svetu ugasnila najsvetlejša luč. Kdo mu naj zdaj kaže pot?

Lenart plane kvišku. Ne more doumeti, za-kaj so mu spreletele ude groza in bolelost in čudna tesnoba. Stisne zobe in hoče k vratom, da bi pogledal po mlademu duhovniku; toda sredi sobe ga spet premore bolečina. Zdjaj ne bo ozka glava hrabrega borca nikdar več po-gledala izza obrambnega zidu — nikdar več ne bo dejal: Pridi k meni, Lenart, kadar ti bo česa treba! Zdjaj mu ne bo nihče več govoril o visokih rečeh in nikogar ni več, ki bi bil tako velik in dober, da mora človek poleg njega pozabiti vse, kar je malenkostnega. N i k o g a r !

Z razstrtim ihtenjem nasloni Lenart glavo ob križ v oknu. Teško in temno, enako valovom mračnega jezera, udarjajo glasovi daljnega mrliškega zvona ob gore. In v raztrgani koroški deželi se začena veliko žalovanje.

V stolnici Marije gosposvetske tle rumene sveče okrog mrtvaškega odra, ki leži na njem mrtvi župnik. Bledi obraz mu leži na oguljenem škrlatastem podglavniku; brokatna mašna obleka mu pada tleno in zlomljeno ob suhem truplu, roke pa se mu oklepajo križastega mečevega ročaja.

Ljudstvo šepeta okrog odra, zdihuje in moli. Tiho prihajajo in odhajajo ubogi, ki z bledimi

ustnicami voščijo svojemu pomočniku večni mir; brezdomi vojaški najemniki, ki si mrkega obraza trkajo na strgane jopice, in dosti otrok. Tudi meščani in gosposde svetniki in vitezi prihajajo; resno zro v voščeni obraz, ki je tako neskončno tih in daljen. Med gosposdo je marsikdo, ki bi spečega tako rad še kaj vprašal — in drugi, ki bi ga radi zaradi česa prosili odpustčanja. Toda Jakob Kališnik ne sliši nikogar več.

V črno pregrnjenih stolih v koro kleče pre-lati iz okolice in kanonici gosposvetskega kaplitja. Molijo oficij za mrtev. Ilripavi glasovi jim odjekajo žalostno od sten.

Lenart je nekaj časa klečal v eni prvih klopi, pa ni mogel več poslušati enakomerne molitve. Vstane in gre iz cerkve na dvorišče, kjer v križnem hodniku že trgačo plošče iz tal za novo grobnico. Droben dežek mršči v travo. Na stebrih gori rdeča svečka.

Lenart se nasloni na kóstnico in v nemarno opazuje ljudi, ki šepetajoč prečkajo dvorišče. Niti ne vidi, da obstane ta trenutek sredi pota majhna postava v širokem plašču z oglavnico, ki ji skoraj popolnoma zagrinja glavo, in nato oklevaje prihaja proti njemu. Šele ko ga iz lodnaste oglavnice pozdravi boječ glasek, pozvzdigne Lenart oči:

»Katica?«

»Menda; Bog te sprimi, Nartelj!« ponovi deklica in mu pomoli ročico.

»Kaj počneš tukaj?« vpraša Lenart raz-mišljeno.

»K mrlju sem prišla molit — oče in Krištof počakata pogreba, jaz pa grem zdaj spet domov.«

Lenart prikima, preden je deklica izgovorila. To jo malce oplasi. Tudi črna obleka ji dela Lenarta tujega; tako velik je videti v njej — in skoraj bled. Morda mu ni bilo prav, da ga je ogovorila na tako žalosten dan?

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Dabelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Sedlarski in ličarski
pomočnik išče zaposlitev v svoji stroki. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Veren« št. 33. (o)

Trgovski potnik
z šoferskim izpitom, dobro vpeljan, želi zastopstvo večje tvrdke ali tovarne. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Agilen« št. 137. (a)

Pisarniška moč
z večletno prakso, s perfektnim znanjem nemške korespondence. Išče službo za takoj ali pozneje, event. tudi samo dopoldne ali popoldne. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Korespondentinja«

Gospodična
stara 38 let, zmožna tudi nemškega jezika, z večletno prakso kot kuharica in samostojna gospodinja išče službo. Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Zanesljiva« št. 47. (a)

Korespondent
inteligenten, zmožen perfektno slovenščine, srbohrvaščine in nemščine, strokovno naobrazen, z večletno prakso, samostojen stilist, verziran sloven, nemški debatten stenograf in strojepisec, želi trajno mesto. Cenj. ponudbe v upravo »Slov.« pod »Organizator« št. 191

Vajenci

Krojaškega vajenca
sprejme Leopold Kolman, Bled. (v)

Brivskega vajenca
tako sprejme. Mauser, Okrožni urad. (v)

Trgovsko vajenka
za modo, manufakturo, galanterijo, konfekcijo, in sivilsko vajenka, sprejem. Pogodi: 3 leta stanovanje in hrana v hiši proti plačilu. Trgovina in salon: Jesenice, Gospodarska 13. (v)

14letno dekle

poštenih staršev, z 8 razredi, se želi izučiti v trgovini. Naslov v podr. »Slov.« v Novem mestu pod št. 78 (v)

Službo dobe

Mesarskega pomočnika
za sekanje, sprejem. — Poizve se: Domobranska cesta 7, Ljubljana. (b)

Služkinjo
pridno, pošteno in brihtno, za vsa hišna dela — sprejme Kornić, Ljubljana, Prečna ulica 8. (b)

Samostojno modistko
za izdelavo damskih klobukov od port in rezane bлага, sprejem. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Samostojna« št. 106

Prodajalka
poštena in pridna, dobra moč, ki rada pomaga tudi pri gospodinjstvu, se takoj sprejme. Ponudbe v upravo »Slov.« pod št. 146. (b)

Prodajalka
mešane stroke, nad 22 let, stara, pridna, poštena — se sprejme takoj ali pozneje. Predpogoj nekaj nemščine. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Stalna služba v trgu« št. 53.

Veliko podjetje
sprejme poštenega in agilnega zastopnika. Mešeni zaslužek 3000—4500 din. Lahka kolekcija, katera se dobi brez kavcije. Javiti se osebno na: Informacijski zavod v Ljubljani, Lucijah Florinini, Gospodarska cesta št. 13-I. (b)

Praktikantinja
za zobotehnično prakso sprejem. takoj. Stanovanje in hrana brezplačno. Pogodi: mala matura, pošteno in zdravo dekle, ki ima veselje do dela. Ponudbe s točnim opisom kole, starosti, poklica, staršev in svojo sliko na naslov: Albina Forster, dipl. dentistka, Dobolj, Vrbaska banovina. (b)

Hlapca

za vsa kmečka dela — sprejme Anton Lenčec, Kleče 21, p. Jezica. (b)

Dekla

zmožna vseh del — dobi stalno službo. Nastop takoj. Franc Ovirik, mesar, Povšetova 38, Ljubljana

Mesarski pomočnik
začetnik, mlajši, se sprejme takoj. Franc Ovirik, mesar, Povšetova št. 38, Ljubljana. (b)

Instruktorja
za trgovsko nadaljevalno šolo, vestnega, sprejem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 174. (b)

Natakarico
mlajšo, ki zna tudi malo kuhati, išče boljša gostilna v Ljubljani. — Nastop takoj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 134 (b)

Dekle
pridno in pošteno, ki zna kuhati in ima veselje do otroka, takoj sprejem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 190. (b)

Gospodična
čedne zunanosti, energičnega nastopa, sprejem. memo za trgovino pohištva in pisarniška dela. — »Sava«, pohištvo, Gajeva ulica, nebotičnik. (b)

Predelavca
lesne stroke, izvežbane, v vseh lesno-skladišnih poslih, event. kavičje zmožnega, sprejem. za takojšnji nastop. Ponudbe na Franc Hrastnik, lesna industrija, Sloven. Konjice. (b)

Kupimo

Pisalni stroj
mali (portabelni), rabljen, brezhiben, kupim takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod št. 183 (k)

Angorsko volno
kupujemo stalno vsako množino in po najvišjih cenah. Ponudbe pošljite takoj na »Angora«, Ljubljana, tomer. (k)

Prodamo

Več šivalnih strojev
prvovrstnih znamk, z 20-letno garancijo, zares poceni naprodaj pri »Promet«, nasproti križanske cerkve. Stari že od 300 din naprej.

Šivalni stroji
s tovarniško garancijo na ugodne mesečne obroke. Rabljene stroje vzamemo v račun. isti tudi po zelo ugodnih cenah na prodaj!

Nova trgovina
Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze).

Prvovrstni trboveljski premog
brez prahu

koks, suha drva
audi

I. Pogačnik
Bohoričeva 8 Telefon 20-59

Šivalni stroji
po najugodnejših cenah, tudi na ugodne mesečne obroke v trgovini

Splošna trg. družba z o. z.
Št. Vid nad Ljubljano

Šivalni stroji
Rabljene stroje vzamemo v račun.

Stanovanja
ODDAJO:
Dvosobno stanovanje
oddam mirni stranki 1—2 oseb. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 192. (č)

Šestsobno stanovanje
z vsem komfortom, popolnoma separirano — takoj oddam v najem. Vprašati: Maribor, Ljivada 5, pritičje. (č)

Pouk

Poučujem
vse predmete za srednjo šolo (tudi za hrano). — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 195. (u)

Glasba

Priložnostni nakup
krasnega klavirja z najboljšo angleško mehaniko za znižano ceno. Zaloga klavirjev F. Bodner, Maribor, Gosposka 40. (g)

Tega ne more nikdo
Poljubne najnovejše plošče samo po Din 30.—

Razen tega vzamemo tudi stare v račun

Elektroton
PASAJA NEBOTIČNIKA

Iščite seznam.

MEINEL-HEROLD
MARIBOR št. 102

ODDAJO:
Sostanovalec
išče gospoda v lepo in toplo sobo. Gerbičeva 25, Trnovo. (š)

Denar

Posojilo
25.000—30.000 din 18cem na vknjižbo na prvo mesto vrednosti 200.000 din. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Posojilo« št. 177. (d)

DENAR

naložite varno in dobro v
Hranilnici dravske banovine
podružnici v Celju
bivša
Južnoštajerska hranilnica
ustanovljena leta 1889
nasproti pošte, lastna hiša
Dravske banovine jamči za vloge z vso davčno močjo
in vsem premoženjem.
Safes - shrambe na razpolago!
Daje proti zastavi vsakovrstna posojila.

Okraj Dravograd! Mežiška dolina!

Nove hranilne vloge vsak čas takoj izplačljive — sprejema in obrestuje do 5% ter daje kratkoročna posojila

Hranilnica in posojilnica
pri D. M. na Jezeru v Prevaljah

Vnajem
ODDAJO:
Dva trgovska lokala oddam na Bledu v centru. Kolman, Bled. (n)

Lep lokal
v centru Tržiča, oddam. Ponudbe pošliti v upravo »Slov.« pod šifro »Sigurni zaslužek« št. 158. (n)

Trgovino z meš. blagom
nasproti farne cerkve, oddam v najem z inventarjem takoj ali s 1. februarjem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 144 (n)

V sredini mesta
se odda trafika invalidu ozir. trafikantu. Potreben kapital 10.000 din. — Naslov v podržni. »Slov.« Miklošičeva cesta 5. (n)

Auto-motor
Poltovorni avto
zaprt (Lieferwagen), v brezhibnem stanju, kupim. Ponudbe z natančnim opisom, kilometražo in sliko: Kovačič, Ljubljana, Cigaletova 11. (t)

Objave
Šofersko zborovanje
Vsi šoferji naj danes popoldne ob 2.30 prisostvujejo občenemu zboru šoferskega društva »Volan«. — Zborovanje bo v Delavski zbornici, vhod iz Copove ulice. (o)

Izjava
Podpisani Somer Karol, pekovski mojster, Laško, obžalujem, da sem neupravičeno napadel in udaril Jenka Viktorja, občinskega tajnika, Laško, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od kazenskega pregona. — Somer Karol. (o)

Zivati
Prašiče
za rejo ali prhut, prodam. Novak, Notr. gorice 39

Več parov angora zajcev
plemenskih, poceni prodam. Trnk, Hranilniška cesta 3-I. (j)

Obolenja zaradi poapnenja žil
Več let so že v prodaji sredstvo »Aortiren« tablete, sestavljene na čisto prirodni bazi (rastline in bloke mišne soli), ki ublažujejo nadloge starosti, kakor so pritisk v glavi, vrtoglavost, visok krvni tlak, nespečnost, tegoba srca in dihanja. »Aortiren« tablete se izdelujejo po tajn. medic. svetniku dr. med. H. Schröderju pri tvrdki Robert Kuhn, Berlin-Kausdorf. Zahtevajte brošuro »Ali bolujete na poapnenju žil«, ki vam jo brezplačno pošlje generalno zastopstvo Mr. Tichy Bela, lekarnar v Horgošu št. 1. Istotam se dobe »Aortiren« tablete. Oglas reg. s. br. 18.318.

Razno
Knjige o kozmetiki
Slava Gril, Mestni trg št. 3-III. (r)

Sirite »Slovenca«!

Ves ženski svet opozarjamo na

naših 17 belih dni

Izkoristite pravočasno to res ugodno priliko. Za primer Vam navajamo majhen izvleček iz naše ogromne izbire:

Belo blago širina 76 do 90 cm:

	Din
Šifon	3-75
Dobra kontenina	4-75
Fina kontenina	6-75
Fini šifon	8—
Prvovrstna kontenina	7-75
Balist šifon fini	8-75
Zelo fin in trpežen šifon	9-75
Najboljša kontenina	10-50
Macco šifon (iz egiptovskega prediva)	12-50
Original „Lilien šifon“	12-75

Blago za rjuhe 150 cm:

	Din
Bela kontenina (Amerikan)	13-50
Zelo dobra bela kontenina	15—
Prvovrstna bela kontenina	18—
Šifon za rjuhe	20—
Izvrsten šifon za rjuhe	22—
Platno za rjuhe	24—
Specijalno blago za rjuhe, ki odgovarja največjim zahtevam	25-75
Macco šifon za rjuhe	24—

Blago za kapne, širina 180 cm:

	Din
Bela kontenina, zelo močna, širina 180 cm	17-75
Šifon, širina 180 cm, zelo fin	23—
Platno, izredno močno, širina 180 cm	26-50
Macco, šifon za kapne, širina 180 cm	29—

Brisače:

	Din
Frotirke, male	2-75
Frotirke, večje	4-75
Frotirke, velikost 0-75 x 40 cm	6-50

	Din
Frotirke, velikost 0-50 x 100 cm	9-50
Frotirke, velikost 0-50 x 110 cm	18—
Frotirke, velikost 0-55 x 125 cm	21—
Frotirke, velikost 0-60 x 130 cm	24—
Frotirke, velikost 0-65 x 140 cm	29—

Stalnost barv je zajamčena.

	Din
Blago za brisače, zelo trpežno	5-50
Modro blago za brisače, močno	6-50
Bel damast za brisače	8—
Pike za brisače	8—

Prti in servijeti:

	Din
Blago za prte, širina 130 cm	18—
Blago za prte, najboljše, širina 140 cm	22—
Barvasto blago za prte	30—
Panama prti	25—
Karirasti prti, zelo lepi, velikost 140 x 140	28—
Beli servijeti, zelo trpežni	5-50
Kuhinjske krpe, močne	4—
Kuhinjske krpe, čisto platno	7—

Prešite odeje:

	Din
Prešite odeje, klotaste, ročno delo	67—
Prešite odeje, iz dobrega kloba, ročno delo	88—
Prešite odeje, iz brokat kloba, ročno delo, fina vala	115—
Prešite odeje iz zelo dobrega kloba s fino belo vala	120—
Prešite odeje iz najfinejšega kloba in fine bele vale	138—
Prešite odeje iz najfinejšega brokat kloba	165—
Prešite odeje, svileni brokat	178—
Prešite odeje, svilene z najfinejšo vala	250—

Opozarjamo Vas posebno še na naš naslov:

Manufaktura MANICA kom. dr. v Ljubljani 17

da se v slučaju zamenjave naslova ne boste hudovali na nas. Odjemalcem izven Ljubljane pošljemo po želji vzorce blaga, ki pride v poštev